

TOLIŞƏ ZIVON

METODİKƏ VƏSOİT

Aqil Cəfərov, Rasim Heydərov, Elvin Səmədov

Tolışə zıvon 1

Bo umumt hsil  m kt bon
1-n  sinifiro tolışə zıvon fənni

DƏRSKİTOBİ
METODİKƏ VƏSOİT

  Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

**Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0
International (CC BY-NC-SA 4.0)**

Bu nəşr Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike
4.0 International lisenziyası (CC BY-NC-SA 4.0) ilə www.trims.edu.az
saytında yerl şdirilmışdir. Bu n şrd n istifadə edərkən
lisenziyanın Ő rtl ri qəbul edilmiş sayılır:

İstinad zamanı nəşrin müəllif(lər)inin adı göstərilməlidir.

N şrd n kommersion məqsədilə istifadə qadağandır.

Törəmə nəşrlər orijinal nəşrin lisenziya Ő rtl ri ilə yayılmalıdır.

Bu n şrl  baėlı irad və təkliflərinizi
chashioglu@gmail.com v  derslik@edu.gov.az
elektron ünvanlarına g nd rm yiniz xahiş olunur.
 m kdaşlıėınız  c n əvvəlcədən təşəkkür edirik!

KİTOBƏDƏ BİƏYON

<i>Tolişə zivon dərskitobi məzmunə konsepsiya iyən çəy tədrişi plan</i>	3
<i>Məzmunə standarton izoh iyən tədrişədə çəvon realizəbə</i>	4
<i>Fəndaxilə iyən fənnonərə inteqrasiya</i>	8
<i>Ğiymətnoe</i>	9
<i>Məzmunə standarton realizəbiə cədvəl</i>	12
Dərson bə saatonro paybaxş. I BAXŞPO . Bə səvodə təlimi hoziəti	13
Dərs 1. <i>Məktəbi iminə ruj</i>	14
Dərs 2. <i>Səlom çımı nom</i>	16
Dərs 3. <i>Boğədə – “Ə” sədo iyən hərf</i>	17
Dərs 4. <i>Xiyzon – “N” sədo iyən hərf</i>	19
Dərs 5. <i>Vişədə – “V” sədo iyən hərf</i>	20
Dərs 6. <i>Çəmə di – “O” sədo iyən hərf</i>	22
<i>I Baxşporo qədə summativə ğiymətnoe</i>	24
Dərson bə saatonro paybaxş. II BAXŞPO . Səvodə təlimi dovr.....	25
Dərs 7. <i>Diyoədə – “D” sədo iyən hərf</i>	26
Dərs 8. <i>Nəve – “İ” sədo iyən hərf</i>	28
Dərs 9. <i>Boku – “K” sədo iyən hərf</i>	30
Dərs 10. <i>«Şənqul, Şunqul, Mənqul» – “L” sədo iyən hərf</i>	32
Dərs 11. <i>Doon – “E” sədo iyən hərf</i>	33
Dərs 12. <i>Bili – “B” sədo iyən hərf</i>	35
<i>II Baxşporo qədə summativə ğiymətnoe</i>	37
Dərson bə saatonro paybaxş. III BAXŞPO . Səvodə təlimi dovr.....	38
Dərs 13. <i>Vəyə – “Y” sədo iyən hərf</i>	39
Dərs 14. <i>Tolişə bandon – “A” sədo iyən hərf</i>	40
Dərs 15. <i>Tənuə nun – “T” sədo iyən hərf</i>	42
Dərs 16. <i>Tətil – “R” sədo iyən hərf</i>	44
Dərs 17. <i>Ruədə – “U” sədo iyən hərf</i>	46
Dərs 18. <i>Aşmardon – “M” sədo iyən hərf</i>	48
Dərs 19. <i>Kəy həyvnonon – “I” sədo iyən hərf</i>	50
Dərs 20. <i>Vəşyanə həyvnonon – “H” sədo iyən hərf</i>	51
Dərs 21. <i>Səkuə – “S” sədo iyən hərf</i>	53
<i>III Baxşporo qədə summativə ğiymətnoe</i>	55
Dərson bə saatonro paybaxş. IV BAXŞPO . Səvodə təlimi dovr	56
Dərs 22. <i>Şuşa – “Ş” sədo iyən hərf</i>	57
Dərs 23. <i>Park – “P” sədo iyən hərf</i>	59
Dərs 24. <i>Əlenq – “Q” sədo iyən hərf</i>	61
Dərs 25. <i>Çəmə Vətən – “Ç” sədo iyən hərf</i>	63
Dərs 26. <i>Xocalı – “C” sədo iyən hərf</i>	65
<i>IV Baxşporo qədə summativə ğiymətnoe</i>	67
Dərson bə saatonro paybaxş. V BAXŞPO . Səvodə təlimi dovr	68
Dərs 27. <i>Fil – “F” sədo iyən hərf</i>	69
Dərs 28. <i>Nəvuzə id – “Z” sədo iyən hərf</i>	71
Dərs 29. <i>Vavazon – “X” sədo iyən hərf</i>	73
Dərs 30. <i>Jəji – “J” sədo iyən hərf</i>	75
Dərs 31. <i>Ha əğilon, əğilon – “Ğ” sədo iyən hərf</i>	77
<i>V Baxşporo qədə summativə ğiymətnoe</i>	79
Dərson bə saatonro paybaxş. VI BAXŞPO . İne Vətən.....	80
Dərs 32. <i>Heydər bobo</i>	81
Dərs 33. <i>Şəhidon xiyobon</i>	82
Dərs 34. <i>Az vətəni əsqərim</i>	83
Dərs 35. <i>Çəmə Həzi</i>	85
<i>VI Baxşporo qədə summativə ğiymətnoe</i>	87

TOLİŞƏ ZIVON DƏRSKİTOBİ MƏZMUNƏ KONSEPSİYƏ İYƏN ÇƏY TƏDRİSİ PLAN

Tolışə zıvon 1-nə sinifədə haftədə de 2 saat be hisobi 34 haftə, yəni i tədrisə sori müddətədə 68 saat tədris nəzədə qətə bedə. Zinedəmon ki, qədə summativə ğıymətnoeyon 4-6 haftədə i kərə dərskitobədə əksbiə bə miyyəyən qıləy baxşpo omuj bardə bəninə.

Ğeyd karde lozime ki, ın dərskitobədə tolışə zıvoni 6 mərhələdə tədris karde nəzədə qətə biə. ın mərhələn bə jinə baxşponro poə kardə biən.

BAXŞPO	MOVZU	SAAT
I	Bə səvodə təlimi hoxiəti (4 saat)	13
	Səvodə təlimi dovr Ə, N, V, O (9 saat)	
II	D, İ, K, L, E, B	11
III	Y, A, T, R, U, M, I, H, S	11
IV	Ş, P, Q, Ç, C	11
V	F, Z, X, J, Ğ	11
VI	İnə vətən	11
CƏMI		68 (34 haftə)

Penə cədvələdə latinə qrafikəninə Azərbaycani zıvoni əlifbo əsosədə ofəyəbiə çe tolışə zıvoni əlifbo 29 hərf doəbiə. Səkırt (ğeyd) kardəbiə ki, muəllimon har 4-5 haftədə i bəjən qədə summativə ğıymətnoe bardəninin. Tolışə zıvoni dərskitobədə əsosinə məğsəd hərfon omute ni, çumçiko paralel şikilədə haftədə 7 saat tədrisbiə Azərbaycani zıvoni dərsonədə hərfon qeş formədə bə 1-nə sinifi əğilon omute bedə.

Hejo bə səbəbən I sinifi tolışə zıvoni dərskitobədə əsosinə məğsəd tədris kardəbiə tolışə zıvoni omute ro qrogramo haftədə 2 saat nəzədə qətəbiə. Əncəx jıqo benışo ki, məvujı latinə qrafikəninə tolışə əlifbo, umumən, omute bedəni. İntəho, tolışi zıvoni əlifbo de Azərbaycani zıvoni paralel şikilədə bə qrogrami mivofığ ğaydədə bo şoqirdon tədris bedə.

Zinədəmon ki, har sıxan de qıləy hərfi bino bedə, bəro dərskitobədə şərti formədə tolişə zıvonədə sıftə kərə sıxanon omutey çı hərfon sərlohə jiyo doə biə. Şərti ğaydədə har dərs haftədə har qılə hərforo tolişə zıvonədə bo sıxanon omuteyro 2 saat nəzədə qətəbiə.

Dərson şərhədə oko doəbiə dizaynə elementon:

- Har qılə tojə dərs de məzmunə standarton iyən de təlimi məğsədon əks kardəbiə cədvəli bino bedə.
- Dərsi həmə mərhəlon məlum kardə sərlohon jintono xətt kəşəbiə, de tındə-kavue ranqi fərgin nişo doə biən.
- Har qılə dərsi izohədə istifodə kardəbiə məzmunə standarton keynə realizə bey ifodə kardeyro mıvofiqə abzason vədə həmonə standarton nomrə de tındə-kavue ranqi doə biən.
- Quş doeyro nəzədə qətə biə mətn iyən materiyalon abiyə ranqədə doə biən.
- Muəllimi sıxanon iyən parson kursivədə doə biən.
- Aspardon cəvobon iyən şoqirdon tərəfo doəbiə təxminiye cəvobon sıə ranqədə doə biən.
- Tovsiyə biə təlimi usulon iyən fənnonarədə biə integrasiya de ğalinə (pındə) siyo şrifti doə biən.

MƏZMUNƏ STANDARTON IZOH İYƏN TƏDRİSƏDƏ ÇƏVON REALİZƏBE

Bo muəllimiro nəzədə qətəbiə in metodikə vəsoitədə (MMV) har baxşpo navədə doə biə cədvələdə məzmunə standarton dərskitobədə biə movzuonro realizəbe əks biə. Dərskitobi sıftənə baxşpoonədə hande iyən nıviştero kali məzmunə standarton əks nibe de tədrisə sori tojə binobe, de həmə hərfon tam şikilədə bo şoqirdon tədris nibe bə şikrəe (əloğənine). Im, təbii qılə hole.

Bə nəzər rosne piyedəmonə ki, MMV-də məzmunə standarton mohiyət iyən tədrisədə jinə standarton çiko realizəbe roon izoh kardə bedə. Təlimi əsosinə məğsəd dərsi nımunon hay qıləyədə əks bedə. Əve ki, vəsoito izohbiə har qılə dərsi tədrisədə bə çand qılə jinə standarton praktiki ğaydədə realizəbe xıdmət kardədə.

Har fənni məğsəd iyən vəzifon bə vırə rosneyro jinə məzmunə xəttən mıəyyən kardə biən:

- Quş doe-dərəse
- Qəp je
- Hande
- Nıvişte

QUŞ DOE-DƏRƏSE

Etnikə xəlğon kurikulumi təlimədə quş doe-dərəse sərişton bə formə dənoey bənə vocibə amili bə meydon beşədə. Şoqirdon təlimi prosesədə həmə qəpemonon, handə biə elmi-kutləvi iyən bədiyyə mətnon, radio-televiziyə bərnomon, məktəbi tədbironədə biə nıtğon quş dodən-dərəsedən, bə məseyon mınosibət ifodə kardədən. İmon həmə imkon doedən ki, şoqirdon əxz kardə in sərişton ıştə qəpemonədə istifodə bıkən.

Quş doe-dərəse çe şifohi nıtği de beyini vositə fameye - dərk kardeye. Şıbhə ni ki, in ğabiliyətən har şoqirdədə toşə məktəb şey fiziki şikilədə vərdis holədə bedə, əmma təlim-tədrisi prosesədə sistematik şikilədə inkişof kardə bedə.

Zinedəmon ki, hər fonu bə iminə sinifi əğilon dəvərdədə iyən çəvon sıftənə tədrisədə har məlumot şifohi, de qəpi vositə bəvon rosniyə beyro MƏSE-SƏRƏSE sərişton bə formə dənə xısusı əhəmiyətiş heste. Muəllim vaxt-bevaxt dərskitobədə iyən MMV-ədə doəbiə mətnon handvoniye (ozıvon varde), bə şoqirdon doe məse vositə ın sərişton bə formə dənə noil be bəzine.

Əmma jıqo vaxtonədə muəllim kali nızokə nuanson bə nəzə sənine:

- Mətni de aro mi iyən de intonasiya hande bə şoqirdon doe məse, yaxud dərsi izoh kardeədə qəp jə muəllim sinifədə jəqo qıləy vırədə mandənine ki, çəy jest iyən mimikon həmə şoqirdon vinde bızınon.
- Sinifədə şoqirdon sinni psixolojiyə bə nəzə sey lozime. Bəroən muəllimi tərəfo hande bıə mətni həcm bəpe veyən dıjd nıbo.
- Mətni handeədə muəllim hiss bıko ki, çəy ifo kardə kon sıxani mənə şoqirdon dərasedənin, əlbəsaat bəştə nıtgı fosilə doənine iyən bəvono tojə bıə sıxani mənə izoh kardənine.
- Çe muəllimi bə şoqirdon doə parson bəpe çəvon dıgəti mətni səpe cəm bıkə, həməni muəllim bə şoqirdon maraği ziyod kardero jəqo parson vıjnəniye ki, əvonən vəynə bıbo votənə, mətniku bə parson cəvob se bızınon.
- Çəyo muəllimi tərəfo votə bıə şifohiyə nıtgı orəxə bəpeşt şoqirdon yəğın kardənin ki, əvon ıştə məseyon çok dərəsən.
- Gəyd bıkəmon ki, şoqirdon bə muəllimi quş doeədə ıştə vırədə rohət nıştəninin, sinifədə çəvon dıgəti bə kəno doə-pevəlo bıkə hiççi nıbəninə.

Şoqird:

1.1. ıştə məsə fikri (viri) sərəsey nımoıyış kardədə.

1.1.1. ıştə məsə soyə fikri (viri) mohiyəti izoh kardədə.

Təlimi məğsədon:

- Şoqird bəştə məsə mətni aid doəbiə parson cəvob doədə.
- Şoqird ıştə məsə mətnədəbə əsosinə məğomon yodo oqətedə iyən bəvon şər h doədə.
- Şoqird ıştə məsə mətnədəbə hodison de dərskitobədə doəbiə şikilon duməyandı mıyyən kardədə.
- Şoqird bəştə məsə mətni bə şikilon diyə karde-karde ıştə fikri (viri) qeş formədə izoh kardədə.

1.1.2. Bəştə məsə fikri mınosibət nişo doədə.

Təlimi məğsədon:

- Şoqird çəmə milliyə-mənəviyə molyəton dastədə əsos qətedə, deştə məsə fikri boçi rozi be-nıbe həxədə şər h doədə.
- Şoqird ıştə məsə mətnədəbiə obrazi yaxud bəçəy hərəkəti ıştə subyektivə mınosibəti nişo doədə.
- Şoqird ıştə umumi zınəyon əsos qətedə, ıştə məsə məlumoti həxədə fikr votədə.

QƏPIE

Qəpje de quş doe-dərəsey vositə bə dast vardəbiə bo sərişton iyən vərđışon inkişofiro şəroit hozı kardədə. Şoqirdon ıştə məseyon ifoda kardeyro de qəp jəy vositə çı səriştonku istifoda kardənin.

Qəpje həmə çe şifohi nıtgı fəoliyətə curonədə qıləye, həməni unsiyəti iyən bənə əloğon əsosi təşkil kardə səriştonədə iborətbıə moə zıvoni təlimi məzmunədə əhəmiyətinə vırə qətedə. Təhsili həmə fayon bə iyəndi əloğənin kardə ın məzmunə xətt bo unsiyətiro zəruri bıə cumlə soxte, şifohiyə mətn tərtib karde, dialoji iyən monolojiyə nıtgı formonədə istifoda karde, nəqli, təsviri, mihokimə xarakterinə şifohiyə məlumoton hozı karde sərişton bə formə dənə təmin kardədə.

Şoqird:

2.1. Bə şifohiyə nitği səriştən molik bey nımoıyş kardedə.

2.1.1. Mışohidə kardəyon, məsəyon iyən handəyon həxədə qəp jedə.

Təlimi məğsədon:

- İştə mışohidə kardə conəvə (əşyo) iyən hodison şifohi şikilədə təsvir kardedə.
- İştə məsə mətni məzmunı de məntügi ğaydə duməyəndi nəğil kardedə.
- Şikilədə haliyə jimonədə iştə vində conəvə (əşyo) iyən hodison həxədə qəp jedə.
- İştə umumiyə zınəyonku, əxz kardə məlumotonku istifadə karde-karde de şikilon vositə qəp jedə.

2.1.2. İştəni, iştə xeyzoni, məktəb iyən həmron həxədə soyə dialoqon soxtədə:

Təlimi məğsədon:

- Zıvonə vahidonku istifadə kardedə, mıstəğil surətədə şifohiyə mətnon soxtədə.
- Şoqird iştə xeyzoni, iştə əhotədəbiə nezə duston, məktəbi həmron həxədə qəp jedə.
- Unsiyətə prosesədə çe nitği curəbəcürə formonədə boştə məğsədiro istifadə kardedə.
- Nitğə vaxtədə yaxud şeiri əzbər voteədə şoqird mıvofığə mimikə iyən jəstonədə istifadə kardedə.

HANDE

Hande məzmunə xətt umumiyə təhsili həmə fayonədə istifadə kardə bedə, həməni əvoni de iyəndi əloğənini kardedə. Şoqirdon curəbəcürə səvononku istifadə karde-karde jimoni şəroitiro lozımbıə fakt iyən hodison omutə imkonon qeş kardedən. Luğətə ehtiyoton qəncin kardey, iştə iminə handi texnikə, sərrostə tələffuz, surətine, sərrostə, şuurinə, ifodəninə handə vərdeşon bə formə dənoey təmin bedə. Mıxtəlifə curədə, uslubədə handəbiə mətnon məzmunı kuti ko karde-karde fakt iyən hodison baxşpo kardey, mığoyisə kardey, oxşər iyən fərğinə cəhəton mıəyyən kardey, bəvon mınosibət nişo doeyro şəroit ofayə bedə. Şoqirdon idroki iyən hissi səriştən soyb beyro imkonon bə dast vardedən.

Şoqird:

3.1. Bə vəynə beşə tojə sıxanon məno dərəse nımoıyş kardedə.

3.1.1. Rast omə tojə conəvə (əşyo) iyən hodison nomi mıəyyən kardedə:

Təlimi məğsədon:

- Şoqird bəy rast omə əşyon (conəvon) de mətni doəbiə şikilədə pəydo kardedə, əvoni ifodə bıke de leksikə mənoon bəvon nom noədə.
- Şoqird de şikili təsvirbiə mətnədə bəy rast omə əşyon (conəvon) iyən hadison bə kom hestemoni aidbey mıəyyən kardedə, əy dəçəy luğəviyə məno şərh kardedə.

3.1.2. Mətnədəbə sıxanon de vəmənininə sıxanon koməqəti izoh kardedə.

Təlimi məğsədon:

- İştə handə mətnədəbə sıxanon məno izoh kardedə.
- Şoqird mətno rast omə mıəyyən sıxanı çəvon də çəvon nezəmənoə vəynə əvəz kardedə.

3.2. Bə handi texnikə iyən sıftənə handi səriştən xıvəndbey nımoıyş kardedə.

3.2.1. Mıvofığə mətnon sərrost handedə.

** In standartonədə handi texnikə inkişofiro bo I sinifi orəxi noəbiə oxonə məğsəd nəzədə qətəbiə. Təbii ki, hərfi təlimədə bə in standarton bardə roon po noey lozime. Əve ki, tosə mıəyyən mərhəlon handi texnikə əxz kardeyro bə nav beşə təlim-tədrisə məğsədon de in standarton əloğənini bəninə.*

Təlimi məqsədon:

- Şoqird nıtği sədoon qılə-qılə iyən əvoni hıçə daxılədə votedə.
- Sıxanon de hıçə handedə.
- Hıcon bəyəndı dəçkonədə, əvoni sıxan şikilədə handedə.

3.2.2. Sıxanon de sərrost tələffuzı handedə:

Təlimi məqsədon:

- Şoqird nıtği sədoon cobəco iyən əvoni hıçə daxılədə tələffuz kardedə.
- Sıxanon hıçə karde-karde handedə.
- Hıcon dəçkonədə, əvoni sıxanı şiklədə handedə.

3.2.3. Curəbəcürə bədiyə mətnon (nəğilon, hekoyon, şeiron) fərgin kardedə.

Təlimi məqsədon:

- Curəbəcürə janr iyən uslubədə bıə mətnon sərəsey nımoıyış kardedə.
- De nəsrı nıvıştəbıə nəğıl iyən hekoyon əsosınə formə elementon–abzas iyən nıməsərlohon fərgin kardedə.
- De nəzmi nıvıştəbıə şeiri əsosınə formə elementon–misro iyən bəndon fərgin kardedə, həməən şeirədə bıə qafiyəninə sıxanon səçinedə.

3.2.4. Bə mətni şikilinə plan qətedə.

Təlimi məqsədon:

- Bə mətni har qılə pəson aidbıə şikilon mıəyyən kardedə.
- Co-co doəbıə şikilon bə kon pəə aidbey mıəyyən kardedə.
- Bə mətni dair doəbıə şikilonro hodison de məntıği ğaydə duməyəndı de sujet xəttiro mıəyyən kardedə.

3.2.5. Mətnədə bıə əsosınə fikri mıəyyən kardedə iyən soyə formədə votedə.

Təlimi məqsədon:

- İştə handə cumlədə ifodə kardəbıə fikri mıəyyən kardedə.
- İştə handə bızuli cəvobi omıjbıə şikil iyən sıxanı təyin kardedə.
- Mətno omutəbıə tojə məlumoti şoqird deştə sıxanon nəğıl kardedə.
- Mətno de əsosınə məğomon bə şıkrəbıə parson cəvob dodə.
- Bə mətni məzmuni mıvofığ zınəbıə yolon sıxanon qıləyni ya çand qıləyni səçinedə.
- Çə mətni əsosınə fikri mıəyyən bıkə cumlə təyin kardedə.

3.2.6. Mətni məzmuni deştə şuuri nəğıl kardedə.

Təlimi məqsədon:

- Mətni kuti ko kardedə iyən çəvon məzmuni həxədə ıştə mıləhizon votedə.
- Mətni əsosınə məzmuni de doəbıə şikilon vositə nəğıl kardedə.
- Dialoq şikilədəbıə mətni bə səhnə hozı kardeədə şoqird obrazon nıtği deştə sıxanon ifodə kardedə.
- İştə omutə har qılə şeiri bə nəsr pəqordinedə, əy hekoyə şikilədə nəğıl kardedə.

NIVIŞTE

İnsonon de nıvışte vositə ıştə jimonədə ictimoi, iqtisodi iyən mədəniyə sahədə bə dast vardəbıə noiliyəton bə umumiyyə şikil dənoedən, elmiyə-bədiyə ofəyəvonə koon bardedən, ıştə tarixi ofəyedə, əvoni bə omə nəslonro bə sistem dənoedən, nığo doedən-oqətedən. Zıvonı bəştəməxsusəti, qəncinəti mıhofizə bedə. Nıvışte moə zıvonı təlimədə ən zəruriyyə sərişton əhotə kardedə, handə fəoliyəton jivneyro imkon pəydo kardedə. Bı mənoədə etnikə xəlğon zıvonon omuteədə Nıvışte bənə mıhumə məzmunə xəttən qıləyni ğəbul kardə bedə.

Nıvışte bənə məzmunə xətti etnikə xəlğon moə zıvonı təlimədə iminə nıvıştə texnikə, orfoqrafikə,

motijə işorə təmrinon, zıvoni vahidonku, çəy uslubi imkanonku, nitği curəbəcürə formonku istifodə səriştəon iştəni bey təmin kardədə.

Şoqird:

4.1. Nıvışte texnika iyən bə iminə hande səriştəon xıvəndbey nımoıyış kardədə.

4.1.1. Hər f iyən sıxanon sərrost nıvıştədə.

Təlimi məğsədon:

- Şoqird nıvıştə nitğədə orfoqrafıyə iyən motijə işorə gəydon tətbiğ kardədə.
- Sədo de hər fi yəndıku fərgin kardədə.
- Yolə, rukə hər fon çe yəndıku fərgin nıvıştədə.
- Sıxanon nıvıştə formədə bə hıcon pəə kardədə nıvıştədə.

4.1.2. Hər fon elementon iyən şikilon mıəyyənbiə xətti dirozı sərrost nıvıştədə iyən dəçkonədə.

Təlimi məğsədon:

- Şoqird iştə fikri sərbəst şikilədə nıvıştə formədə ifodə kardədə.
- Şoqird iştə məsə sıxani iyən cumlə nıvıştədə.
- Şoqird iştə məsə qədəhəcminə mətni nıvıştədə.

4.1.3. Mışohidon əsosədə çanqılə cumlonədə iborətbıə mətn nıvıştədə:

Təlimi məğsədon:

- Şoqird iştə fikron sərbəst şiklədə nıvıştə formədə ifodə kardədə.
- Şoqird iştə məsə sıxani iyən cumlə nıvıştədə.
- Şoqird iştə quşdoə qədə həcminə mətni nıvıştədə.

FƏNDAXİLƏ İYƏN FƏNNONARƏ İNTEQRASIYA

Tolişə zıvoni dərskitob bibu, ya çəy metodikə vəsoit bibu, əyo doəbiə har qılə aspardi konkret məğsəd nəzədə qətəbiə məzmunə standarton təlimədə realizə kardeye. Təlimədə bə nav noəbiə məğsədi bə vırə rosneyro kali vaxt co fənnon məzmunə standarton vositə roli bardədən, bəvədə inteqrasiya bino bedə. Məsələn, 19-nə səyfədə tələb noə bedə ki, de pilus iyən minus riyazi əməlon tətbiğ kardey vositə tojə sıxan pəydo bikən: **dəvo – vo+ və = ?** İyo doəbiə sıxano 2-nə hıcə (vo) beşəədə vırədə mandə iminə hıcə (də) səpe co qılə hıcə (və) əlavə kardeədə qıləy tojə sıxan (dəvə) (şotor) bə əməl omedə. In aspardi **3.2.2. Sıxani de sərrostə tələffuzi handedə** çı jinə standarton **hıcon dəçikonədə, sıxani formədə handedə** təlimi məğsədi tədrisədə realizə kardeyro doə bedə. Əncəx in aspardi bə vırə rosneyro şoqird riyaziyat fənno əxz kardə zınəyonku bəhrə sənine.

Ğeyd (səkırt) bıdəmon ki, tolişə zıvoni məzmunə standarton i ğısmi MƏSE-DƏRƏSE, co ğısmi bə tətbiğkardə mərhələ aidbey mıəyyən halonədə bə fəndaxilə inteqrasiya ofəyəbe səbəb bedə. Məsələn, dərskitobi 14-nə səyfədə şikilon jıyo doəbiə xanono vadoəbiə sədoon bərpo kardey, həminə sıxanon de hıcə karde-hande tələb noəbiə. In aspardən **3.2.2. Sıxani de sərrostə tələffuzi handedə** jinə standarton realizə kardeyro doəbiə. Əncəx iyo təlimi əsosinə məğsəd sıxanon de hıcə kardey-handeye.

Diferensialə təlimiro materiyalon:

Mıəllifon dərskitob iyən MMV-ədə bıə aspardon tərrib kardeədə şoqirdon sinnə fayə bə nəzə səşone, həmən kali aspardon kaftəti, çətinəti metodikə vəsoitədə de sıə astovə (*) işorə ğeyd kardəşone.

ĞIYMƏTNOE

Ğəymətnoe çə məğsədinə təlimi iyən çı səkiştəsəmtinə təhsiliku co nıbə tərkib hissəe. Bəroən tədrisə fəoliyəti effektin iyən səmərənin bey təmin kardeyro ən vocibə məsəlonədə qıləyni ime ki, muəllim işte şoqirdon zınəyon iyən səriştəyon bəpe hejo kontrol bıkə, ğıymət bıne.

Bo muəllimi hozı kardəbiə vəsoitədə (MMV) har başxpə bədiqə doəbiə qədə summativə ğıymətnoəoni (QSĞ) materiyalono muəllimon istifodə karde bəzinen. Əncəx muəllimi bıpiyoşe iştənən QSĞ materialı tərtib karde bəzine. Əmma bo har baxşpoyo hozıbiə QSĞ material həminə baxşpoədə realizəbiə əsosinə məzmunə standarton iştəni ehtivo kardənine. Vəsoitədə har qılə QSĞ materialı bəpeşt bə aspardəyonro doəbiə bal (xal) iyən çəvon əsosədə şoqirdi ğıyməti miəyyən kardə ğaydə nişo doə bənine.

Zinedəmon ki, tədrisədə formativə ğıymətnoe bəro bardə bedə ki, şoqirdi təhsilo əxz kardə noiliyəton sistemətik kontrol bıkəmon-nəzorətədə oqətəmon. Əve ki, ın ğıymətnoe miəyyən kriteriyə iyən pamuəon iştəno əksbıkə cədvəlon əsosədə bardə bənine. Tədrisi mərhələku, vədə noəbiə məğsədiku, şoqirdi zınəy iyən səriştəku bə şıkrəbiə ğıymətnoə cədvəlon curəbəcürə bey bəzine. De məğsədi kali cədvələ nımunon doey piyedəmonə:

** Jinə ğıymətnoə cədvəlon hozı kardeədə “1-nə sinifiyo Azərbaycani zıvon” dərskitobədə bo muəllimi doəbiə metodikə vəsoitədə ğıymətnoə cədvəlon nımunonku qismən istifodə kardə bıə.*

Cədvəl 1

SƏDO, HƏRF İYƏN HİCƏ ƏXZ KARDEYRO MIƏYYƏNBIƏ ĞIYMƏTNOƏ CƏDVƏL							
<i>De cədvəli vositə muəllim səvodə təlimi dovrədə bə şoqirdon iminə handə səriştəon həftəon ərzədə ğıymət noədə iyən çəvon ın sahədə bıə inkişofı dinamik şikilədə rımuoz karde zinedə.</i>							
<i>Şoqirdi nom, fəmiliya, pıə nom _____</i>							
№	Kriteriyon	_____	_____	_____	_____	_____	_____
		haftə	haftə	haftə	haftə	haftə	haftə
1.	Sıxani iminə sədo ayırd iyən fərgin kardədə.						
2.	Sıxani oxonə sədo ayırd iyən fərgin kardədə.						
3.	Sıxanədə sədoon yəndiku fərgin kardədə, əvoni co-co tələffuz kardədə.						
4.	Sıxanədə sədoon hisobi miəyyən kardədə.						
5.	Sıxanədə hıcon hisobi miəyyən kardədə.						
6.	Sıxanədə hərfon bənə çəy ifadə kardə sədoon tələffuz kardədə.						
7.	Məsə sədo çəy əlifboədəbiə hərfi işorə miəyyən kardədə.						
8.	Sıxani hıçə kardədə-handedə.						
9.	Sıxani bitov şikilədə handedə.						

Cədvəl 2

ŞOQİRDİ QUŞDOƏ SƏRİŞTƏ MİƏYYƏNBİKƏ ĞİYMƏTNOƏ CƏDVƏL				
<i>De cədvəli vositə muəllim şoqirdon quşdoə mətnonro bə parson iyən aspardon hoziəti mişohidə əsosədə ğiymət noədə.</i>				
Şoqirdi nom, fəməliyə, piə nom _____				
№	Kriteriyon	Bəle	Ğismən	Xəyr
1.	Bə quşdoə ğaydon əməl kardədə, muəllim çəy sıxani biriedəni.			
2.	Quşdoə mətni movzu miəyyən kardədə.			
3.	Quşdoə mətni ideya cəhəto ifodəbə fikri miəyyən kardədə.			
4.	Bə quşdoəbiə mətni parson dodə.			
5.	Bə quşdoəbiə mətni dair parson cəvob dodə.			
6.	Quşdoəbiə mətnədəbiə hodison duməyəndiəti miəyyən kardədə.			
7.	Quşdoə mətnədə leksikə mənə nıdərəsə sıxanon bəsə dəşeyo kilişədə.			

Cədvəl 3

ŞOQİRDİ QƏPJƏ SƏRİŞTON MİƏYYƏN BİKƏ ĞİYMƏTNOƏ CƏDVƏL				
<i>De cədvəli vositə muəllim iştə mişohidə əsosədə bə şoqirdon qəpjə sərişton ğiymət noədə.</i>				
Şoqirdi nom, fəməliyə, piə nom _____				
Qəp jeədə şoqirdi qusurinə tələffuz kardə sədoon: _____				
№	Kriteriyon	Bəle	Ğismən	Xəyr
1.	De həmə de oşkoə sədo qəp jedə.			
2.	Qəp jeədə sərbəst bedə.			
3.	Qəp jeədə cumlon bəsə dəşənin soxtədə.			
4.	Qəp jeədə movzuku bə kəno beşədəni.			
5.	Qəp jeədə nıtği etiketonku sərrost istifodə kardədə.			
6.	Qəp jeədə bə movzu mıvofığ (omuj) jest iyən mimikonku istifodə kardədə.			
7.	Qəp jeədə bekorə fosilə iyən sədoonku (aaa... ııı...) tikrorbiə bekorə tufeyliyə sıxanonədə (parazitonku- “şey...”) istifodə kardədəni.			

Cədvəl 4

ŞOQİRDİ HANDİ SƏRİŞTON MİƏYYƏNBİKƏ ĞİYMƏTNOƏ CƏDVƏL				
<p><i>De in cədvəli vositə muəllim səvod təlimi dovri 3-4-nə mərhələdə, həmən səvod təlimi dovr oraxə bəpeşt de mişohidə, pars iyən aspardonro bə şoqirdon handi sərişton ğiymət noedə.</i></p> <p>Şoqirdi nom, fəmilijə, pıə nom _____</p>				
Nº	Kriteriyon	Bəle	Ğismən	Xəyr
1.	Handə mətnədəbə sıxanon bitovə ğaydədə tələffuz kardedə cumlon handedə.			
2.	Cumlon məntiqə aksenti sərrost miəyyən kardedə-handedə.			
3.	Şeiri de intonasiyə handedə.			
4.	De nəsrı nıvıştəbiə əsəron nəzmiku fərğın kardedə.			
5.	Handə mətnədə tojə sıxanon məno bəçəy məzmuni əsosən şərh kardedə.			
6.	Handə mətni əsosinə məzmuni omij cumlə səçinedə-nişo doedə.			

Cədvəl 5

ŞOQİRDİ NİVƏŞTƏ SƏRİŞTON MİƏYYƏNBİKƏ ĞİYMƏTNOƏ CƏDVƏL				
<p><i>De cədvəli vositə muəllim deştə mişohidə iyən nıvıştə koon əsosədə bə şoqirdon nıvıştə səriştəon ğiymət noedə.</i></p> <p>Şoqirdi nom, fəmilijə, pıə nom _____</p> <p>Nıvışteədə şoqirdon bə səhv rodəə hər fon _ _ _ _ _</p>				
Nº	Kriteriyon	Bəle	Ğismən	Xəyr
1.	Nıvışteədə dastədə ğələmi sərrost qətedə.			
2.	Dəftərədə bo şoqirdi miəyyənbiə xətti dirozi nıvıştədə, sıə xətti dəvardəni.			
3.	Hər fon husnxət ğaydədə nıvıştədə.			
4.	Hər fon husnxət ğaydədə bəyəndi dəçoknedə.			
5.	Nıvışteədə cumlədə biə sıxanon arədə lozımıyə məsofə oqətedə.			
6.	Quşdoə sıxanon iyən cumlon de normalə surəti nıvıştədə.			
7.	Iştə fikri dərəsəynə formədə nıvıştədə.			

MƏZMUNƏ STANDARTON REALİZƏ KARDƏ CƏDVƏL

Jinə- Standarton	Bə baxşporo realizə						Cəmi
	I	II	III	IV	V	VI	
1.1.1.	1	1					2
1.1.2.	4	5	7	4			20
2.1.1.	4	6	8	3	1	1	23
2.1.2.	2						2
3.1.1.		3	2				5
3.1.2.						1	1
3.2.1.		5	6	2	5	4	22
3.2.2.	4	6	9	5	5		29
3.2.3.				2		1	3
3.2.4.					1		1
3.2.5.		2	3	5	5	4	14
3.2.6.		1			1		2
4.1.1.				3	4	3	10
4.1.2.	6	6	9	5	5		31
4.1.3.					1		1

Ğeyd (səkırt): Kali standarton vey ya kam realizəbe de I-nə sinifi “Tolişə zivon” fənni spesifikə xususiyəton əloğənine. Əve bə nəzə sey lozime ki, tolişə zivoni tədris haftədə cəmi 2 saat nəzə qətbə. Diqər tərəfo, “Hande” iyən “Nivışte” təlim de məzmunə xəttən əsosi bə nəzə sə biə standarton veynə qilon realizəbe - şoqirdon de hərfon oşnəbe mərhələ bəpeşt mumkun bedə.

SƏVONON:

1. Ümumi təhsilin fənn standartları (I-XI siniflər). Bakı, 2012
2. E.Qafarov., L.Babayeva. Həmkara dəstək (Müəllimlər üçün metodik vəsait). Bakı, 2016
3. Ə.Rəcəbov. Şoqirdi tolişi-türki lüğət (Məktəblinin talışca-Azərbaycanca lüğəti). Bakı, 1992.
4. Л.А.Пирейко. Талышско-русский словарь. М. 1976
5. Н.Мамедов. Талышско-русско-азербайджанский словарь. Б. 2006
6. Honi çəşmə (Əğilə şeiron). Bakı, 2015
7. Yolun sıxan (Talış atalar sözləri və məsəlləri). Bakı, 2014, Müəllif – tərtibçi: Cabbar Əliyev.
II nəşrə məsul şəxslər: A. Bayrami, İ. Məlikova.

DƏRSON DE SAAT HİSOBİ BAXŞPO

I BAXŞPO

BO SƏVODƏ TƏLİMİ HOZİƏTİ Ə, N, V, O HƏRFON

Dərs №	Movzu	Məzmunə standarton	Saat hisobi	Dərskitobi səyfə	MMV səyfə
1.	Çı məktəbi iminə ruj	1.1.1, 2.1.1, 4.1.2	2	6-7	14-15
2.	Səlom çımı nom...	1.1.2., 2.1.2., 4.1.2.	2	8-9	16-17
3.	Boğədə – “Ə” sədo iyən hərf	3.2.2., 2.1.1., 4.1.2.	2	10-11	17-19
4.	Xıyzon – “N” sədo iyən hərf	3.2.2., 1.1.2., 2.1.2., 4.1.2.	2	12-13	19-20
5.	Vişədə – “V” sədo iyən hərf	3.2.2., 1.1.2., 2.1.1., 4.1.2.	2	14-15	20-22
6.	Çəmə di – “O” sədo iyən hərf	3.2.2., 1.1.2., 2.1.1., 4.1.2.	2	16-17	22-23
QƏDƏ SUMMATİVƏ ĞİYMƏTNOE			1		24
Yekun			13 saat	12 səyfə	11 səyfə

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
1.1.1.	Iştə məsə soyə fikri mohiyyəti izoh kardedə.	Şoqird bə quşdoə mətni aiddə şikili erəxədə iştə fikri qeşonə votedə iyən izoh kardedə.
2.1.1.	Iştə mışohidə kardə conəvon (əşyon) iyən hodison həxədə de şikilon vositə qəp jedə.	Şikilədə ya realə həyatədə iştə vində əşyo iyən hodison həxədə qəp jedə.
4.1.2.	Hər fon elementon iyən formon miəyyən bə xətti dırozi sərrost nıvıştedə iyən dəçkonədə.	Miəyyən bə xətti dırozi tikror bə riyon kəşedən, əvoni dəçkonədən.

DİAQNOSTİKƏ ĞİYMƏTNOE

Məktəbədə iminə dərse ruj muəllimi de əğilon, həqiqə əğilon deyəndi, de muəllimi, de məktəbi dınyo oşnəti həsr bedə. Sıftənə oşnətiyədə muəllim har şoqirdi qəp jəyvone iyən har şoqirdi qəpi bəpeştə çəy fikron molyətin bey bə nəzə rosnənə. Muəllim jıqo kardeədə əğilon bə məktəbi-bə təhsili həvəsi ziyod kardedə həmə de usuli “Məse-sərəse” iyən “QƏP JE” məzmunə standartonro çəvon diaqnostikə ğiymətnoe bə vırə bərosne.

Sıftənə oşnətiro şoqirdon dairəvi şikilədə mande, deyəndi sobət karde bəzinen. Bı oşnətiyədə muəllim iştə həmrönku vey fəol bə şoqirdiku iştəni iyən iştə xıyzoni həxədə məlumot doe aspardedə. Ha jıqo, de muəllimi votənə duməyəndi ğaydədə həmə şoqirdon iştəni iyən iştə xıyzoni həxədə iminə təəssuroton se zinedən.

Çəvon “Zınəy ruj”i, məktəbi həxədə nızinə çiyon, lozim beədə, muəllim iştən məlumot doədə. (Bo şoqirdon iminə dərse ruj həniyən vey marəğın beyro muəllim təhsil ocəği iştəni bə şoqirdon realə formədə oşnə kardeyro məktəbo qıləy qədə ekskursiyə ono doədə direktori iyən muəllimon sərmənzılı, sanitarə omujqo (qovşaq) bufeti vırə bəvon nişo doe bəzine.

Çəyo bəpeştə muəllim rəsmən bə dərse po noero **«Tolişə zıvon 1»** dərskitobi dimə bə şoqirdon nişo dodə, çəyo dəvon təlimə ko bino nodə.

Oxo çekoneən bibu, boğçəo tojə cobıə in zoə iyən kinə hurdənən bə məktəb po nodən, həmə iştə piyə qulməçonku co eqniyən. İsə muəllim in şoqirdon bəvono tojəbiə hər fon oşnətikə dərse bino kardedə. De hər fon koməqi bo imrujnəni şoqirdi-bo maştənəni xəşə dumutinə vətəndori vədə bə həməsrə dınyo tojə pencə okardedə. Əve ki, kədə valideynon, boğçədə muəllimon bəvono handə kitobi əvon iştən hande bəzinen.

Hər fon nıvışte iminə sırron məktəbədə omute binokardə in şoqirdon dilədə jələvoni be bəzine ki, de miəyyən hər fon oşnə bıbun. Əve ki, muəllim: “şimənədə ki kon hər fon zinedə?” – parsi bə şoqirdon doe iyən, bə çəvon handi zınəyon diaqnostikə cəhəto ğeymət noe bəzino.

TOLIŞƏ ZIVON

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.1.) De muəllimi aspardi iyən dəçəy koməqi şoqirdon dərskitobi 6-nə səyfə okardedən, məktəbi iminə ruji təsvir bə bə şikili erəxədən. Muəllim həmin şikilədə təsvir bəyon həxədə qədə mətn handvonedə:

“Sentyabrə manqı 15 be. Zeynəb iminə kərəbe bə məktəb şedəbe. Əv im ruji çanədə vaxt be çəş kardədəbe. Dastədə vilə çanqə saat 8 təmomədə çəy moə əv bə məktəb vardəşbe. Co əğilonən im ruji iminə kərə bə məktəb oməbin. Əvonən bənə Zeynəbi vey şoy-şoy kardədəbin. Zeynəbi iyo ıstə hamsuə zoə Yalçın vindışe. Yalçınən bə iminə sinif şedə. Bənə co əğilonən imruj çı Zeynəbi iyən Yalçını yodədə həmişə bəmande”.

Mətni handə-orixne bəpeştə muəllim şoqirdonku parsədə:

– Bə şikili sənibəton diyəkən. Sıvoy çımı voteyon həni çiç vote bəzıneyon?

Şoqirdon dimədə şoyəti heste.

Əvon imruji çıkonəyan orzu kardədən.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Muəllim de istiqamət doə parson koməqi şoqirdon iminə dərsə rujədə ıstə mışohidə kardəyon qəp jedən, ıstə sıftənə təsuraton deyəndi baxşpo kardədən. Jıqo ki, dərskitobi 6-nə səyfədəbiə şikili muəllim de şoqirdon bə ico erəxədən iyən muəllim şoqirdonədə məktəbi iminə ruji təəsuraton həniyən mı-kəmməl bəro şikili əsosədə bəvon jinə parson dodə:

– Şikilədə məktəbi so çıkonəye?

– Əğilon de restə boçi mandən?

– Şikilədə de əğilon bərobər həni ki heste?

Çəyo muəllim şoqirdon aktivəti ziyod kardeyro bə dərskitobi 7-nə səyfədə şoqirdi irujnəni jimoni nişo doə şikilon çəvon dığəti cəlb kardədə. Şikilon duməyəndi numrəninbə nıbero, muəllim şoqirdon maraği həniyən vey kardeyro şikilonədə əksbiə iqlə şoqirdi rujonəni ko duməyəndi fərdi ğaydədə xəbə se bedə iyən de vositə bə şoqirdon umumiyyə fəoləti ziyodbey noil bedə. (Ənə iyo təbii ki, har qılə şoqird şikilonədə doə nıbə de diqərə əlovə koon dastko bedəbu, bi həxədə qəp jeədə ıstə əlovə məşğulətiyən ğeyd karde bəzıne.)

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) Şoqirdon bəvono nıviştə vərdisən bə formə dəşey-inkışof kardeyro dərskitobi 7-nə səyfə jıtono doəbiə nıviştəbiə nımunon bə dəftər ovıştınədən.

ĞIYMƏTNOE

Oxoədə muəllim şoqirdon de məktəbi bə şıkrəbə kali famon nızıney mıəyyə nıkardeyro dərskitobi 6-nə səyfədə doəbiə aspardonədə istifodə kardədə. In aspardədə bə məktəbi aidbiə conəvon (əşyon) şoqirdon mıəyyə nıkarde bəpeşt şikilədə doəniyə, əmma çəvon ıstəni zınə bə məktəbi dairbiə diqərə əşyonən nomon votedən, həmə nı çəvonədə bo çiçi istifodə kardeən şərhi doədən.

Hajıqo, MMV mığəddimədə “Ğıymətnoe” baxşpoədə doəbiə bə mıvofığə ğıymətnoe cədvəlön əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbey bə nəzə sedə, ğıymətnoe bardədə.

MƏKTƏBİ İMİNƏ RUJ

1. Şikili həxədə qəp bijon.

2. Bə məktəbi aid biə çıyon komonin?

6

dərskitob səy. 6

3. Imruj az bə məktəb gedəm.

7

dərskitob səy. 7

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
1.1.2.	Bəştə məsə fikri minosibət nişo dodə.	Şoqird quşdoə mətnədə obrazi yaən bəçəy hərəkəti subyektivə minosibət nişo dodə.
2.1.2.	İştəni, xıyzoni, məktəbi iyən həmroon həxədə soyə dialoqon soxtədə.	Şoqird iştə xıyzoni, çəy əhotədəbə nezə duston, məktəbi həmron həxədə qəp jedə.
4.1.2.	Hərforon elementon iyən çəvon formon miəy-yənbə xətti dirozı sərrost niyiştədə iyən dəçkonədə.	Miəyyənbə xətti dirozı tikrorbə riyə kəşədə, əvoni dəçkonədə.

BƏ DƏRSİ HOZIBE

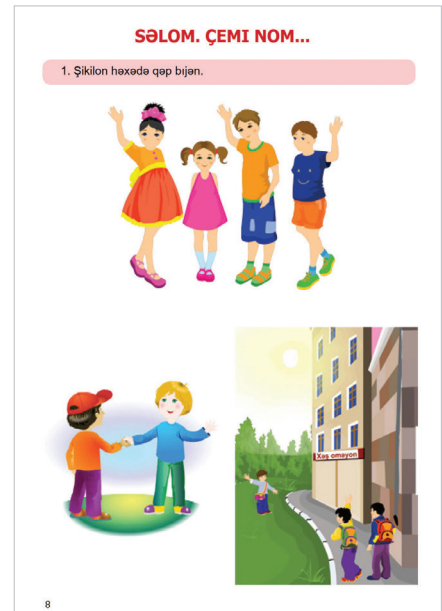
Tojə dərsi movzu “Sələm. Çımı nom...” bıbuən, dərş həniyən marağın bıbu votənə, çimisə bə navbə dərşədə muəllim bə şoqirdon iştəni, iştə xıyzoni uzvon-bobo iyən nənon, pıə-moə, hovə-boə həxədə imkon dayirədə məlumot qırdə kardey, həmən dəvon bə ico şiklon hestebu, deştə bə dərş vardey aspardedə.

MOTIVASIYA

Muəllim şoqirdon oşnəti barədə fikron omuteyro parsedə:

- *Boşıməro deyəndi oşnə bey boçi lozime?*
- *Sıvoy məktəbi həmro həni de ki oşnə bey bəbe?*
- *Şımə boçi deyəndi oşnə bedon?*
- *Yəndi vindeyəsə boçi bəyəndi səlom doedon?*
- *İminə kərə yəndi vindeyəsə boçi yəndi nomi xəbə sedon iyən omutedon?*

Bı tipədəbə parson doə muəllim şoqirdon iminə oşnəti həxədəbə fikron osə (kontrol) kardədə.

dərskitob səy. 8

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) De muəllimi aspardi iyən dəçəy koməqi şoqirdon dərskitobi 8-nə səyfə okardədən, dıqlə əğili arədə iminə oşnəti təsvirbikə bə 2-nə şikili erəxedən. Muəllim həminə şikilədə təsvirbəyon həxədə qədə mətn handvonedə:

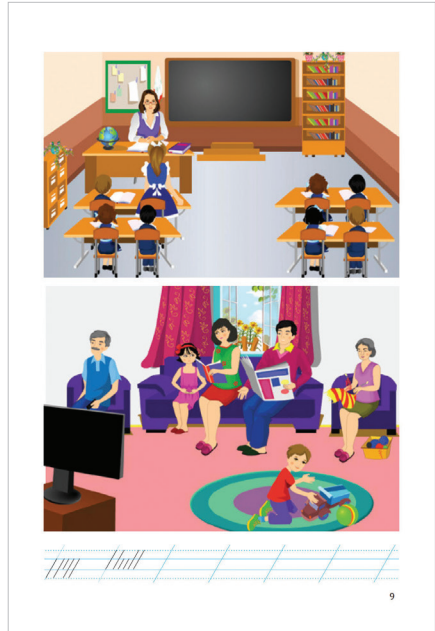
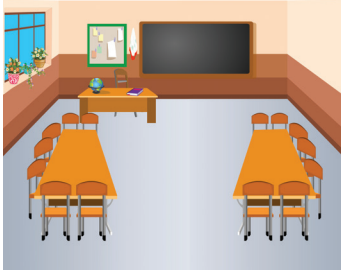
- *Sələm, çımı nom Adile. Bəs iştə nom çiçə?*
- *Çımı nom İqrare.*
- *İqrar? Çımı boə nomən İqrare. Əvən çəmə məktəbədə handədə.*
- *Tı bə məktəb şədəş?*
- *Hələ şədənim, umsor bəşəm. Bəs, tı?*
- *Az iminə sinifədə handedəm.*
- *Səğ bibi.*
- *Xəş bibi.*

QƏPJƏ

(St. 2.1.2.) Mətni hande orəxə bəpeşt muəllim şoqirdon deyəndi iminə oşnəti həniyən vey bərk beyro iyən çəvon iştə xıyzoni həxədə qeşə məlumot doe qəp jero səbərəbikə parson dodə:

- Şımə xıyzonədə sıvoy pıə-moə həni ki heste?
- Şımə boə iyən hovəyon heste?
- Şımə bobo iyən nənəyon heste?

De qiton ko. Şoqirdon deştə qitətiyon ko kardedən, deştə vardedəbiə xıyzonə şikilon bəyəndi nişo doedən iyən iştə xıyzoni uzvon həxədə məlumot dodən. Çəyo har şoqird iştə partə həmro xıyzoni şikilon sinifədə nımoyiş kardədə iyən çəy xıyzoni, həminə şikilon kəynə kəşəbe barədə məlumat doədə.

dərskitob səy. 9

NIVIŞTƏ

(St. 4.1.2.) Şoqirdon bəvono nıvişte vərđışon bə formə dənəe-inkişof kardovneyro dərskitobi 9-nə səyifə jiyo doəbiə nıvişte nımunon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

Oxoədə muəllim şoqirdon deyəndi oşnəti vaxti istifodə kardəbiə de nıtgə etiketon əlaqədorbiə sıxani ehtiyoton ğıymət nodə.

De minvoli, MMV mığəddimədə (vəsədə) “Ğıymətnoe” baxşpədə doəbiə mıvofığə ğıymətnoe cədvəlön əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə, ğıymətnoe bardədə.

DƏRS 3

BOĞƏDƏ – “Ə” SƏDO İYƏN HƏRF

2 saat

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
3.2.2.	Sıxanon sərrəst tələffuz kardədə-handədə.	Şoqird iştə quşdoə mətnədəbiə obrazi yaən bəçəy hərəkəti subyektivə mınosibət nişo dodə.
2.1.1.	İştə mışohidə kardə conəvə (əşyo) iyən hadison həxədə de şiklon vositə qəp jedə.	Şoqird iştə xıyzoni, çəy əhotədəbə nezə duston, məktəbi həmron həxədə qəp jedə.
4.1.2.	Hər fon elementon iyən çəvon formon mıəyənbiə xətti dırozi sərrəst nıviştedə iyən dəçkonədə.	Mıəyənbiə xətti dırozi tikrorbiə riyeon kəşədə, əvoni dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim Əli Nasiri “**Muzanqıl**” şeiriku i bənd handvonedə.

*Ujən omey toviston,
Omey muzanqıl bə con.
Leğjorədə kefiş soz,
Pərədə-kardə pərvoz.*

Şeiri handey oroxnə bəpeşt “*muzanqıl*”, “*ujən*”, “*omey*”, “*pərədə*”, “*kardə*”, “*əyu*”, “*jəji*”, “*ətir*”, “*zənbəğ*”, “*əğil*”, “*təpə*”, “*hamsuə*” iyən co sıxanon handvonedə iyən həminə sıxanon tərkibədəbiə “ə” sədoon be-nıbe parsədə.

İnteqrasiya (T.i.) Muəllim bə şoqirdon aspərdə ki, nomi tərkibədə “ə” sədobıə ətrofədəbiə kon əşyon sə qıləyni şikili bıkaşon. Məsələn: *dəftər*, *ğənd*, *əğil*.

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon dığəti bə dərskitobi 10-nə səyfə rostə kincədəbiə əjdəho şikili, çəyo çəpə kincədəbiə bə “ə” hərfi sərosə kardədə.

– *Əğilon, şımə nomən, yəni “əğilon” sıxanən de “ə” hərfi bino bedə. Boənən çəmə iminə hərfi “ə” çok omutəmon ki, çəmə yodədə bıməndo.*

İnteqrasiya (Riy.) Dərskitobi 10-nə səyfə 1-nə aspərdədə biə şikilon nomon şoqirdon tərəfo votə bedə, “ə” hərfi sıxanədəbiə vıra iyən kom sıxanədə (ə) sədo həniyən vey be mıəyyən kardə bedə.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Muəllim çı dərskitobi 11-nə səyfədə biə 3-nə aspərdi şikili bə şoqirdon nişo kardə-votədə:

– *Əğlon, çı şikili həxədə jıqo sıxanon bıvotənən ki bə sıxanondə “ə” sədo bıbu.*

(Əsmər, əno, ğəşəng, rəsə)

– *Boənən, in sıxanon cumlədə bıvotəmon iyən şikili həxədə qəp bıjənəmon.*

(Əsmər bə boğ şəbe. Boğədə ənon vey ğəşəng rəsəbin. Har vırədə təturə bızanqon hestbin. Əsmər tikəy tarse, əncəx xəyli ənoş qırdə karde. Əno rəsədə vey ğəşəng bedə. Əsmərən bənə co əğilon ənoş vey piyədə.)

Muəllim har cumlə co-co handvonedə iyən in cumlədəbiə kon sıxanədə “ə” sədo hestebu, de xısusı mənətiğiyə aksenti votədə.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) Şoqirdon bəvonə nıvişte vərđışon bə formə dənoey inkişof kardovneyro dərskitobi 11-nə

BOĞƏDƏ

[Ə] sədo iyən hərfi

Ə ə

1. Şikilədə biə sıxanon bə hecon co bıka.

2. Jına şikilonədə “ə” hərfi vıra pəydo bıko.

10

dərskitob səy. 10

3. Şikili həxədə qəp bıjən.

4. Kon sıxanədə “ə” sədo veyə?

11

dərskitob səy. 11

səyfe jiyədə doəbiə yolə iyən qədə “Ə, ə” hərfi nıvışte numunon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

Dərsi oxoədə muəllim dərskitobi 11-nə səyfedə doəbiə “Kon sıxanədə “ə” sədo veye? nominə aspardi bə şoqirdon icro kardovnedə, çəyo bəvon ğiymət doədə. İyo şoqirdon həmən şikilon nomon doəbiə damə xononədə “ə” hərfin restə numrən miəyyən kardədən.

Mılxəs, MMV vəsədə “Ğiymətdoe” baxşpoədə doəbiə mıvofığə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizə bə nəzə sedə iyən ğiymətnoe bardədə.

DƏRS 4

XIYZON – “N” SƏDO İYƏN HƏRF

2 saat

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
3.2.2.	Sıxanon sərrost tələffuz kardədə-handədə.	Hıcon dəçkonədə, əvoni sıxani şikilədə handədə.
1.1.2.	Bə quş doə fikri işte mınosibəti ifodə kardədə.	Şoqird işte umumiyyə zınəyon əsosədə bə məsə məlumoti işte fikri votedə.
2.1.2.	İştəni, xıyzoni, məktəb iyən həmron həxədə soyə dialoqon soxtədə.	Şoqird işte xıyzoni həxədə qəp jedə.
4.1.2.	Hərfin elementon iyən çəvon formon miəyyənbiə xətt dırozi sərrost nıvıştedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “N, n” hərfin elementon iyən çəvon formon miəyyənbiə xətt dırozi sərrost nıvıştedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim şoqirdonku xəbə sedə:

– Kon odəmon bəştə avlod zinedəyon?

– Avlodəti ifodə kardə kon sıxanon zinedəyon?

– “Bobo, nənə, amu, day, xalə, bibi” sıxanon şoqirdon vota bəpeşt muəllim çəvon hayku parsədə:

– Amu bə ki votedən? Day bə ki votedən? Xalə bə ki votedən? Bibi bə ki votedən? i.c.q. bənə bimi parson muəllim çe şoqirdonku xəbə sedə, çəvon ğohuməti əloğon barədə çıçon zınəyon miəyyən kardədə.

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon dığəti bə dərskitobi 12-nə səyfe rostə kincədəbiə neqo şikili, çəyo bə çəpə kincədəbiə “N” hərfi sərrosə kardədə.

Əğilon, şımə zinedəyon ki “neqo” sıxan de “n” hərfi bino bedə. Neqo kəy heyvonondə qıləye. Navko əy bə kotani dəbastedəbin zəminon şum jedəbin.

İnteqrasiya (Riy.). Dərskitobi 12-nə səyfe 1-nə aspərdədəbiə şikilon nomon şoqirdon nomo vota bedə “n” hərfi sıxanədə biə vıre iyən kom sıxanədə (n) sədo vey bey miəyyən kardə bedə.

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) De muəllimi aspardi iyən koməqi şoqirdon dərskitobi 13-nə səyfe okardədən, bə xıyzoni iyən çəy uzvon təsvirbikə şikili edəsədən. Muəllim həminə şikilədə təsvirbəyon həxədə qıləy qədə mətni handvonedə.

dərskitob səy. 12

“Haftə şəşbe. Namiq də Niqari kədəbe. Niyazə mamuən çəvon kəy oməbe. Nazilə nənə de ıstə nəvon beədə vey şoy bedəbe. Namiq də Niqari ıstə dərson oroxniyəşonbe, ısa de iyəndi hənək kardedəbin”

Mətn handəbe-orəxə bəpeşt muəllim şoqirdonku parsədə:

– Bə şikili sənibəton diyəkən iyən çımı nivotə çiyon bivotən.

Mizi səpe vılə dastə heste.

Çı Namiqi iyən Niqari moən divanədə çəvon tonə niştə.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Dərskitobi 13-nə səyfədə doəbiə 2 qılə xıyzon şikilo 1-nə şikiliro “QUŞDOE” baxşpoədə ko bardəboku “QƏPJƏ” baxşpoədə yalinə 2-nə şikil – “Xıyzon harde sufrədə” movzu əsosinə diğət sərəsə kardə bedə. Muəllim movzuro bə şoqirdon jinə parson dodə:

– *Sufrədə odəm ıstəni çiko bardənine?*

– *Sufrədə qirəm ıstə dast bə konsə harde rəsədənibu çiç kardəninış?*

– *Sufrədə bə yəndi kon çokə sıxanon votedon?*

Şoqirdon muəllimi bəvon doə penə parson əsosədə bəştə xos ğaydədə qəp jedən.

NIVIŞTƏ

(St. 4.1.2.) Şoqirdon bəvono nivıştə vərđışon bə formə dəşey-inkışof kardovneyro dərskitobi 13-nə səyfa jiyədə doəbiə yolə iyən qədə “N, n” hərforon nivıştə nımunon bə dəftər ovıştinedən.

dərskitob səy. 13

ĞIYMƏTNOE

Dərsi orəxədə muəllim dərskitobi 13-nə səyfədə doəbiə “Kon sıxanədə “n” sədo veyə? – nominə aspardi bə şoqirdon icro kardovnedə, bəvon ğıymət dodə.

Mılxəs, MMV vəsədə “Ğıymətnoe” baxşpoədə doəbiə omujə (mıvofığə) ğıymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə iyən ğıymətnoe bardədə.

DƏRS 5

VİŞƏDƏ – “V” SƏDO İYƏN HƏRF

2 saat

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
3.2.2.	Sıxanon sərrost tələffuz kardedə-handedə.	Sıxanon hıçə-hıçə handedə.
1.1.2.	Bə məsə fikri ıstə mınosibəti nişo dodə.	Şoqird ıstə umumiyyə zınəyon əsosədə məsə məlumatı həxədə ıstə fikri votedə.
2.1.1.	Mışohidə kardə əşyon iyən hodison həxədə de şikilon vositə qəp jedə.	Şikilədə yəən realə jimonədə vindəbiə əşyon iyən hodison həxədə qəp jedə.
4.1.2.	Hərforon elementon iyən çəvon formon mıəyyənbiə xətti dirozı sərrost nivıştedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “V, v” hərforon elementon iyən çəvon formon mıəyyənbiə xətti dirozı sərrost nivıştedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim “Əv kiye?” şeiri ozıvon vardedə:

*İ ruj xəşə, di ruj noxəş.
Seminə ruj niqne bə çəş.
Çominə ruj əv oqıniyə,
Peminə ruj – bə di dəqıniyə...*

(Zulfuqar Əhmədžadə)

İnteqrasiya (Riy.). Muəllim şoqirdonku parsedə:

– “Əv” sıxanədə çand qılə hərf heste?

Şoqirdon “Əv” sıxanədəbə hərfon miqdori miyyəyən kardedən. Çəyo muəllim xəbə sedə:

– “Əv” sıxanədə kon sado zınedon iyən əv əlifboədə de kon hərfi işorə bedə?

(Şoqirdon yolə iyən qədə “Ə ə” hərfi dəftərədə nıvıstedən iyən bə muəllimi nuşo doedən)

Muəllim sənibəton parsedə:

– Bəs in sıxanədə şımə nızınə sado kome? (“v” sado) Əqər, əmə in hərfi – “V v” omutəmom “Əv” sıxani nıvışte bəznemon.

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon nəzə bə dərskitobi 14-nə səyfə rostə kincədəbə vəşəqi şikili sərosə kardedə, çəyo bə çəpə kincədəbiə “V” hərfi, çəvonku parsedə:

– Əğilon, şımə zıneydəyon ki tolışi “vəşəq” sıxan de “v” hərfi bino bedə. Vəşəq vəşyənə heyvononədə qıləye.

Tikəy bədiqə şoqirdon dərskitobi 14-nə səyfə 1-nə aspərdədəbiə şiklon nomi bə tolışi (*nəvə, vənəşə, vist, nəv, vişə, vil*) hıca-hıca kardedən votedən, “v” hərfi sıxanobə vırə miyyəyən kardedən.

QUŞ DOE-DƏRƏŞE

(St. 1.1.2.) De muəllimi aspərdi iyən koməqi şoqirdon çə dərskitobi 15-nə səyfə okardedən iyən bə əyobıə təsvirbıkə şikili erəxedən. Muəllim həminə şikili həxədə qıləy təsviriyə qədə mətn bə ozıvon vardedə.

“Vəfa də ıstə yolə moə Vəsılə bə vişə şəbin. Çəvon di vişə kənobə. Tovıstonədə vişə vey gəşənq bedə. Vilə bu odəmi məst kardedə. Vişə kəno qədə ruən heste. Ruədə vəzzəxon əvoni vındeədə ıstənşon bə ov şodoe. Vişədə bə doon vey yolın, xısusən vizə do bə vişə reçinəti dodə. Vəfa vişədə hejo viz qırdə kardedə. Çəvon vişə vizon vey ləzzətin bedən. Əvon ovi kənobə viyə doon soğnədə niştin xəylişon viz harde”.

Muəllim mətni hande-oroxniyə bəpeşt şoqirdonku parsedə:

– Bə şikili sənibəton diyəkən. Çəmu nıvotə çiyon komonin?

Ruə kənoədə vəzzəx heste.

Vişədə har cur do bedə.

vişədə

[V] sado iyən hərf

Vv Vv

1. Şikilədə bix sıxanon bə hecon co bıka.

9

20

v v v v v v v v

v v

v v v v

14

dərskitob səy. 14

2. Şikili həxədə qəp bıjan.

3. Kon şikilədə “v” hərf heste?

v v v v v v v v

15

dərskitob səy. 15

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Dərskitobi 15-nə səyfədə doəbiə “Vişədə” movzu səpe “Quşdoe” baxşpoadə ko bardəbə, isət “QƏP JE” baxşpoadə şoqirdon bı barədə mıstəğil ğaydədə qəp jero səbərobikə parson dodə.

- *Vişon bə çiçi lozimin?*
- *Vişədə kon heyvonon bedən?*
- *Vişədə kon doon bedən?*
- *Vişon bə insonon xəyrşon çiçe?*

Mılxəs, şoqirdon de muəllimon bəvon doəbiə parson koməqi movzu barədə qəp jedən.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) Şoqirdon bəvono niviştə vərđışon bə formə dəşey-inkişof kardovneyro dərskitobi 15-nə səyfə jitonədə doəbiə yolə iyən qədə “V, v” hərfi niviştə numunon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

Dərsi oxoadə muəllim dərskitobi 15-nə səyfədəbiə “*Kon şikilədə “v” hərfi heste?*” nominə aspardi bə şoqirdon icro kardovnedə, bəvon ğiymət nodə.

Mılxəs, MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoadə doəbə mıvofiğə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbey bə nəzə sedə iyən ğiymətnoe bardədə.

DƏRS 6

ÇƏMƏ Dİ – “O” SƏDO İYƏN HƏRF

2 saat

	Məzmunə standarton	Təlimi məğsədon
3.2.2.	Sıxanon sərrost tələffuz karde-karde handədə.	Şoqird nıtği sədon cobəco iyən əvoni hıce daxilədə tələffuz kardədə.
1.1.2.	Bə məsə fikri ıstə mınosibəti nişo doədə.	Şoqird ıstə umumiyyə zınəyon əsosədə bə məsə məlumoti ıstə fikri votedə.
2.1.1.	Mışohidə kardəbiə əşyo iyən hodison həxədə şikilon əsosədə qəp jedə.	Umumiyyə zınəyku, əxz kardə məlulatonku istifodə kardədə, şikilon əsosədə qəp jedə.
4.1.2.	Hərfor elementon iyən çəvon formon mıəyyənbiə xətti dırozi sərrost niviştədə iyən dəçkonədə.	Yol iyən qədə “O, o” hərfor elementon iyən çəy formon mıəyyənbiə xətti dırozi sərrost niviştədə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

İnteqrasiya (T.i.) Muəllim çəy səpe əno şikilbiə koğəzə lohə bə şoqirdon nişo doe-doe parsedə:

– *Im çiçi şikile?*

Əğilon cəvob doedən:

– *Əno*

İnteqrasiya (Riy.) Çəyo muəllim şoqirdonku xəbə sedə: – “*Əno*” sıxanədə çand qılə hərff heste?

Şoqirdon “*Əno*” sıxanədə çand qılə hərff bey votedən.

Muəllim parsedə:

“*Əno*” sıxanədə kon sədoon zinedon? Əvon əlifboədə de kon hərff işorə bedən? (Şoqirdon yolə iyən qədə “*Ə ə*”, “*O o*” hərff dəftərədə niviştədən iyən bə muəllimi nişo kardədən)

Muəllim sənibəton parsedə: *Bəs “Əno” sıxanədə şımə nızınə sədo kome? (“o” sədo) Əqər, şımə in hərffiyən – “O o” omutəyon “Əno” sıxani nivişte bəzıneyon.*

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon diğəti bə dərskitobi 16-nə səyfə rostə kincədəbiə “Ovşum” şikili, çəyo bə çəpə kincədə bə “O” hərfi sərosə kardedə, votedə:

– *Tolışi “Ovşum” sıxan de “o” hərfi bino bedə*

Şoqirdon dəskitobi 17-nə səyfə 3-nə aspərdədəbə şikilon no-monədə vadoəbiə omujə sədoon bəçiy vırə noedən (*bon, ro, orəğ, do, ov, so*) həminə sıxanon bə ozivon vardedən.

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Şoqirdon de muəllimi aspərdi iyən koməqi bə 16-nə səyfədə doəbiə di sori har 4-ə semonədə təsvirbiə şiklon erəxedən. Muəllim umumi ğaydədə di təsvirbikə qıləy qədə mətni bə ozivon vardedə.

“Oruc diyədə jiyədə. Çəvon di vey ğəşənqe. Odəmon bə iyəndi vey mehribonin. Orucən məktəbədə handədə. Har ruj əv iştə məktəbi oləton tankardedə bə məktəb şədə. Dərson bəpeşt əv bəştə rıə-moə koməq kardedə. Əvon zandəqo oqatedən. Oruc de poyne hənək kardedə, bəy aləf doədə. Əvəsorədə çəvon di bo nəve, istirohəti vey çok bedə. Hakənə çəy şəhəro jiyə avlodon çəvon kəy bə nəve omedən. Ponə tovistonədən əçəy dayzoə bə çəvon di oməbe. Əvon i vırədə xəyləkişon hənək karde”.

Mətni hande orəxə bəpeşt muəllim şoqirdonku pərsədə:

– *Bə şikilon sənibəton diyəkənən çımı nivotə kon çiyon vote bəzıneyon?*

Şikilon sori çə vaxti nişə dodən.

Seminə voş voə şikilədə əğilon nin.

Çominə şikilədə əğilon voəbuccə hənək kardedən.

Dıminə şikilədə əğilon tonə sukən heste.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Dərskitobi 16-nə səyfədə doəbiə “Çəmə di” mov-zu səpe navnəni baxşpəodə ko bardəbiə. Isə “QƏPJƏ” baxşpəodə şoqirdon bı barədə qəp jero səbərobikə parson doə bedə:

– *Boçi şikilonədə di sori çə semonədə təsvir kardəşone?*

– *Boşməno di kon semonədə çəke?*

– *Şımə diyədə bandon veyin ya vişon?*

– *Kon şikilədə mivə heste?*

– *Kon şikilədə luləpər heste?*

Şoqirdon muəllimi bəvon doə de parson koməqi movzu həxədə qəp jedən.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) Şoqirdon bəvono nivıştə vərđışon bə formə dəşey-inkişof kardovneyro dərskitobi 17-nə səyfə jıtono doəbiə yolə iyən qədə “O, o” hərfi nivıştə nimunon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

Muəllim oxoədə dərskitobi 17-də səyfədə doəbiə “*Jinə şikilonədə “o” hərfi vırə pəydo bıkə?*” nomina aspərdi bə şoqirdon icro kardovnedə, çəyo ğiymətnoe bardədə.

Milxəs, MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpəodə doəbiə nivofiqə ğiymətnoe cədvəlön əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizə bey bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

ÇƏMƏ Dİ

[O] sado iyən hərfi

Oo

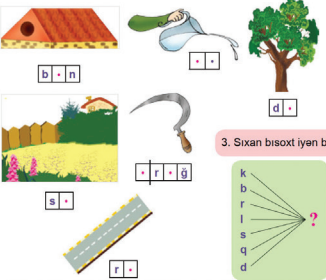
1. Şikilon əsosədə işlə di (ğəsəbə, şəhər) həxədə qəp bijan:

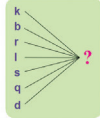
16

dərskitob səy. 16

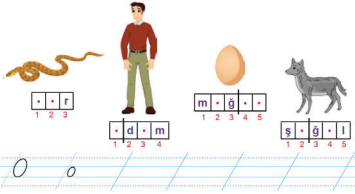
2. Jinə şikilonədə “o” hərfi vırə pəydo bıkə.

3. Sıxan bısoxti iyən bihand.

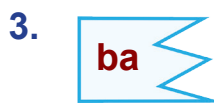
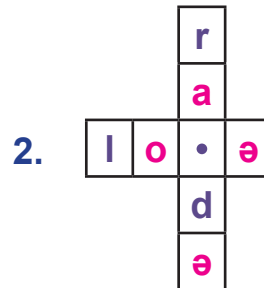
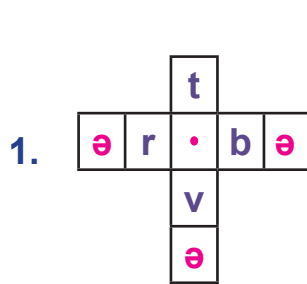
4. Jinə şikilonədə “o” hərfi vırə pəydo bıkə:

17

dərskitob səy. 17

I BAXŞORO QƏDƏ SUMMATİVƏ ĞİYMƏTNOE

4. Şikilon de kon dumoyəndətı omuniye lozime?

A) 1, 2, 3

B) 3, 2, 1

C) 2, 3, 1

Ğeyd səkirt: Muəllimon ıştə ğıymətnoə əndoza (kriteriya) hozı kardedən, bə har qılə aspardi de miəyyən bali ğıymət doe iyən bimi omujbıə ğaydədə bə şoqirdon ğıymət nıvıştə bəzinen.

DƏRSON SAAT HİSOBİ BAXŞPO

II BAXŞPO

SƏVODƏ TƏLİMƏ DOVR D, İ, K, L, E, B HƏRFON

Dərs №	Mövzu	Məzmunə standarton	Saat hisobi	Dərskitobi səyfə	MMV səyfə
7.	Dıyoədə – “D” sədo iyən hərf	3.2.2., 3.2.1., 3.2.5., 1.1.2., 2.1.1., 4.1.2.	2	18-19	26-28
8.	Nəve – “İ” sədo iyən hərf	3.2.2., 1.1.2., 2.1.1., 3.2.5., 3.2.1., 4.1.2.	2	20-21	28-30
9.	Boku – “K” sədo iyən hərf	3.2.2., 1.1.2., 2.1.1., 3.2.1., 4.1.2.	2	22-23	30-31
10.	«Şənqul, Şunqul, Mənqul» – “L” sədo iyən hərf	1.1.1., 2.1.1., 3.2.2., 4.1.2.	2	24-25	32-33
11.	Doon – “E” sədo iyən hərf	1.1.2., 2.1.1., 3.2.2., 3.2.1., 4.1.2.	1	26	33-35
12.	Bili – “B” sədo iyən hərf	1.1.2., 2.1.1., 3.2.2., 3.2.1., 4.1.2.	1	27	35-36
QƏDƏ SUMMATİVƏ ĞİYMƏTNOE			1		37
Yekun			11 saat	10 səyfə	12 səyfə

Məzmunə standarton		Təlimi məqsədon
3.2.2.	Sıxanon de sərrostə tələffuzi handedə.	Şoqird nıǵı sədon cobəco iyən hıçə daxılədə tələffuz kardedə.
3.2.1.	Omuǵə mətnon sərrost handedə.	Orfoepiya ǵaydon çəş karde-karde qədə həcmi-nə mətni sərrost handedə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikri mıəyyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Handə bızuli cəvobi mıvofıǵbıə şikili iyən sıxani təyin kardedə.
1.1.2.	Məsə fikri ıǵtə mınosibəti bequli kardedə (votedə).	Şoqird ıǵtə umumi zınəyon əsosədə bə məsə məlumoti ıǵtə fikri bequli kardedə (votedə).
2.1.1.	Mışohidə kardə əşyon iyən hodison həxədə şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə ıǵtə vində əşyo iyən hodison həxədə qəp jedə.
4.1.2.	Hərfon elementon iyən formə cəhəton mıəyyənbiə xətti dirozı sərrost nıvıǵtedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “D, d” hərfi elementon iyən çəy formə cəhəton mıəyyənbiə xətti dirozı sərrost nıvıǵtedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim jinə yolon sıxani bə şoqirdon dıǵəti rosnedə:

– *Diyo bə sıpə qəv mirdol əbini.*

Muəllim bə şoqirdon sıvol dodə:

– *Yolon sıxan çiči həxədə?*

– *“Diyo” sıxani iminə sədo kome?*

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim çə şoqirdon nəzər-dıǵəti bə dərskitobi 18-nə səyfə rostə kıncədə bıə “Darzən” şikili, çəyo bə çəpə kıncədə bıə “D” hərfi çəpə iyən dastənıvıǵtə formə səbəro kardedə. “*Dust*”, “*dandon*”, “*pərəndə*”, “*derzi*”, “*dasthor*” sıxanon hərff sxemədə “D” sədoən daxılbiə diqərə vadoəbiə mıvofiqə sədoon otırnə (təǵıǵ kardə) bedə-sərrost ǵaydədə handə bedə.

Şoqirdon de muəllimi sərəncomi iyən koməqi 19-nə səyfədəbiə 1-nə aspardi sıxanon (*də-vo*, *do-do*, *də-və*, *do-nə*, *dı-yo*, *də-bas-te*, *de-lə-vuz*, *dast-mol*, *dast-ov*, *de-ǵıj*, *də-var-de*, *də-bi-e*) bə hecon cobəco karde-karde handedə.

Muəllimi koməqiku istifodə karde-karde hejo həminə səyfə penə rostə poədə de havzə riyə doəbiə hıcon dəçkonədən, əvoni bənə bitovə sıxani handedən. (*edoe(y)*, *pedoe(y)*, *vadoe(y)*, *şodoe(y)*)

İnteqrasiya (Riy.). Penə aspardi məntıǵı dəvom bıə, de pilus iyən minus əməli təbtıǵı tojə sıxanon pəydo karde tələb bedə. $Dəvo - vo + və = ?$ İyo doəbiə sıxano (dəvo) 2-nə hıçə (vo) beşədən, vıgədə mandə sıftənə hıçə (də) səpə co qılə hıçə əlavə kardən, qıləy tojə sıxan-həyvoni nom (dəvə) bə əməl omedə. Muəllim əmandə doəbiə 2 co sıxano tojə sıxan soxtə de usuli bo şoqirdon izoh kardedə-sərosnedə.

dərskitob səy. 18

Muəllim bo şoqirdon jinə yolon sıxani ozivon vardədə:

– *Dast dasti bəşişte, dastən dimi.*

(St. 3.2.5.) Bə movzu məzmuni omuj bero, şoqirdi zehni ǧabiliyəti inkişof kardovne-osə (kontrol) kardero muəllim bəvono jinə bızuli (*Aǧılbilovoni*) handedə:

Çanə bışoş ərəsniş,

Əçəy axiri dərəsniş.

Şibhə ni ki, im bo şoqirdi sıftə handəbiə bızul bero muəllim in janri həxədə kirtə məlumot doədə iyən bızuli cəvobi okarde pəydo kardero dastəvuz doe mənəodə bəykubiə əloməton ifodəbə biə jinə cumlon diǧət sərəsə kardə bedə:

1. İnsonon jiyə vırəe.

2. Çəmə jiyə zəmin iyən çəmə nəfəs kəşə həvoən bəvədəe.

Təbii ki, şinə (fikbikə) beyin sərəsedə ki, pəədəbə har 2 cumlədə doəbiə əlaməton çəmə jiyə dınyoədə iştəni bə buruz doədə. Mılxəs, bızuli okardə sıxan *dınyoe*.

(St. 3.2.1.) Dərskitobi 19-nə səyfə de hande bə şikrə oxonə aspərdədə doəbiə qədə mətni sıxanonədəbə hərfon şoqirdon dəvardən-omutəşone. Isət muəllimi de nəzorəti əvon orfoepiya ǧaydon çəş karde-karde jinə mətni sərrost handedən:

Əno. Ənoə do. Əno ənoə doədəe. Nənə, ənoə doədə ənoe.

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) De muəllimi aspərdi şoqirdon dərskitobi 18-nə səyfədə doəbiə “Tovistonədə əmə bə diyo şedəmon” nominə şikli erəxedən. Muəllim qıləy qədə mətn ozivon vardədə:

“Davud Lankonədə jiyədə. Har sor tovistonədə əvon bə diyo şedən. Həvo vey çok be. Davudi pıə əviş bə diyo bardəbe. Davudi dust Əhədən dəvon bə i vırə be. Davud də Əhədi i vırədə diyoədə dəniştin. Əhəd heç diyoədə biə nibe. Çəvon jiyə vıron diyoku diyəro bandıkuədən. Əhədi diyoş vey bəqəm karde”.

Muəllim mətni hande-oroxnə bəpəşt şoqirdon fəoləti iyən çəvon bə dərsi diǧəti həniyən vey cəm kardero aspərd doədə:

– *Əǧilon, bə şikili diyəkən çəmi nivotə çiyon bivotən.*

Davudi pıə bə diyo diyə kardədə.

Dıyo dılədə zoə di kinə ləp-ləpone hənək kardədən.

Əǧilonədə qıleyni bo hənək kardero tulədə kə soxtədə.

QƏPJE

(St. 2.1.1.) Şoqirdon diyo həxədəbiə kreativə fikron inkişof kardovnero muəllim “Az diyo bəbim” movzuədə bəvon səbərəbikə sıvolon doədə:

– *Dıyo bə insonon bo çičiro lozime?*

– *Bə insonon diyo çı xəyriş heste?*

– *Dıyo zıvonış bəbe bə insonon çič əvoti?*

– *Dıyo təmiz oqəte boçi vocibe?*

Muəllimi doə de səbərəbikə parson koməqi şoqirdon movzu həxədəbə iştə fikron həniyən vey purməno şikilədə ifodə kardədən.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspərdi iştə nivıştə vərđışon bə formə dəşe-inkişof kardovnero dərskitobi 19-nə səyfə jinə pəədə doəbiə yolə iyən qədə “D, d” hərfi nivıştə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

3. Jinə sıxanon bə hıcon co bika:

d a v i o d a d o d a v a d o n a d a b i e
d a b a s t e d i r a n q a d a s t a m o l
d a s t o v d e ǧ i j d a v a r d e d i y o

4. Sixan bisoxt.

davo – vo + va = ?
davarde – r – de + se = ?
dastamol – a – mol + l + na = ?

5. Sixan bisoxt iyən bihand.

e
pe
va
şo

doe

Çanə bışoş ərəsniş,
Əçəy oxo dərəsniş.

(d . . . a)

Dast dasti bəşişte, dastən dimi.

Ənoe do. Əno ənoə doədəe. Nənə, ənoə doədə ənoe.

D d

19

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğıymətnoe” baxşpədə doəbiə mivofiqə ğıymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbey bə nəzə sedə ğıymətnoe bardədə.

DƏRS 8

NƏVE – “İ” SƏDO İYƏN HƏRF

2 saat

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
3.2.2.	Sıxanon de sərrostə tələffuzi handedə.	Şoqird nıtği sədoon cəbəco iyən əvoni hıce daxılədə tələffuz kardedə.
1.1.2.	Bə məsə fikri ıstə mınosibəti bequli kardedə (votedə).	Şoqird ıstə zınəyon əsosədə bə məsə məlumoti ıstə fikri votedə.
2.1.1.	Mışohidə kardə əşyo iyən hodison həxədə iyən şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə ıstə vində əşyo iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.5.	Mətnədə əsosinə fikri miəyyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəstə handə bızuli cəvobi omujbiə şikili iyən sıxani təyin kardedə.
3.2.1.	Omujə mətnon sərrost handedə.	Orfoepiya ğaydon çəş kardedə, qədə həcminə mətni sərrost handedə.
4.1.2.	Hərfon elementon iyən çəy formon miəyyənbiə xətti dirozı sərrost nıvıstedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “İ, i” hərfon elementon iyən çəvon formon miəyyənbiə xətti dirozı sərrost nıvıstedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim jinə yolon sıxani bə şoqirdon dığəti rosnedə:

– *İnciyə do rəğ dimisə bəbe.*

Muəllim bə şoqirdon parson doədə:

– *Yolon sıxan çiçi həxədə?*

– *“İnci” sıxani iminə sədo kome?*

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon nəzə bə dərskitobi 20-nə səyfə rostə kincədəbə “inci” şikili, çəyo bə çəpə kincədəbiə “İ” hərfi çəpə iyən nıvıstə şikili səbəro kardedə.

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim dərskitobi 20-nə səyfədə doəbiə “Əmə bə nəve şədəmon” nominə bə şikili məzmuni dair qıləy qədə mətn ozıvon vardədə:

dərskitob səy. 20

“Pozi oxominə rujon bin. İlkin deştə sinifi həmron bə di bə nəvə şəbin. Pərisqılın hələ kuçşon kərdə nıbe. Bılbılınən vey gəşənq handedəbin. Do livonən hələ emə nıbin. Kinonən vey həvəsin bin. Əvon vişə kənoədə xəylişon hənək karde. Tikəy bədiqə həvo deqış be. Vavaz rost be. Əğılın bə kə oqardin”.

Mətn handə-orəxə bəpeşt şoqirdon şikili əsosədə iştə fikri votero muəllim aspərd doədə:

– Əğılın, bə şikili diyəkənən çəmı nıvotə şeyon bıvotənən.

İlkini dimədə şoyəti heste.

Vılın sape luləpər pəredə.

Do xolədə pərisqılı niştədə.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Muəllim şoqirdon “Nəvə” mövzuədəbiə ofəyəmonə fikron quş doero bəvon koməqinə parson doədə:

– *Nəvə bə çiçi lozime?*

– *Nəvə bə əğılın çı xəyriş heste?*

– *Əğılın bə nəvə kəynə şədən?*

Muəllimi doə de səbərəkə parson koməqəti şoqirdon “Nəvə” mövzuədəbiə iştə fikron həniyən purməno gəydədə ifodə kardedən.

HANDE

(St. 3.2.2.) Şoqirdon “kinə”, “pəni”, “maşın”, “i”, “di” sıxanon hərflər sxemədə “i” sədoən daxil, diqər vadoəbiə sədoən vıre sərrost pəydo kardedən, hıce karde-karde handedən.

De muəllimi sərəncomi iyən koməqi şoqirdon 21-nə səyfədəbə 3-nə aspərdi tələbi əsosədə vadoəbiə “i” iyən diqər sədoən (*ki-jə, miz, zi-zə, pi-yoz, li-mo, si, si-ni*) pəydo kardedən.

Şoqirdon həjo həminə səyfe miyonə rostə hissədə de havzə rənqi doəbiə *k, b, v, j, s, q, d, n, h* sədonən vadoəbiə mıvofiqə “i” sədo əlovə kardedən (*ki, bi, vi, ji, si, qi, di, ni, hi*) handedən.

(St. 3.2.5.) Muəllim bə mövzu məzmuni mıvofiq şoqirdon zehni gəbiliyəti inkişof kardovnero jinə bızuli (*ağılbulıvoni*) handedə.

Ovədə eşədani, otəşədə vəşədani.

Bızuli cəvobi pəydo kardero muəllim çe şoqirdi dıgəti bəykubıə əloməton ehtıvobıkə bə jinə cumlon sərəsə kardedə:

1. Zımıstonədə bedə.

2. Odəm bə dast bıqəto, dast sardiku dəbidə.

Penə har 2 cumlədə doəbiə bə əloməton nəzə səğandə har qılə normal şınə (fıkbıkə) şoqird zinedə ki, sobət bıyəkü şədə iyən bızuli cəvob *BİYƏ* bedə.

(St. 3.2.1.) Dərskitobi 21-nə səyfədə de hande əloğənın doəbiə oxonə aspərdədə şoqirdon tosə ıseti omutəbiə hərflon koməqəti orfoepiya gəydon çəş karde-karde jinə sıxanon sərrost handedən:

İd, di, div, divo

3. Hərflər sxemədə “i” hərflər vıre pəydo bıke:

4. Sıxan bısəxt.

Ovədə eşədani, otəşədə vəşədani.

İd, di, div, divo

dərskitob səy. 21

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspərdi nıvişte vərđışon bə formə dəşe-inkişof kardovnero dərskitobi 21-nə səyfe jinə pəodə doəbiə yolə iyən qədə “İ, i” hərflər nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştınədən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoadə doəbiə bə mivofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbə bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

DƏRS 9

BOKU – “K” SƏDO İYƏN HƏRF

2 saat

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
3.2.2.	Sıxani de sərrostə tələffuzi handedə.	Şoqird nitği sədon cəbəco iyən əvoni hicə daxılədə tələffuz kardedə.
1.1.2.	Məsə fikri ıstə mınosibəti biquli kardedə.	Şoqird de umumiyə zınəyon əsosi bə quş doə məlumoti ıstə fikri votedə.
2.1.1.	Mışohidə kardə əşyo iyən hodison həxədə şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə ıstə vində əşyo iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.1.	Omuje mətnon sərrost handedə.	Orfoepiya ğaydon çəş karde-karde qədə həcminə mətnon sərrost handedə.
4.1.2.	Hərforon elementon iyən çəy formon miəyyənbiə xətti dırozi sərrost nıviştedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “K, k” hərforon elementon iyən çəy formon miəyyənbiə xətti dırozi sərrost nıviştedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

İnteqrasiya (T.i.) Muəllim çəy səpe kinə şiklibiə koğəzə lohə bə şoqirdon nişo doədə-parsədə:

– *Şikilədə çiç vindedon?*

Əğılon cəvob doədən:

– *Kinə.*

İnteqrasiya (Riy.) Çəyo muəllim şoqirdonku xəbə sedə:

– *“Kinə” sıxanədə çand qılə hərforon heste?*

Şoqirdon “Kinə” sıxano biə hərforon miqdori miəyyən kardedən.

“Kinə” sıxanədə kon sədoon zinedəyon iyən əlifboədə əvon de kon hərforon işorə kardə bedən?

(Şoqirdon yolə iyən qədə “İ i”, “N n” “Ə ə” hərforon dəftərədə nıviştedən iyən bə muəllimi nişo doədən)

Muəllim parsədə:

– *“Kinə” sıxanədə şımə zınə sədoon dumoyəndi nıviştedə kon sıxani soxtə bəbe?*

(Şoqirdon “İnə” sıxani bə dəftər nıviştedən iyən bə muəllimi ozıvon vardedən)

Muəllim sənibəton parsədə:

– *Bəs “Kinə” sıxanədə şımə nızınə sədo kome? (“K” sədo) Əqər, şımə in hərforon – “K, k” omuton*

“Kinə” sıxani nıvişte bəzıneyon.

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon dığəti bə dərskitobi 22-nə səyfə rostə kincədəbiə “kırınqo” şikili, çəyo bə çəpə kincədəbə “K” hərforon çəpə iyən dastənıvişte şikili səposə kardedə.

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim dərskitobi 22-nə səyfədə doəbiə “Boku çəmə poytaxte” nominə şikili məzmuni dair qıləy qədə mətn ozi-von vardedə:

“Boku vey gəşənqə şəhərə. Əyo barzə binon, bılındə ofison odəmi heyron kardedən. Əv çəmə paytaxte. Boku oməkəson həmə çəy bulvariku qəp jedən. Boku diyokəno bulvar, Şirvanşahon saray bo har kəsi marağine. Boku bandı-kuə vırədə bero əyo rə-rə bərkə vavazon qınedən”

Mətni hande orəxə bəpeşt şoqirdon şikili əsosədə iştə fikron sərbəst votero bəvon aspardon doə bedə:

– Əğilon, bə şikili diyəkən, çəmi nivotə çiyon bivotən.

Əyo kinə gələ heste.

Əçəy atrofədə doon hestin.

Çəy sapeku kijə pəredə.

QƏRPE

(St. 2.1.1.) Muəllim şoqirdon “Boku” mövzuədəbiə ofəyəmonə fikron məsero bəvon koməqinə sıvolon doədə:

– Boku həxədə çiç zinedon?

– Boku boçi çəmə paytaxte?

– Şımənədə ki Bokuədə bıə?

De muəllimi doəbiə səbərobikə parson koməqəti şoqirdon “Boku” mövzuədəbiə iştə fikron həniyən pürməno gəydədə ifodə kardedən.

HANDE

(St. 3.2.2.) Şoqirdon “kə”, “kitob”, “kombayn”, “kilo” sıxanon hərfi sxemədə “k” sədoən daxil, diqər vadoəbiə sədoon vırə sərröst pəydo kardedən, əvoni hicə karde-karde handedən.

Şoqirdon həmə hərfon nızınəro muəllim dərskitobədə doəbiə sıxanon (lok, çok, kulok, rık, tık, lik, hənək) ozi-von vardedə iyən şoqirdonən əvoni ifodəbikə şikilon pəydo kardedən.

(St. 3.2.1.) Dərskitobi 23-nə səyfədə de hande əloğənin doəbiə oxonə aspərdədə şoqirdon tosə ıstət de hərfon koməqəti orfoepiya gəydon çəş karde-karde sıxanon sərröst handedən.

Kinə. Kə. Kinə kədə. Kinə kədə ni.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspərdi nıvıştə vərđışon bə formə dəşe-inkışof kardovnerə dərskitobi 23-nə səyfə jinə pəədə doəbiə yolə iyən qədə “K, k” hərfon de husnxəti nıvıştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğıymətnoe” baxşpəədə doəbiə bə mıvofiqə ğıymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə ğıymətnoe bardedə.

BOKU

[K] sədo iyən hərf

Kk

1. Boku çəmə poytaxte.

2. Hərli sxemədə “k” hərfi vırə pəydo biko.

22

dərskitob səy. 22

3. Sıxan bısot:

ki no
ke k
ko ne

4. Sıxani pəydo biko.

5. Sıxanon de şikilon bıbast.

lok
çok
kulok
rık
tık
lik
hənək

Kinə. Kə. Kinə kədə. Kədə ni.

23

dərskitob səy. 23

ŞƏNQUL, ŞUNQUL, MƏNQUL – “L” SƏDO İYƏN HƏRF

Məzmunə standarton		Təlimi məqsədon
1.1.1.	Məsə soyə fikri mohiyəti izoh kardedə.	Şoqirdi quşdoə mətnədəbiə hodison dərskitobədə doəbiə şikilonədə duməyəndi miəyyən kardedə.
2.1.1.	Mişohidə kardə əşyo iyən hodison həxədə şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə ıstə vində conəvə iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.2.	Sıxanon de sərrostə tələffuzi handedə.	Şoqird nıtgı sədon cobəco iyən əvoni hıca daxilədə tələffuz kardedə.
4.1.2.	Hər fon elementon iyən çəvon formon miəyənbiə xətti dirozı sərrost nıvıstedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “L, l” hərfi elementon iyən çəy formon miəyyənbiə xətti dirozı sərrost nıvıstedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim şoqirdonku parsedə:

- *Şimə nənon şanqone boşməno nəğil qəp jedən?*
- *Nənə qəpjə nəğilonədə komon ən vey bəşmə xoş omə?*

Diaqnostikə gıymətnoe. Muəllim de əqli həmlə ro nomkəşəbiə nəğilon nomi lohədə nıvıstedə.

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.1.) Muəllim dərskitobi 24-nə səyfədə doəbiə “Şənqul, Şunqul, Mənqul” nominə şikili məzmuni dair qıləy qədə nəğil ozıvon vardədə:

“Qıləy hestbe, qıləy nıbe. Qıləy bız hestbe. Çe bızı se qılə baləş hestbe. Qıləy nom, Şənqul, qıləy nom Şunqul, qıləyən nom Mənqul be. Bız har ruj boştə balon bə vişə əşialəf, ov iyən şıt əve. Bə kə rəseədə kəybə qəvədə əmandi əvoti:

- Baləlion, okən kəybə az oməm.

Qəvədə ov vardəme,
Şoxədə aləf vardəme
Sinədə şıt vardəme.

Əğilon ıstə moə sədo məseədə kəybə oəken.

İ ruj neçi in sıxanon məsəşe, omə kəybə qəvədə bənə çəvon moə sədo bekardeşə. Əğilon jıqo zınəşone ki, neçi çəvon moə, kəybə okardəşone. Neçi bə kə dəşəədə Mənqulış hardə. Şənqul de Şunquli niyo bin.

Bız oqardeədə vindədə ki, neçi Mənqulış hardə. Bız şədə ıstə şoxon osnəğədə doədə tij karde. De neçi daveədə çəy ləvə poə kardedə, Mənquli bekardeşə”.

Mətni hande orəxə bəpeşt şoqirdon şikili əsosədə ıstə fikiron sərbəst votero muəllim aspardon doədə, votedə:

- *Əğilon, bə şikili diyəkən, çımı nivotə çiyon bivotən.*

Bız boştə balon çiqon əve?

Bız çiq əvoti, çəy baləlion kəybə oəken?

Neçi çoko kardəşe, bə bızı gələ dəşe?

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Muəllim şoqirdon “Şənqul, Şunqul, Mənqul” movzuedəbiə ofəyəmonə fikron məseyro bəvon koməqinə sıvolon doədə:

- Moə bız kədə beşeəsə bəştə balon çiç aspardişe?
- Çı curə be ki, bızı balon bə neçi aldi bovə kardışone, bəyo kəybə okardışone?
- Moə bızı çoko omutişe ki, çəy balon neçi hardəşe?
- Moə bız çoko iştə balon heyf səşe?

De muəllimi doə sərosəbikə parson koməqəti şoqirdon “Şənqul, Şunqul, Mənqul” movzuedəbiə fikron həniyən purməno ğaydədə ifodə kardədən.

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon nəzə bə dərskitobi 24-nə səyfə rostə kincədəbiə “luləpər” şikli, çəyo çəpə kincədəbə “L” hərfi çəpə iyən dastəniviştə şikli sərosə kardədə.

Şoqirdon “lon”, “lo”, “çol”, “lokə”, “livə” sıxanon hərfi sxemədə “L” sədoən daxıl, həmə vadoəbiə sədoən vırə sərost pəydo kardədən, əvoni hıçə karde-karde handedən.

Şoqirdon dərskitobi 25-nə səyfə miyonə rostə poədə de havzə ranqə riyə doəbiə hıcon dəçkonədən, tojə sıxanon (lok, lon, lokə, lonə, lovə) soxtədən.

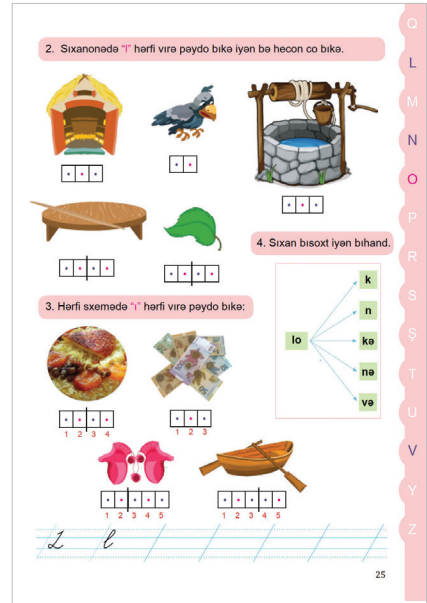
Şoqirdon həmə hərfon nızıneyro de muəllimi koməqəti əvon dərskitobədə doəbiə şikilon əsosədə sıxanon hərf sxemədə vadoəbiə hərfon pəydo kardədən, bə vırə noədən, (pilo, pul, lotkə) handedən.

NIVIŞTƏ

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nivıştə vərđışon bə formə dəşey-inkışof kardovneyro dərskitobi 25-nə səyfə jinə poədə doəbiə yolə iyən qədə “L, l” hərfi de husnixəti nivıştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbiə mıvofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

dərskitob səy. 25

DƏRS 11

DOON – “E” SƏDO İYƏN HƏRF

1 saat

	Məzmunə standarton	Təlimi məğsədon
1.1.2.	Bə quşdoə fikri iştə mınosibəti bequli kardədə.	Şoqird iştə umumiyyə zinəy əsosədə bə quşdoə məlumoti iştə fikri votedə.
2.1.1.	Mışohidə kardə conəvə iyən hodisə həxədə iyən şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilo yaən realə jimono iştə vində conəvə iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.2.	Sıxanon de sərostə tələffuzi handedə.	Şoqird nıtği sədon cobəco iyən əvoni hıçə daxilədə tələffuz kardədə.

3.2.1.	Omuja mətnon sərrost handedə.	Orfoepiya ğaydon çəş karde-karde qədə həcmi-nə mətni sərrost handedə.
4.1.2.	Hər fon elementon iyən çəvon formon miəy-yənbiə xətti dirozi sərrost niştedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “E, e” hərfi elementon iyən çəy formon miəyyənbiə xətti dirozi sərrost niştedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

İnteqrasiya (T.i.) Muəllim çəy səpe doon şikilbiə koğəzə lohə bə şoqirdon nişo doedə-parsədə:

– Şikilədə çiç vindedon?

Əğilon cəvob doedən:

– *Doon.*

İnteqrasiya (Riy.) Çəyo muəllim şoqirdonku xəbə sedə:

– “Doon” sıxanədə çand qılə hər f heste?

Şoqirdon “doon” sıxanədə biə hər fon miqdori miəyyən karde-dən.

Muəllim parsədə:

– “Doon” sıxanədə kon sədon zunedon iyən əv, əlifboədə de kon hər fon işorə bedə? (*Şoqirdon yolə iyən qədə “D, d”, “O, o” “N, n” hər fon dəftərədə niştedən iyən bə muəllimi nişo doedən*)

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim dərskitobi 26-nə səyfədə doəbiə “Doon” nominə şikli məzmuni dair qıləy qədə mətn ozıvon vardedə:

“Elnarə də Emili bə vişə bo eğ qırdə karde şəbin. Əvəsorədə vişədə eğ vey bedə. Emili çə eği vey xoşış omedə. Navko çəvon di bə vişə vey nez biə. İnsoron vişəo boştə ezim vardəşone, taxtə hozı kardəşone, əvə ki, vişə qədə-qədə bə kam biə. Bo eğ qırdə kardeən vıron kamin. Isət bə diyon ğaz okırnəşone, odəmon həni bo ezimi bə vişə omedənin. Bə doon bəpe xıdmət bike ki, çəmə vişon onırxon”.

Mətni hande orəxə bədiqə şoqirdon şikil əsosədə iştə fikron sərbəst votero muəllim bəvon aspard doedə:

– Əğilon, bə şikili diyəkən, çəmi nivotə çiyon bivotən.

Emil niştə vıradə eğ qırdə kardədə.

Elnarə bə səpo mandə.

Əvon bo eğ qırdə karderə deştə leğə zambul peqətəşone.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Muəllim şoqirdon “Doon” movzuədəbiə ofəyəmonə fikron quşdoero bəvon koməqinə parson doedə:

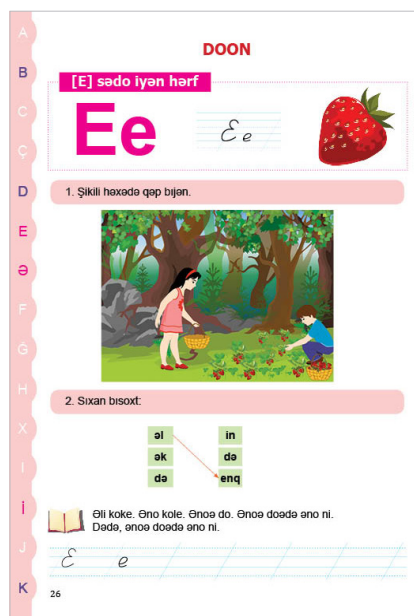
– *Doon bə çiçi lozimin?*

– *Doon bə insoni çı xəy hestışe?*

– *Doon ən vey konco bedən?*

– *Şimə ən vey xoş omə do kome?*

De muəllimi sərəsə bikə sıvolon koməqi şoqirdon “DOON” movzuədəbə fikron həniyən qeş ğaydədə qəp jedən.

dərskitob səy. 26

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon nəzə bə dərkıtoıı 26-nə səyfə rostə kıncədəbə “eğ” şıklı, çəyo bə çəpə kıncədəbə “E, e” hərfı çəpə iyən dastənıvıştə şıklı səbəro kardədə.

Şoqirdon movzu 2-nə aspardı “Sıxan bısoxt” ıcro şərtı əsosədə de havzə rıyə doəbıə hıcon dəçkonədən, sıxanon (*ələng, əkın, dədə, lokə*) soxtədən.

(St. 3.2.1.) Dərskıtoıı 26-nə səyfədə de hande əloğənı doəbıə oxonə aspardədə şoqirdon de toşə ıstəı omutəbıə hərfon koməqı orfoepıya ğaydon çəş karde-karde jınə sıxanon sərost handedən.

Əlı koke. Əno kole. Ənoə do. Ənoə doədə əno nı. Dədə, ənoə doədə əno nı.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllımı aspardı nıvıştə vərđışon bə formə dəşey-ınkışof kardovneyro dərskıtoıı 26-nə səyfə jınə poədə doəbıə yolə iyən qədə “E, e” hərfı de husnxətı nıvıştəbıə nımunon şoqirdon bəştə dəftər ovıştınedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğıymətnoe” baxşpoədə doəbıə mıvofıqə ğıymətnoe cədvəlon əsosədə muəllım təlımı məğsədon kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə ğıymətnoe bardədə.

DƏRS 12

BİLİ - “B” SƏDO İYƏN HƏRF

1 saat

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
1.1.2.	Bə quşdoə fıkrı mınosıbət bequlı kardədə	Şoqird ıştə umumıyə zınəy əsosədə bəştə quşdoə məlumotı ıştə fıkrı votədə.
2.1.1.	Mışohıdə kardə conəvə iyən hodıson həxədə iyən şıkilon əsosədə qəp jedə.	Şıkılo yəən realə jımono ıştə vındə conəvə iyən hodıson həxədə qəp jedə.
3.2.2.	Sıxanon de sərostə tələffuzı handedə.	Şoqird nıtğı sədoon cobəco iyən əvonı hıca daxılədə tələffuz kardədə.
3.2.1.	Mıvofıqə mətnon sərost handedə.	Bə orfoepıya ğaydon rıyət karde-karde qədə həcminə mətnon sərost handedə.
4.1.2.	Hərfon elementon iyən çəvon formon mıəyyənıbə xəttı dırozi sərost nıvıştədə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “B, b” hərfı elementon iyən çəy formon mıəyyənıbə xəttı dırozi sərost nıvıştədə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllım şoqirdonku parsədə:

– *Kə kıjonədə kon qılə zınedon?*

– *Kə kıjonədə komon bə şımə xoş omedə?*

Dıaqnostıkə ğıymətnoe. Muəllım de əqlı həmlə ro nomkəşəbıə kə kıjon nomon bə lohə nıvıştədə.

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim dərskitobi 27-nə səyfədə doəbiə “Bili” nominə şikili məzmunu dair qıləy qədə mətn özivon vardedə:

“Bilal bili oqatedə. Çəvon kəy tonə qıləy xıl heste. Har ruj Bilal maştə-maştə biliyon bə xıl bardədə. Biliyon ovikuşon vey xoşşon omedə. Bilali sinifi həmrə Bəhlulən deştə hovə çəy tonə omedən. Bilali bəştə biliyon nom noəşe. Biliyonən əy çək zinedən. Bəvon don doeədə Bilal əvoni sədo kardedə, biliyonən bəy sədo doedən”.

Mətni hande orəxə bəpeşt şoqirdon şikili əsosədə ıştə fikiron sərbəst votero muəllim bəvon aspard doədə:

– Əğilon, bə şikili diyəkən, çımı nivotə çiyon bivotən.

Xili kənoədə xəyli doon hestin.

Xili dilədə leğon çiyədə.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Muəllim şoqirdon “Bili” movzuədəbiə ofəyəmonə fikiron məsero bəvon koməqinə sıvolon doədə:

– Kə kijon bə çiçi lozimin?

– İnsonon əvoni boçi kədə oqatedən?

– Şımə ən vey xoş omə kəy kijə kome?

De muəllimi sərəsəbikə sıvolon koməqi şoqirdon “Bili” movzuədəbiə fikron qeş ğaydədə qəp jedən.

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon nəzə bə dərskitobi 27-nə səyfə rostə kuncədəbə “Bip” şikli, çəyo bə çəpə kuncədəbiə “B, b” hərfi çəpə iyən dastəniyiştə şikili səbəro kardedə.

Şoqirdon movzu 2-nə aspardədəbiə sıxanon hərfi sxemədə “b” sədoən daxil, həmə vadoəbiə sədoon vırə sərrrost pəydo kardedən, əvoni handedən: (*band, bız, bız, bır*).

(St. 3.2.2.) Dərskitobi 27-nə səyfədə de hande əloğənin doəbiə oxonə aspardədə şoqirdon de tosə isə də çəvon omutə hərfon koməqi, orfoqrafiya ğaydon riayət karde-karde, jinə sıxanon sərrrost handedən:

Bə, bo, bili, bon, boə, bələl, bələlə do

Dədə:

– Əli, bə biliyon don bıda.

Əli:

– Bə biliyon don bıdəm?

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nivıştə vərđışon bə formə dəşe-inkişof kardovnero dərskitobi 27-nə səyfə jinə pəədə doəbiə yolə iyən qədə “B, b” de husnixəti nivıştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpəədə doəbiə mivofiqə ğiymətnoe cədvəlön əsosədə muəllim təlimin məğsədi kon dərəcədə realizəbə bə nəzə sədə ğiymətnoe bardədə.

dərskitob səy. 27

II BAXŞPORO QƏDƏ SUMMATİVƏ ĞİYMƏTNOE

1. Jinə sıxanonədə kon qılə təm ifodə kardedəni?

ses

su

sardon

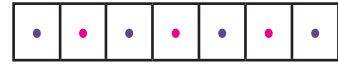
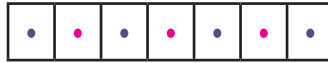
2. Bə şikili diyəkə, sıxanon təmom bıkə.

1) pıə, moə, hovə _____

2) kitob, dəftər, rəsm _____

3. Bə şikilon omuj omə kon sənət heste?

4. Hıcon bəçəy vırə bınə.

5. Eyni hər fon de i yəndı bıbast.

6. İmla mətni votedən.

Kinə kədəe. Kinə kədə ni.

Ğeyd (səkurt): Muəllimon iştə ğiyəmətnoə əndozon (kriteriyon) hozı kardedən, har qlə aspardi de mıyyəən bali ğiyəmədoe iyan bimi omujbə ğaydədə bə şoqirdon ğiyəmə doe bəzinen..

DƏRSON DE SAAT HİSOBİ BAXŞPO

III BAXŞPO

SƏVODİ TƏLİMƏ DOVR Y, A, T, R, U, M, I, H, S HƏRFON

Dərs №	Mövzu	Məzmunə standarton	Saat hisobi	Dərskitobi səyfə	MMV səyfə
13.	Vəyə – “Y” sədo iyən hərf	1.1.2., 2.1.1., 3.2.2., 3.2.1., 4.1.2.	1	28	39-40
14.	Tolişə bandon – “A” sədo iyən hərf	1.1.2., 2.1.1., 3.2.2., 3.2.1., 4.1.2.	1	29	40-42
15.	Tənuə nun – “T” sədo iyən hərf	1.1.2., 2.1.1., 3.2.2., 3.2.1., 4.1.2.	1	30	42-44
16.	Tətil – “R” sədo iyən hərf	1.1.2., 2.1.1., 3.2.2., 3.2.1., 4.1.2.	1	31	44-45
17.	Ruədə – “U” sədo iyən hərf	1.1.2., 2.1.1., 3.2.2., 4.1.1., 3.2.5., 3.2.1., 4.1.2.	2	32-33	46-48
18.	Aşmardon – “M” sədo iyən hərf	1.1.2., 2.1.1., 3.2.2., 3.2.1., 4.1.2.	1	34-35	48-49
19.	Kəy həyvnonon – “I” sədo iyən hərf	1.1.2., 2.1.1., 3.2.2., 3.1.1., 3.2.5., 4.1.2.	1	36	50-51
20.	Vəşyənə həyvnonon – “H” sədo iyən hərf	1.1.2., 2.1.1., 3.2.2., 4.1.2.	1	37	51-53
21.	Səkuə – “S” sədo iyən hərf	1.1.2., 2.1.1., 3.2.2., 3.2.5., 4.1.1., 3.2.1., 4.1.2.	1	38-39	53-54
QƏDƏ SUMMATİVƏ ĞİYMƏTNOE			1		55
Yekun			11 saat	12 səyfə	17 səyfə

Məzmunə standarton		Təlimi məqsədon
1.1.2.	Bə quş doə fikri ıstə mınosibəti bequli karde-də.	Şoqird ıstə umumi zınəyon əsos peqətedə, quş doə məlumoti həxədə ıstə fikri votedə.
2.1.1.	İstə mişohidə kardə conəvə iyən hodison həxədə şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə ıstə vində conəvə iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.2.	Sıxanon de sərrostə tələffuzi handedə.	Şoqird nıtği sədoon cobəco iyən əvoni hıçə daxilədə tələffuz kardedə.
3.2.1.	Omuje mətnon sərrost handedə.	Bə orfoepiya ğaydon riayət kardedə, qədə həcminə mətnon sərrost handedə.
4.1.2.	Hərfin elementon iyən çəvon formon miyyənbıə xətt dirozı sərrost nıvıstedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “Y, y” hərfin elementon iyən çəy formon miyyənbıə xətt dirozı sərrost nıvıstedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim şoqirdonku parsedə:

– *Çəmə yolon ıstə zoə-kinə kəsoyb kardeəsə, aşığon omeəsə çiç bedə?*

Şoqirdon cəvob doedən:

– *Vəyə.*

İnteqrasiya (Riy.). Çəyo muəllim şoqirdonku xəbə sedə:

– *“Vəyə” sıxanədə çand qılə hərf heste?*

Şoqirdon *“Vəyə”* sıxanədə hərfin miqdori miyyəyən kardedən.

Muəllim parsedə:

– *“Vəyə” sıxanədə kon sədoon zinedon iyən əvon əlifboədə de kon hərfin işorə bedən?*

(Şoqirdon yolə iyən qədə “V v”, “Ə ə” hərfin bə dəftər nıvıstedən iyən bə muəllimi nişo doedən)

Muəllim sənibəton xəbə sedə:

– *Bəs “Vəyə” sıxanədə şımə nızınə sədo kome? (“Y” sədo) Əqər, şımə in hərfinən – “Y y” omutəyon “Vəyə” sıxani nıvışte bəzıneyon.*

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim dərskitobi 28-nə səyfədə doəbıə bə şikili məzmuni aidbıə “Vəyə” nominə qıləy qədə mətni ozıvon vardedə:

“Çe Yeğanəmon hamsuədə vəyəbə. Yeğanən deştə yolə hovə Yavəri bə vəyə şəbe. Həmə vəyuon, kinon bə vəyə oməbin. Hamsuədə vəyə beədə həmişə Yeğanən şədəbe. Çəy vəyəku vey xoşış omedəbe. Vəyədə har kəs şoy-şoy kardedə, yolon, əğilon de iyəndi zərfət kardedən, rask kardedən. Əve Yeğanən çə vəyə vey xoşış omedə”.

Mətni hande orəxə bəpeşt şoqirdon şikili əsosədə ıstə fikiron sərbəst votero bəvon sıvolon doə bedə:

– *Əğilon, bə şikli diyə bıkan, çəmi nivotə çiyon bivotən.*

Vəyədə vey vəyuon, kinon sədə xonça heste.

Əğilon vəyə bero şoy-şoyku ıyo-əyo vitedən, deyəndi hənək kardedən.

Vəyuon iyən kinon vəyuə kinə ətrofədə səbəbə doedən.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Muəllim şoqirdon “Vəyə” movzuədəbiə ofəyəmonə fikron votero bəvon koməqinə sıvolon doə bedə:

- Vəyə keynə bedə?
- İnsanon boştəno boği vəyə kardedən?
- Şimə iştə kon avlodi vəyədə bıayon?
- Vəyədə ən vey bəşmə çiç xoş omedə?

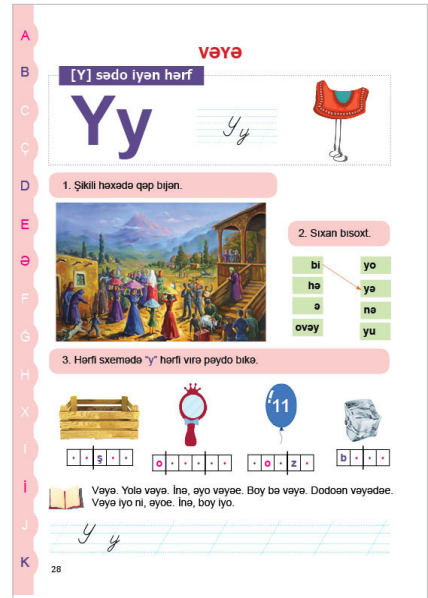
De muəllimi səbərəkə sıvolon koməqi şoqirdon “Vəyə” movzuədəbiə fikron həniyən qeş formədə qəp jedən.

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim çe şoqirdon nəzə bə dərskitobi 28-nə səyfə rostə kincədə “yəhər” şikili, çəyo bə çəpə kəncədəbiə “Y, y” hərfi çəpə iyən dastəniyiştə şikili səbərəkə kardedə.

Şoqirdon “Sıxan bısoxt” nominə aspardi de icro karde şərti de havzə riyə doəbiə hıcon dəçkonədən, tojə sıxan soxtədən: (*biyə, həyo, əyu, ovəynə*)

Çəyo şoqirdon “hərfi sxemədə “y” hərfi virə pəydo bıkə” nominə aspardədə doəbiə xanonədə “y” sədoən daxil, həmə vadoəbiə sədoon virə sərrrost pəydo kardedən, əvoni hıçə karde-karde handedən: (*yəşik, ovəynə, yonzə, biyə*).

dərskitob səy. 28

(St. 3.2.1.) Dərskitobi 28-nə səyfədə de hande əloğənin doəbiə oxonə aspardədə şoqirdon de tosə 150 omutə hərfon koməqi orfoepiya gəydon çəş karde-karde jinə qədə mətni sərrrost handedən:

Vəyə. Yola vəyə. İnə, əyo vəyə. Boy bə vəyə. Dodoən vəyədə. Vəyə iyo ni, əyo. İnə, boy iyo.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nivıştə vərđışon bə formə dəşe-inkışof kardovnero dərskitobi 28-nə səyfə jinə pəodə doəbiə yolə iyən qədə “Y, y” de husnixəti nivıştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpəodə doəbə mıvofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbə bə nəzə sedə iyən ğiymətnoe bardədə.

DƏRS 14

TOLIŞƏ BANDON – “A” SƏDO İYƏN HƏRF

1 saat

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
1.1.2.	Bəştə məsə fikri mınosibət bequli kardedə.	Şoqird iştə umumiyyə zınəyon əsosədə bə quş doə məlumoti iştə fikri votedə.
2.1.1.	Mışohidə kardə conəvo iyən hodison həxədə şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə iştə vində əşyo iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.2.	Sıxanon sərrrost tələffuz kardedə-handedə.	Şoqird nitği sədoon cobəco iyən əvoni hıçə daxilədə tələffuz kardedə.

3.2.1.	Omujə mətnon sərrəst handədə.	Bə orfoepiya ğaydon riayət kardədə, qədə həcminə mətnon sərrəst handədə.
4.1.2.	Hər fon elementon iyən çəvon formon miyyəyənbiə xətt dirozı sərrəst nivıştedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “A, a” hər fi elementon iyən çəy formon miyyəyənbiə xətt dirozı sərrəst nivıştedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim çe şair Camal Lələzoə “Azərboycon” şeiri bo şoqirdon ozıvon vardedə:

*Bə bevəcə çəşon eşəş
Bənə teğə, Azərboycon!
Hiçki hiç vaxt jiyə əzini
Jiyədə ləğə, Azərboycon!*

*İqlə Xıdoe ıştı penton,
Peşt dəhaştə bəştə bandon.
Məhit, deşmon cudə dandon
Boştı rəğə, Azərboycon!*

*Deştə şəhidon, cıvonon,
Deştə çand həzo ğıbonon,
Deştə mərdə kinon-zoon
Xəşe, səğə Azərboycon!*

dərskitob səy. 29

Muəllim bə şoqirdon sıvolon doədə:

- Şeir çiçi həxədə?
- “Azərboycon” sıxani iminə sədo kome?

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon nəzə bə dərskitobi 29-nə səyfə rostə kincədəbə “anqı” şikli, çəyo bə çəpə kincədəbə “A, a” hər fi çəpə iyən dastənivıştə şikili sərosə kardədə.

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim dərskitobi 29-nə səyfədə doəbiə şikili məzmuni omujbiə “Tolışə bandon” nominə qıləy qədə mətn ozıvon vardedə:

“Tolışə bandon çe Tolışə zonə ən vindəninə vıronədə qıləye. Band se qılə tərərestəku iborətə: Burovar, Peştəsər iyən Tolış. Çəy i poə bə İroni ərazi eqinedə. Tolışi bandon çin tərəfikü bə Elbrusi, çı tərəfikü bə Səvoloni bandon dəçikedən. Bəşəru, Vazəru, Sadaşəru, Tanqərud, Viyəvul, Viləş iyən co ruon ıstə mənəbə çəyo pəqətedən. Bı bandonədə jiyə əholi veyə sinn bedə, çunki im vıron həvo vey təmiz, honiyon bənə biyə sardon, bejənon-rəsəon vey sof bedən”.

Mətni hande orəxə bəpəşt şoqirdon şikilon əsosədə ıstə fikron sərbəst voteyro bə şoqirdon aspardon doə bedə:

– Əğilon, bə şikili diyəkən, çəmi nivotə çiyon bıvotən.

Bandon xəyli dorozin.

Bandon sədə voə heste.

Bandon jiton ğəşənqə çiməne.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Muəllim şoqirdon “Tolışə bandon” movzuədəbiə ofəyəmonə fikron məsero bəvon koməqbikə parson doədə:

- *Hiç bandədə bıəyon?*
- *Tolışə bandon həvo çikonəye?*
- *Tolışə bandonədə çiç bə şımə xoş omedə?*

De muəllimi səbərəbikə sıvolon koməqəti şoqirdon “Tolışə bandon” movzuədəbiə fikron həniyən qeş formədə qəp jedən.

HANDE

(St. 3.2.2.) Çəyo şoqirdon de muəllimi koməqəti aspardonədə doəbiə xanonədə “a” sədoən daxil, həmə vadoəbiə sədoon vırə sərost pəydo kardədən, əvoni hıca karde-karde handedən: (*anqıştə, am, avə, anqivin, dandon, kaq, pard*).

(St. 3.2.1.) Dərskitobi 29-nə səyfədə de hande əloğənin doəbiə oxonə aspardədə şoqirdon de tosə isə omutəbiə hər fon koməqi bə orfoepiya ğaydon riayət karde-karde qədə mətni sərost handedən:

Bələlə do. Bələlə do vey yol bedə. Bandədə bələlə doon vey bedən. Leyla bandədə.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nivıştə vərdisən bə formə dəşe-inkişof kardovnero dərskitobi 29-nə səyfə jinə poədə doəbiə yolə iyən qədə “A, a” de husnixəti nivıştəbə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbiə mivofiğə ğiymətnoe cədvəlön əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbə bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

DƏRS 15

1 saat

TƏNUƏ NUN – “T” SƏDO İYƏN HƏRF

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
1.1.2.	Bəştə məsə fikri mınosibət bequli kardədə.	Şoqird ıstə umumiyə zınəyon əsosədə bə quş doə məlumoti ıstə fikri votedə.
2.1.1.	Mışohidə kardə conəvo iyən hodison həxədə iyən şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə ıstə vində əşyo iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.2.	Sıxanon sərost tələffuz karde-karde handədə.	Şoqird nitği sədoon cobəco iyən əvoni hıca daxilədə tələffuz kardədə.
3.2.1.	Omuje mətnon sərost handedə.	Bə orfoepiya ğaydon riayət karde-karde, qədə həcminə mətnon sərost handedə.
4.1.2.	Hər fon elementon iyən çəvon formon miəy-yənbə xətt dırozi sərost nivıştedə iyən dəç-konedə.	Yolə iyən qədə “T, t” hər fi elementon iyən çəy formon miəyyənbə xətt dırozi sərost nivıştedə iyən dəçkonedə.

MOTIVASIYA

Muəllim şoqirdonku pasedə:

- Tolişədə nuni çiçədə patedən?
- Ğarəz tənua nuni kon nunon zinedəyon?

Diaqnostikə ğıymətnoe. Muəllim de əqli həmlə ro şoqirdon aşmardə nunə curon nomi lohədə nivıştedə.

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon dığəti bə dərskitobi 30-nə səyfə rostə kincədəbə “Traktor” şikili, çəyo bə çəpə kincədəbə “T, t” hərfi çəpə iyən dastənivıştə şikili sərəsə kardədə.

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim dərskitobi 30-nə səyfədə doəbiə şikili bə məzmuni mivofiqbiə “Tənua nun” nominə qıləy qədə mətn ozıvon vardədə:

“Təmilə Ostorədə jiyədə. Çəvon soədə tənua sə heste. Tənua sədə Toğrə nənə hejo nun patedə. Tənua nun vey ləzzətin bedə. Har kərə Toğrə nənə nun pateədə bəyo qədə kukə qətedə. Təmilə tatə nun patə rujon çəş kardədə. Toğrə nənə nun patə ruj Təmilən tənua sədə çə tənua tonə bedə. Toğrə nənən əy iştə tonə vindeədə vey şoy bedə”.

Mətn hande-orəxə bəpeşt şoqirdon şikili əsosədə iştə fikron sərbəst vitero aspardon doə bedə:

– Əğılön, bə şikili diyəkən, çımı nivotə çiyon bivotən.

Tənua palu yolə do heste.

Təmilə moən əçəy paluye.

Tolişədə tənua nun vey patedən.

QƏPJE

(St. 2.1.1.) Muəllim şoqirdon “Tənua nun” movzuədəbiə ofəyəmonə fikron quş doero bəvon koməqinə parson doədə:

– Tənua bo çiçiyə?

– Ğarəz nuni tənua də həni çiçə patedən?

– İnsənon bə sətə tənua boçi ğəssəm hardedən?

Muəllimi de səbəröbikə parson koməqəti şoqirdon “Tənua nun” movzuədəbiə iştə fikron həniyən qeş formədə qəp jedən.

HANDE

(St. 3.2.2.) Çəyo şoqirdon “Hərfi sxemədə “t” hərfi vıra pəydo bıkə” nominə aspardədə doəbiə xanonədə “t” sədoən daxil, həmə vadoəbiə sədoən vıra sərrost pəydo kardədən, əvoni hıçə karde-karde handedən: (teğ, saat, taxtə, olət).

(St. 3.2.1.) Dərskitobi 30-nə səyfədə de hande əloğənin doəbiə oxonə aspardədə şoqirdon de tosə ısa omutə hərfon koməqi orfoepiya ğaydon çəş karde-karde qədə mətni sərrost handedən:

Tatə tənua. Tatə ov. Tatə tənua nun. Ov tat ni. Kədə ov ni. Əli, bə kə ov biə. Ov bandədə veye. Bandədə ov tat əbni.

Tələt iyən ti.

TƏNUƏ NUN

[T] sədo iyən hərfi

Tt

1. Şikili hexədə qəp bişən.

2. Hərifi sxemədə «t» hərfi vıra pəydo bıkə:

Tata tənua. Tata ov. Tata ov biya. Ov bandədə veye. Bandədə ov tat əbni. Tatə iyən ti. Ov tat ni. Kədə ov ni. Əli, bə kə.

30

dərskitob səy. 30

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nivıştə vərđışon bə formə dəşe-inkişof kardovnero dərskitobi 30-nə səyfə jinə poədə doəbiə yolə iyən qədə “T, t” de husnixəti nivıştəbə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbiə mivofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbə bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

DƏRS 16

TƏTİL – “R” SƏDO İYƏN HƏRF

1 saat

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
1.1.2.	Bəştə məsə fikri mınosibət bequli kardədə.	Şoqird ıştə umumiyə zınəyon əsosədə bə quş doə məlumoti ıştə fikri votedə.
2.1.1.	Mışohidə kardə conəvo iyən hodison həxədə şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə ıştə vində əşyo iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.2.	Sıxanon sərrost tələffuz kardədə-handedə.	Şoqird nıtği sədoon cobəco iyən əvoni hıca daxilədə tələffuz kardədə.
3.2.1.	Omuje mətnon sərrost handedə.	Bə orfoepiya ğaydon riayət kardədə, qədə həcminə mətnon sərrost handedə.
4.1.2.	Hərfon elementon iyən çəvon formon miəyyənbiə xətt dırozi sərrost nivıştedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “R, r” hərfi elementon iyən çəy formon miəyyənbiə xətt dırozi sərrost nivıştedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim şair Əli Nasiri “Rıvos” şeiri bo şoqirdon ozıvon vardedə:

*Çe kaqon lonə rosi,
Lonəş qətə rıvosi.
Bə rujon hillə rışdə,
Bə şəv lonəku beşədə.*

*Omedə bə diy nezi,
Lıştədə kaqon rizi.
Rəyrə kardə quşon ros,
Qezibədum-hilləboz.*

*Çəş kardə sıpon hite,
Bışu bo kaqon qəte.
Dərivə məsdə-vitdə,
Rizon de dumı rıtdə.*

dərskitob səy. 31

Şeiri ozıvon varde orəxə bəpeşt muəllim bə şoqirdon parson doədə:

– *Şeir çiçi həxədə?*

– *“Rivos” sıxani iminə sədo kome?*

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon nəzə bə dərskitobi 31-nə səyfə rostə kincədə “rivos” şikili, çəyo bə çəpə kincədə “R, r” hərfi çəpə iyən dastəniyiştə şikili səbəro kardedə.

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim dərskitobi 31-nə səyfədə doəbiə şikili məzmuni omujbiə “Tətil” nominə qıləy qədə mətn ozıvon vardədə:

“Martə manq be. Rustəm bə məktəb şə nibe. Məktəbədə tətilbe. Əğilon bə kə vadoəşonbe. Tətilonədə Rustəm deştə duston bo hənək karde bə park şedən. Çəvon rəyonədə vey ğəşənqə park dutəşone. Rustəmən deştə hamsuə əğilon bə park şəbe. Çəy sinifi həmrənədə Rafiq iyən Rafaelən əyo be. Parkədə əvon xəylişon hənək karde. Şanqovəsə Rustəm deştə hamsuə zoə Rafiqi bə kə oqarde”.

Mətni hande orəxə bəpeşt şoqirdon şikili əsosədə ıştə fikron sərbəst votero bəvon aspardon doə bedə:

– *Əğilon, bə şikili diyəkən, çımı nivotə çiyon bivotən.*

Əğilon de ləpi hənək kardedən.

Əğilon kupələle kardedən.

Skamyədə niştə kinə kitob handedə.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Muəllim şoqirdon “Tətil” movzuədəbiə ofəyəmonə fikron quşdoero əvoni səbərobıke koməqinə parson doədə:

– *Məktəbədə tətil kəynə bedə?*

– *Tətil bə çiçi lozime?*

– *Şimə ıştə tətili de kiyon dəvonedon?*

– *Şimə ıştə tətili konco dəvonedon?*

Muəllimi səbərokardə de parson koməqi şoqirdon “Tətil” mov-zuədəbə fikron həniyən qeşə formədə qəp jedən.

HANDE

(St. 3.2.2.) Çəyo şoqirdon “Jinə şikilonədə “t” hərfi vırə pəydo bıke” nominə aspardədə doəbiə xanəonədə “t” sədoən daxıl, həmə vadoəbiə sədoon vırə sərost pəydo kardedən, əvoni hıce karde-karde handedən. (*şərf, ru, ruən, tar, kırə*).

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nivıştə vərđışon bə formə dəşe-inkışof kardovnero dərskitobi 31-nə səyfə jinə poədə doəbiə yolə iyən qədə “R, r” de husnixəti nivıştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğıymətnoe” baxşpoədə doəbə mivofiqə ğıymətnoe cədvəlön əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə, ğıymətnoe bardədə.

RUƏDƏ - "U" SƏDO İYƏN HƏRF

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
1.1.2.	Bəştə məsə fikri mınosibət bequli kardedə.	Şoqird ıstə umumiyə zınəyon əsosədə bə quş doə məlumoti ıstə fikri votedə.
2.1.1.	Mışohidə kardə conəvo iyən hodison həxədə iyən şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə ıstə vində əşyo iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.2.	Sıxanon sərrost tələffuz kardedə-handedə.	Şoqird nıtği sədoon cobəco iyən əvoni hıca daxilədə tələffuz kardedə.
4.1.1.	Hərfi iyən sıxanon sərrost nıvıstedə	Şoqird nıvıstə nıtğədə orfoqrafiya iyən motijə işorə ğaydon tətbiq kardedə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikri miəyyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli cəvobi omujbıə şikili iyən sıxani təyin kardedə.
3.2.1.	Omuje mətnon sərrost handedə.	Bə orfoepiya ğaydon riayət kardedə, qədə həcminə mətnon sərrost handedə.
4.1.2.	Hərfon elementon iyən çəvon formon miəyyənbiə xətt dırozi sərrost nıvıstedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə "U, u" hərfi elementon iyən çəy formon miəyyənbiə xətt dırozi sərrost nıvıstedə iyən dəçkonədə.

MOTİVASIYA

Muəllim jinə yolon sıxani bə şoqirdon dığəti rosnedə:

– *Ru ov bə cuy dənibəviye.*

Muəllim bə şoqirdon sıvolon doədə:

– *Yolon sıxan çiçi həxədə?*

– *"Ru" sıxani dıminə sədo kome?*

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon nəzə bə dərskitobi 32-nə səyfə rostə kındədəbə bıə "ustul" şikili, çəyo çəpə kındədəbə bıə "U" hərfi çapə iyən dastənıvıstə şikili səbəro kardedə.

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim dərskitobi 32-nə səyfədə doəbıə "Şikili həxədə qəp bıjən" nominə şikili məzmunı dair "Ruədə" nominə qədə mətni ozıvon vardədə.

"Umidi kulmə qəteku vey xoşış omedə. Əve ki, məktəbi bədiqə hakanə əv bo kulmə qəte bə ru şədə. Imrujən həvo vey çək be. Umidiyən ıstə dəron vaxtədə hozış kardəşbe, əve çəy pıə bo kulmə qəteş bəy ıcozə doe. Umidi xəyli kulmə qəteşbe. Kəyku həmişə çəy qəte kulmon patedən. Umidiyən deştə xeyzoni ıstə qəte kulmon de ləzzəti hardədə".

Mətni hande orəxə bəpeşt şoqirdon şikili əsosədə ıstə fikron sərdəst votero aspardon doə bedə:

– *Əğilon, bə şikili diyəkən, çımı nıvotə çiyon bıvotən.*

The image shows a page from a textbook. At the top, it says 'RUƏDƏ' and '[U] sədo iyən hər'f. Below this, the letters 'Uu' are written in a large font, with a small illustration of a chair next to them. Below the letters, there is a small exercise: '1. Şikili həxədə qəp bıjən.' followed by a colorful illustration of a boy fishing in a pond. Below the illustration, there is another exercise: '2. Sıxanonədə "u" hərfi vıre pəydo bıka iyən bə hecon co bıka.' followed by four small illustrations: a bottle, a flute, a hat, and a fish, each with a grid for writing the letter 'u'.

dərskitob səy. 32

*Ru dilədə leğən bə çəş çiyədə.
Ruədə ğərəz kulmə xəyli sol heste.
Moy qətə zoə zardə şəy tankardəşe.*

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Muəllim şoqirdon “Ruədə” movzuədəbiə ofəyəmonə fikron məsero bəvon koməqinə parson doədə:

- *Ruədə ğərəz moy həni çişon bedən?*
- *Ru bə insonon çe xəy hestışe?*
- *Əğilon ruədə dənışde bəzinen?*

De muəllimi doə səbərəbikə parson koməqi şoqirdon “Ruədə” movzuədəbiə fikron həniyən purməno formədə ifodə kardədən.

HANDE

(St. 3.2.2.) Şoqirdon aspərdədəbə de şikilon koməqi çəvon jitonə doəbiə xanonədə “U” sədoən daxil, diqər vadoəbiə sədoən vırə sərrəst pəydo kardədən, əvoni hıçə karde-karde handedən: (*du, tutək, lu, utu, ambur, tuəqilə, sambuə, qaməduə, sobun, şonəpapu*).

NIVIŞTE

(St. 4.1.1.) De muəllimi aspərdi şoqirdon deştə omutə hər fon koməqi dərskitobi 33-nə səyfədə doəbiə qədə mətni bəştə dəftər ovıştinedən:

Nun. Tatə nun. Nənə, nun tate? Balə, nun tənüədə. Tənu nun tat bedə. Əv vey tate.

(St. 3.2.5.) Muəllim bə movzu məzmuni omuj şoqirdon zehni qabiliyəti inkişof kardovnerə jinə bızuli (*ağılbulovoni*) handedə.

*Bərə-bərə,
Tanqə bərə,
Şipiyə aspi
Zardə kırə*

Bızuli cəvobi pəydo karderə muəllim şoqirdon diğəti bəyobıə əloməton ıstəku ehtivo bıkə bə jinə cumlon sərosə kardədə:

1. *Ranqış zarde iyən de pəni maştəvone hardədən.*
2. *Mosti bə niyə ekardədən, vey-veyinə oşandedən əy qətedən.*

Penə har 2 cumlədə doəbiə əloməton diğətbikə har qılə normal şininə (fikbikə) şoqird zinedə ki, səbət hardənə ruəniku şədə iyən çe bızuli cəvob *ruən* bedə.

Çəyo bəçəton muəllim dərskitobi 33-nə səyfədə doəbiə yoləon sıxani bo şoqirdon handedə:

Ağdəqulə, bağdəqulə, boştə xivandi ğəbulə.

dərskitob səy. 33

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nivıştə vərđışon bə formə dəşe -inkışof kardovnero dərskitobi 33-nə səyfə jinə poədə doəbiə yolə iyən qədə “ U, u” de husnixəti nivıştəbə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbiə mivofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbə bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

DƏRS 18

AŞMARDON – “M” SƏDO İYƏN HƏRF

1 saat

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
1.1.2.	Bəştə məsə fikiri mınosibət bequli kardedə.	Şoqird iştə umumiyyə zınəyon əsosədə bə quş doə məlumoti iştə fikri votedə.
2.1.1.	Mışohidə kardə conəvo iyən hodison həxədə iyən şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə iştə vində əşyo iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.2.	Sıxanon de sərrrost tələffuzi handedə.	Şoqird nıtği sədoon cobəco iyən əvoni hıca daxilədə tələffuz kardedə.
3.2.1.	Omuje mətnon sərrrost handedə.	Bə orfoepiya ğaydon riayət kardedə, qədə həcminə mətnon sərrrost handedə.
4.1.2.	Hər fon elementon iyən çəvon formon miyyəyənbiə xətt dirozi sərrrost nivıştedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “M, m” hər fi elementon iyən çəy formon miyyəyənbiə xətt dirozi sərrrost nivıştedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim şair Tofiq İlhamı “Aşmardə” şeiri bo şoqirdon ozıvon vardedə:

*İ- qıləy sə, qıləy qəv.
Dı- çəşonsə diqlə bəv.
Se- i bukə, diqlə quş.
Ço- diqlə kəş, diqlə duş.
Penc- i dasti anqışton.
Şəş-qırdəve bınıştən.
Haft–haft curə ranq bedə.
Həşt-çə dast, çə linq bedə.
Nəv- həşt nəvəy, i nəvəy.
Da- penc zoə, penc kinəy.*

Şeiri ozıvon varde orəxə bəpeşt muəllim bə şoqirdon parson dodə:

- Şeir çiçi həxədəe?
- Şimə tosə çandi aşmarde zinedəyon?

dərskitob səy. 34

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim çə şoqirdon nəzə bə dərskitobi 34-nə səyfə rostə kincədəbiə “mujnə” şikili, çəyo çəpə kincədə “M, m” hərfi çəpə iyən dastəniyiştə şikili sərosə kardedə.

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim dərskitobi 34-nə səyfədə doəbiə bə şikili məzmuni omujbiə “Aşmardon” nominə qədə mətni ozivon vardədə:

“Zivonədə jıqo sıxanon hestin ki, əvoni əmə har ruj oko doedəmon. Aşmardonən jəqo sıxanonədən. Tolişi zivoni aşmardon çəy ıstə sıxanonin. Tosə da rəqəmi çəmə zivonədə həmə aşmardə sıxanon çəmə ıstən sıxanonin. İ, di, se, ço, penc, şəş, haft, həşt, nəv, da. Kali aşmardon hestin ki, çəmə zivonədə əvoni di cur oko doe bedə. Bəvon yonzə - davı i, donzə - davı di, senzə - davı ço, çordə - davı ço, ponzə - davı penc, şonzə - davı şəş, havdə - davı haft, həjdə - davı həşt, nonzə - davı nəv aide. Co aşmardonən di in sıxanon sərrost karde bedə. Məsələn, visti i, visti di, visti se... sivi penc, penco şəş... hafto di, şəştə haft, nəve i... Tolişi zivonədə sa, həzo sıxanonən çəy ıstən sıxanonin”.

QƏPJE

(St. 2.1.1.) Muəllim mətni handey orəxə bəpeşt şoqidron “Aşmardon” movzuədəbiə şikili əsosədə, ofəyəmonə fikron məseyro bəvon koməqinə parson doədə:

- Aşmardon bə çiçi lozime?
- Aşmardon çand curə oko doə bedən?
- Aşmardon nibun çəmə koon çokona bəben?
- Şimə tosə çandi aşmarde zinedəyon?

De muəllimi səbəro kardə parson koməqi şoqirdon “Aşmardon” movzuədəbiə fikron həniyən qeşə formədə qəp jedən.

HANDE

(St. 3.2.2.) Şoqirdon “Hərfi sxemədə “m” hərfi vırə pəydo bıke” nominə aspardədə biə şikilon koməqi çəvon jitonə doəbiə xanonədə “m” sədoən daxil, diqər vadoəbə sədoon vırə pəydo kardedən, əvono handedən: (*odəm, moy, morə, merd*).

(St. 3.2.5.) Çəyo bəpeşt hejo həminə səyfədə “Sıxan bısotx” nominə aspardi tələbiro şoqirdon 2 qılə co-co havzə riyədə doəbiə hecoon dəçkonədən, tojə sıxanon soxtedən: (*bələl, divan, vəyə, ovəynə*).

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nivıştə vərđışon bə formə dəşey-inkışof kardovneyro dərskitobi 35-nə səyfə jinə poədə doəbiə yolə iyən qədə “M, m” de husnixəti nivıştəbiə numunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbiə mivofiqə ğiymətnoe cədvəlön əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

2. Hərfi sxemədə “m” hərfi vırə pəydo bıke.

3. Sıxan bısotx.

bə van
di ləl
və nə
ovay yə

M m

dərskitob səy. 35

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
1.1.2.	Bəştə məsə fikri minosibət bequli kardedə.	Şoqird ıstə umumiyə zinəyon əsosədə bə quş doə məlumoti ıstə fikri votedə.
2.1.1.	Mışohidə kardə conəvo iyən hodison həxədə iyən şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə ıstə vində əşyo iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.2.	Sıxanon sərröst tələffuz kardedə-handedə.	Şoqird nıtği sədon cobəco iyən əvoni hıca daxilədə tələffuz kardedə.
3.1.1.	Bə tojə rast omə conəvə iyən hodison nom noədə.	Şoqird rast omə əşyon mətni əsosədə doəbiə şikili pəydo kardedə, bə çəvon ifodə kardə luğə-viyə mənəon nom noədə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikri miəyyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli cəvobi omujbiə şikili iyən sıxani təyin kardedə.
4.1.2.	Hər fon elementon iyən çəvon formon miəyyənbiə xətt dirozı sərröst nıvıstedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “I, i” hər fi elementon iyən çəy formon miəyyənbiə xətt dirozı sərröst nıvıstedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim şoqirdonku parsedə:

- *Kon kəy heyvonon zinedon?*
- *Kəy heyvononədə komon bə şımə vey xoş omedə?*

Diaqnostikə ğıymətnoe. Muəllim de əqli həmlə ro şoqirdon nomkəşə kəy həyvonon nomon lohədə nıvıstedə.

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim dərskitobi 36-nə səyfədə doəbiə “Kəy həyvonon” nominə şikili məzmuni dair qıləy qədə mətn ozıvon vardədə:

“Kali həyvonon hestin ki, əvoni əmə kədə, təsərufatədə oqətedəmon. Bəvon kəy həyvonon votedən. Bə kəy həyvonon sıpə, kıtı, bız, zandəqo, pəs, asp iyən co həyvonon aidin. Im həyvonon veyni çe insoni tələbaton bə vırə rosnedən. Əmə çəvon şiti, paşmə, qujdi oko dodəmon. Kali həyvonon hestin ki, çəvon şiti qujdi oko doe bedəni, əncəx əvon əməni mıdofiyə kardedən, nıço dodən. Məsələn, sıpə çe insoni ən nezo duste, əv çəmə kaq-kijə, mol-mələ çı rıvosiku, neçiku mıhofizə kardedə”.

Mətni hande orəxə bəçəton şoqirdon şikili əsosədə ıstə fikron sərbəst votero bəvon aspardon doə bedə:

- *Əğilon, bə şikili diyəkən, çəmi nivotə çiyon bivotən.*

Şikilədə kə təsvir biə.

Əyo bo həyvonon kumə heste.

Əyo kaq-kijə, suk, həvuş oqətedən.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Muəllim şoqirdon “Kəy həyvonon” movzuədəbiə ofəyəmonə fikron məsero koməqinə parson doədə:

- *Kəy həyvonon bə çiçi lozimin?*

- *İnsonon əvoni kədə boçi oqatedən?*
- *Şimə ən vey xoş omə kəy həyvnon kome?*

De muəllim səbərokardə parson koməqi şoqirdon “Kəy həy-vnonon” movzuədəbiə fikron həniyən qeşə formədə qəp jedən.

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon nəzə bə dərs-kitobi 36-nə səyfə rostə kincədəbiə “bılbıl” şikili, çəyo bə çəpə kincədəbiə “I, i” hərfi çəpə iyən dastəniyiştə şikili səbəro kardədə.

(St. 3.1.1.) Muəllim dərskitobi 36-nə səyfədə “Kəy həyvnonon komonin?” aspərdədə doəbiə həyvnononədə kon qılə kəy həyvnon bey şoqirdonku xəbə sedə iyən çəvono şikilədəbiə kon kəy həyvnonon zinə gəyd karde doədə. (*asp, kiti, dəvə, sıpə, zandəqo, hə*).

(St. 3.2.5.) Çəyo bəçəton şoqirdon hejo həminə səyfədə de “Cumlə bısəxt” aspərdi tələbiro havzə riyədə doəbiə sıxanonədə cumlə soxtedən.

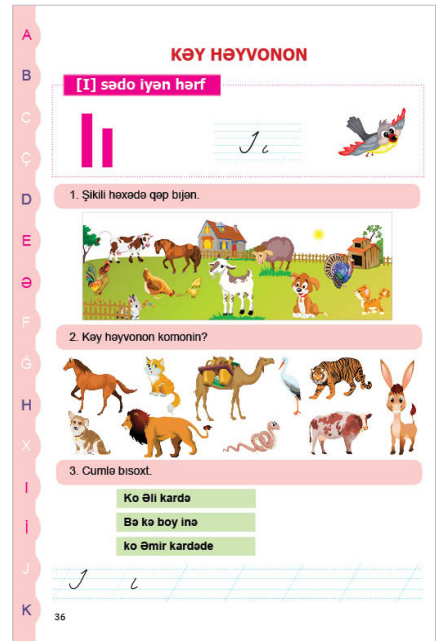
- Ko Əli kardə = Əli ko kardə.*
- Bə kə boy inə = İnə bə kə boy.*
- ko Əmir kardə = Əmir ko kardə.*

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspərdi niviştə vərđışon bə formə dəşe-inkişof kardovnero dərskitobi 36-nə səyfə jinə poədə doəbiə yolə iyən qədə “I, i” de husnixəti niviştəbiə nimunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbiə mivofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbə bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

dərskitob səy. 36

DƏRS 20

VƏŞYƏNƏ HƏYVNONON – “H” SƏDO İYƏN HƏRF

1 saat

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
1.1.2.	Bəştə məsə fikri mimosibət bequli kardədə.	Şoqird ıştə umumiyə zınəyon əsosədə bə quş doə məlumoti ıştə fikri votedə.
2.1.1.	Mişohidə kardə conəvo iyən hodison həxədə şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə ıştə vində əşyo iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.2.	Sıxanon de sərrrost tələffuzi handedə.	Şoqird nıtği sədoon cobəco iyən əvoni hıce daxılədə tələffuz kardədə.
4.1.2.	Hərfon elementon iyən çəvon formon miyyənbə xətt dırozi sərrrost niviştədə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “H, h” hərfi elementon iyən çəy formon miyyənbə xətt dırozi sərrrost niviştədə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim şoqirdonku xəbə sedə:

- *Kon vəşyənə heyvonon zinedon?*
- *Vəşyənə heyvononədə komon bə şımə vey xoş omedə?*

Diaqnostikə ğıymətnoe. Muəllim de əqli həmlə ro şoqirdon tərəfo nomkəşə vəşyənə heyvonon nomon lohədə nivıştedə.

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim dərskitobi 37-nə səyfədə doəbiə “Vəşyənə heyvonon” nominə şikli məzmunı dair qıləy qədə mətn ozıvon var-dədə:

“Kali heyvonon hestin ki, əvon vişonədə, kəfşənədə jiyedən. Bə heyvonon vəşyənə heyvonon votedən. Bə vəşyənə heyvonon hırs, rıvos, şir, bəbir, pələnq, xuq iyən cə heyvonon aidin. Navko Tolışə vişonədə xəyli vəşyənə heyvonon jiyedəbin. İset çəvon veyni bə sıə kitob eqniyə. Vəşyənə heyvonon isət vey vıronədə zooparkonədə oqətedən. Əncəx çe heyvonon vırə təbiyəte. İnsonon bəpe təbiyəti məhv nıkən”.

Mətni hande orəxə bədiqə şoqirdon şikili əsosədə iştə fikron sərbəst votero bəvon aspardon doə bedə:

- *Əğilon, bə şikili diyəkən, çemı nıvotə çiyon bıvotən.*

Şikilədə doon hestin.

Əyo bo heyvonon kumə dutəbiə.

Soədə kaq-kijə, suk, həvuş nəvedə.

dərskitob səy. 37

QƏPJE

(St. 2.1.1.) Muəllim şoqirdon “Vəşyənə heyvonon” movzuədəbiə ofəyəmonə fikron məsero bəvon koməqinə parson doədə:

- *Vəşyənə heyvonon bə çiçi lozimin?*
- *İnsonon əvoni kədə boçi oqətedənin?*
- *Şımə ən vey xoş omə vəşyənə heyvon kome?*

De muəllimi səbərəkardə sıvolon koməqi şoqirdon “Vəşyənə heyvonon” movzuədəbiə fikron həniyən qeşə formədə qəp jedən.

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon nəzə bədu dərskitobi 37-nə səyfə rostə kincədəbiə “HƏŞİ” şikili, çəyo bədu çəpə kincədəbə “H, h” hərfi çəpə iyən dastənıvıştə şikili sərəsə kardədə.

Şoqirdon “*Vadoə bıə hərton bıvıvışt, de omij omə şikilon bıbast*” nominə aspardədəbiə şikilon koməqi çəvon tonə doəbiə xanonədə “H” sədoən daxıl, diqər vadoəbiə sədoon vırə sərrəst pəydo kardədən, əvoni hıçə karde-karde handedən: (*hındıl, hamsiy, harde, hovə...*)

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nivıştə vərđışon bə formə dəşe-inkışof kardovnero dərskitobi 37-nə səyfə jinə poədə doəbiə yolə iyən qədə “H, h” de husnixəti nivıştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğıymətnoe” baxşpoadə doəbiə mivofiqə ğıymətnoe cədvəlon əsosədə təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbe ğıymət noə bedə.

DƏRS 21

SƏKUƏ – “S” SƏDO İYƏN HƏRF

1 saat

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
1.1.2.	Bəştə məsə fikri mınosibət bequli kardedə.	Şoqird ıstə umumiyə zınəyon əsosədə bə quş doə məlumoti ıstə fikri votedə.
2.1.1.	Mışohidə kardə conəvo iyən hodison həxədə şiklon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə ıstə vində əşyo iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.2.	Sıxanon sərröst tələffuz kardedə-handedə.	Şoqird nitği sədoon cobəco iyən əvoni hıca daxılədə tələffuz kardedə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikri miyyəyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli cəvobi omujbiə şikili iyən sıxani təyin kardedə.
4.1.1.	Hərfi iyən sıxanon sərröst nivıştədə	Şoqird nivıştə nitğədə orfoqrafiya iyən motijə işorə ğaydon tətbiq kardedə.
3.2.1.	Omuje mətnon sərröst handedə.	Bə orfoepiya ğaydon riayət kardedə, qədə həcminə mətnon sərröst handedə.
4.1.2.	Hərfon elementon iyən çəvon formon miyyəyənbiə xətt dırozi sərröst nivıştədə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “S, s” hərfi elementon iyən çəy formon miyyəyənbiə xətt dırozi sərröst nivıştədə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim jinə yolon sıxani bə şoqirdon nəzə rosnedə:

– *Suk çanə rə bihando, ruj ıstə vaxtədə obəbe.*

Muəllim şoqirdonku parsədə:

– *Yolon sıxan çiçi həxədə?*

– *“Suk” sıxani iminə sədo kome?*

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon dığəti bə dərskitobi 38-nə səyfə rostə kincədəbə “suk” şikli, çəyo çəpə kincədəbə biə “S, s” hərfi çəpə iyən dastənivıştə sərəsə kardedə.

Şoqirdon movzu 1-nə aspardədbiə şikilon jitonon doəbiə sıxanon hərfi sxemədə “s” sədoən daxıl, həmə vadoəbiə sədoon vırə sərröst pedo kardedən, əvoni handedən: (*sədo, dast, sı, siyo, sef, sard, osnəğə*).

Çəyo bəpeştə soqirdon de muəllimi koməqəti movzu “Sıxanon sərröst bıbast iyən bihand” nominə aspardədə 2 qılə co-co havzə riyə sunədə doəbiə sıxanon sərröst dəçkonə bəpeşt sıxanıbəyon soxtedən: (*sı sef, sardə həvo, siyo kiti, bərkə sədo*)

dərskitob səy. 38

(St. 3.2.1.) Muəllim çı dərskitobi 39-nə səyfədə de hande ələğənini döəbiə “Səkuə” nominə mətni bo şoqirdon handedə:

Qıləy kiti də se qılə morə dənəodən bə kə. Bə kiti gəssəm doedən ki, əv in moron niyə. Kəybə jedən çəvon səpe. Maştəvo omedən, kəybə okardə bəpeşt vindedən ki, kiti moronış hardə. Bə kiti votedən:

– *Oxo ti gəssəm hardəbe, bəs im çı həx-hisobe?*

Kiti şədə bə dumot, çəyo votedə:

– *Az sıftə fikrim karde, qirəm moron nihom, bəçimi əğilon səkuə bədon. Bəvon bəvoten: “Şimə nəslədə morə əqət beşəni”.*

(St. 3.2.5.) Mətni handey orəxə bəpeşt şoqirdon əy çəkənə əxz kardey osə (kontrol) kardey məğsədiro muəllim bə şoqirdon de məzmunu ələğənini bə jinə sıvolon iyən aspardon doədə:

– *Kiti moronış boçi harde?*

– *Mətnədə sıə rənqədə bə sıxani antonimi pəydo bıkə.*

– *Kiti kon heyvoniku tarsədə?*

– *Mətnədə kavuə rənqədə bə sıxani sinonimi pəydo bıkə.*

NIVIŞTE

(St. 4.1.1.) De muəllimi aspardi şoqirdon deştə omütə hərfon koməqi dərskitobi 39-nə səyfədə döəbiə qədə mətni bə dəftər ovış-tinedən:

Im suke. Əv sıə suke. Sıə suk isət soədəe. Əv sırdisə handedə.

HANDE

(St. 3.2.1.) Muəllim dərskitobi 39-nə səyfədə döəbiə yolon sıxani bo şoqirdon handedə:

Bə do bəvoten: – *Omedəm boştı birniye.*

Votedə: – *Çımono bəti omujən nıbo, birne əziniş.*

Sıə tənı nın bəpate, şənbozə jen bəvotə: – *Az patime.*

Ğızılı xınbə səpe mor bənışte.

Çəyo bəpeşt muəllim bə şoqirdon hejo dərskitobi həminə səyfədə döəbiə zıvonariştənodə bə sıxanon sərrəst tələffuz kardekarde əy bitovə formədə hande aspardedə. (*Təbii ki, dərskitobədə iminə zıvonarişt beyro muəllim bə şoqirdon zıvonariştəon həxədə məlumot doədə iyən çəvon çış bey barədə qəp jedə, əvoni bəsə dənəodə*).

Sıə suk, sıə tıkə suk, sıə suki tık sıe.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nıviştə vərđışon bə formə dəşe-inkışof kardovnerə dərskitobi 39-nə səyfə jinə pəədə döəbiə yolə iyən qədə “S, s” de husnixəti nıviştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovış-tinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğıymətnoe” baxşpəədə döəbə mıvofiqə ğıymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə, ğıymətnoe bardədə.

Səkuə

Qıləy kiti de se qılə morə bə kə dənəodən. Bə kiti gəssəm doedən hardə ki, əv in moron niyə. Kəybə çəvon səpe jedən. Maştəvo omedən, kəybə okardə bəpeşt vindedən ki, kiti moronış hardə. Bə kiti votedən:

– Oxu ti gəssəm hardəbe, bəs im çı həx-hisobe?

Kiti şədə bə dumot, çəyo votedə:

– Az sıftə fikrim karde, qirəm moron nihom, bəçimi əğilon səkuə bədon. Bəvon bəvoten: “Şimə nəslədə morə əqət beşəni”.

Çe tolyə folkloriku

?

- Kiti moronış boçi harde?
- Mətnədə sıə rənqədə bə sıxani antonimi pəydo bıkə.
- Kiti kon heyvoniku tarsədə?
- Mətnədə kavuə rənqədə bə sıxani sinonimi pəydo bıkə.

İ Im suke. Əv sıə suke. Sıə suk isət soədəe. Əv sırdisə handedə.

Y

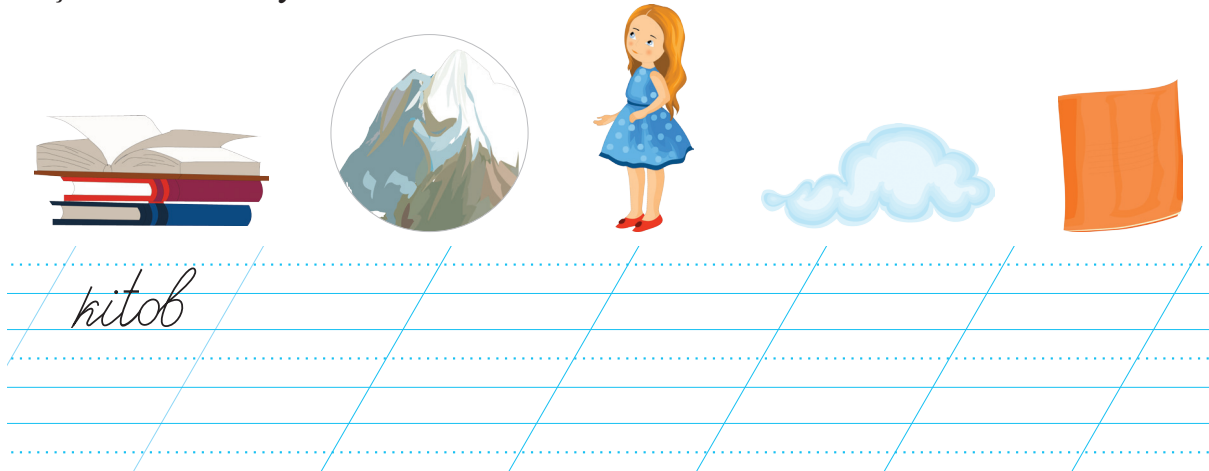
- Bə do bəvoten: Omedəm boştı birniye.
- Votedə: Çe mku bəti omujən nıbo, birne əziniş.
- Sıə tənı nın bəpate, şənbozə jen bəvotə: “Az patime”.
- Xınbə səpe mor bənışte.

Z Sıə suk, sıə tıkə suk, sıə suki tık sıe.

39

III BAXŞORO QƏDƏ SUMMATİVƏ ĞİYMƏTNOE

1. Şikili nomon siyohi təmom bıkə:

2. Sıxanon mənə omujəti pəydo bıkə.

dəvə	xəstəxonə
həkim	məktəb
muəllim	kitobxonəkor
kitobxonə	kərvon

3. Kon variant cumlæ:

- A) Kinə kədə ni. B) Kinə, kə, kədə C) Əli, əno, kol D) Do, əno, kədə

4. Jinə sıxanonədə cumlæ soxtə qoroş bə kon sıxani ehtiyoc heste?

- ənoə əno doədə

- A) Əli B) kinə C) ni D) omə

5. Sıxanonədə kon qılə əlomət ifodə kardedə?

- A) kinə B) limo C) kok D) kaq

6. Esənə sıxan kon bəninə?

bo, lo, ...

- A) əv B) az C) Əli D) ro

Ğeyd (səkırt): Muəllimon ıştə ğiyətnoə əndoza (kriteriya) hozı kardedən, bə har qılə aspardi de miyyəən bali ğiyətnə doədən iyən bimi omujbıə ğaydədə bə şoqirdon ğiyətnə nıvıştədən.

DƏRSON DE SAAT HİSOBİ BAXŞPO

IV BAXŞPO

SƏVODƏ TƏLİMİ DOVR Ş, P, Q, Ç, C HƏRFON

Dərs №	Movzu	Məzmunə standarton	Saat hisobi	Dərskitobi səyfə	MMV səyfə
22.	Şuşa – “Ş” sədo iyən hərf	3.2.2., 3.2.1., 3.2.5., 4.1.1., 4.1.2.	2	40-41	57-58
23.	Park – “P” sədo iyən hərf	1.1.2., 2.1.1., 4.1.1., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.5., 4.1.2.	2	42-43	59-61
24.	Əlenq – “Q” sədo iyən hərf	1.1.2., 3.2.3., 3.2.2., 3.2.5., 4.1.2.	2	44-45	61-62
25.	Çəmə Vətən – “Ç” sədo iyən hərf	1.1.2., 2.1.1., 4.1.1., 3.2.2., 3.2.5., 4.1.2.	2	46-47	63-64
26.	Xocalı – “C” sədo iyən hərf	1.1.2., 2.1.1., 3.2.3., 3.2.2., 3.2.5., 4.1.2.	2	48-49	65-66
QƏDƏ SUMMATİVƏ ĞİYMƏTNOE			1		67
Yekun			11 saat	10 səyfə	11 səyfə

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
3.2.2.	Sıxani de sərrostə tələffuzi handedə.	Şoqird nıǵı sədoon cobəco iyən əvoni hıca daxilədə tələffuz kardedə.
3.2.1.	Omujə mətnon sərrost handedə.	Orfoepiya ğaydon çəş karde-karde qədə həcmi-nə mətnon sərrost handedə.
3.2.5.	Mətno əsosi-nə fikri miyyəyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli cəvobi omujbıə şikili iyən sıxani təyin kardedə.
4.1.1.	Hərfi iyən sıxanon sərrost nıvıstedə.	Şoqird nıvıstə nıǵədə orfoqrafiya iyən motijə işorə ğaydon tətbiq kardedə.
4.1.2.	Hərfon elementon iyən çəy formon miyyəyənbiə xətti dırozi sərrost nıvıstedə iyən dəçkonədə	Yolə iyən qədə “Ş, ş” hərfon elementon iyən çəy formon miyyəyənbiə xətti dırozi sərrost nıvıstedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim jinə yolon sıxani bə şoqirdon dıǵəti rosnedə:

– *Şir nokə əbini, lus əǵə.*

Muəllim bə şoqirdon sıvol doədə:

– *Yolon sıxan çiçi həxədə?*

Şoqirdon cəvob doədən:

– *Şir.*

İnteqrasiya (Riy.). Çəyo muəllim şoqirdonku parsədə:

– *“Şir” sıxanədə çand qılə hərfe heste?*

Şoqirdon “ŞİR” sıxanədəbiə hərfon miqdori miyyəyən kardedən.

Muəllim parsədə:

– *“Şir” sıxanədə kon sədoon zınedon iyən əvon əlifboədə de*

kon hərfe işorə bedən?

(Şoqirdon yolə iyən qədə “İ, i”, “R, r” hərfe dəftərədə nıvıstedən iyən bə muəllimi nişo doədən).

Muəllim sənibəton xəbə sedə:

– *Bəs “Şir” sıxanədə şımə nızınə sədo kome? (“Ş” sədo) Əǵər, şımə im hərfiyən – “Ş, ş” omutəyon “Şir” sıxani nıvıstə bəzıneyon.*

dərskitob səy. 40

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon dıǵəti bə dərskitobi 40-nə səyfə rostə kincədəbiə “şir” şikili, çəyo bə çəpə kincədəbiə “Ş, ş” hərfe çəpə iyən dəstəni vıstə şikili səbərə kardedə.

Şoqirdon movzu 1-nə aspərdədəbiə şikilon jıtono doəbiə sıxanon hərfe sxemədə “ş” sədoən daxil, həmə vadoəbiə sədoon vıra sərrost pəydo kardedən, əvoni handedən: (*şəhər, şol, şəvlo, şit, şonə, şalğəm, şoqird*).

Şoqirdon çəyo bəçəton de muəllimi koməqəti movzu “Omijəti pəydo bıke” nominə aspərdədə 2 qılə co-co sunədə doəbiə sıxanon sərrost dəçkonədən, sıxanıbəyon soxtədən: (*sardonə honi, reçinə kinə, tijə təvə, barzə band*)

(St. 3.2.1.) Muəllim dərskitobi 41-nə səyfədə de hande ələğənin doəbiə “Şuşa” nominə mətni bo şoqirdon handedə:

Şuşa çəmə vətəni – Azərbaycani ğədimə şəhəronədə qıləye. Əv çe Ğaraboği bandikuə əroziyədə, bandon arədə biə səfoninə vırədəe. Çə viron sardonə honiyon, sərinə həvo iyən reçinə vişonşonşon heste. Çan sorbe ki, in ğəşənqə viron çe Azərbaycani dıışmenə hamsiyon – erməniyon dastədəbin.

8 Noyabr 2020-nə sori çəmə mərdə zoon Şuşaşon ozod karde. İset həmonə ruj həmə Azərbaycanədə bənə idi ğeyd karde bedə.

(St. 3.2.5.) Mətni hande orəxə bədiqə muəllim şoqirdon əy çikonə əxz karde de osə (kontrol) karde məğsədi bəvon jinə parson doədə.

– Mətnədə biə kon hərfon hestin ki, dəvardəmon ni (omutəmon ni), əncəx «Azərbaycon dili» dərs kitobədə omutəyone?

Şoqirdon tosə isət Tolışə zivon dərskitobədə dəvardə nıbə (omutə nıbə) əncəx “Azərbaycon dili” dərskitobədə omutəbiə hərfon bo muəllimi qəp jedən.

(St. 3.2.5.) Çimi bəçəton şoqirdon hejo həminə səyfədə “Cumlə bisoxt” aspardi tələbiro de havzə ranqə riyə doəbiə sıxanonə cumlon soxtedən:

Vətəne çəmə Azərbaycan = Azərbaycan çəmə Vətəne.

dıışmenə erməni çəmə = Erməni çəmə dıışmenə.

Heste vey Azərbaycani reçinə vironiş çe = Çə Azərbaycani vey reçinə vironiş heste.

NIVIŞTE

(St. 4.1.1.) Şoqirdon “Şuşa” mətnədəbiə nom, ələmət iyən hərəkət ifodəbikə sıxanon pəydo kardedən, dəftərədə 3 qrafəninə cədvəl kəşedən, bə sunonədə nıviştədən:

Nom	Ələmət
<i>Azərbaycon</i>	<i>ğədim</i>
<i>Şuşa</i>	<i>bandı-kuə</i>
<i>vişə</i>	<i>sardon</i>
<i>Honi</i>	<i>səfonin</i>
<i>erməni</i>	<i>reçin</i>

HANDE

(St. 3.2.5.) Muəllim dərskitobi 41-nə səyfədə doəbiə *yolon sıxani* bo şoqirdon handedə:

Ko iştə xivandiku bətarse.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nıviştə vərdisən bə formə dəşə-inkışof kardovnero dərskitobi 41-nə səyfə jinə pəədə doəbiə yolə iyən qədə “Ş, ş” de husnixəti nıviştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpəədə doəbiə mıvofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

2. Peçniyəti pəydo bika.

sardonə	kino
reçinə	honi
tije	band
barza	təvə

Şuşə

Şuşa çəmə vətəni – Azərbaycani ğədimə şəhəronədə qıləye. Əv çe Ğaraboği bandikuə əroziyədə, bandon arədə biə səfoninə vırədəe. Çə viron sardonə honiyon, sərinə həvo iyən reçinə vişonşonşon heste. Çand sorbe ki, in ğəşənqə viron çe Azərbaycani dıışmenə hamsiyon – erməniyon dastədəbin. 8 Noyabr 2020-nə sori çəmə mərdə zoon Şuşaşon ozod karde. İset həmonə ruj həmə Azərbaycanədə bənə idi ğeyd karde bedə.

Mətnədə biə kon hərfon hestin ki, dəvardə nımon, əncəx «Azərbaycon dili» dərskitobədə omutəyone?

3. Cumlə bisoxt.

Vətəne çəmə Azərbaycan
dəşməne erməni çəmə
heste vey Azərbaycani reçinə vironiş çin

Mətnədə biə nom, ələmət, ifoda karda sıxanon pəydo bika bə dəftər bıvıvışt.

Ko iştə xivandiku bətarse.

41

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
1.1.2.	Bəştə məsə fikri minosibət bequli kardedə.	Şoqird iştə umumiyyə zınəyon əsosədə bə quş doə məlumoti iştə fikri votedə.
2.1.1.	Mışohidə kardə əşyo iyən hodison həxədə iyən şiklon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə iştə vində əşyo iyən hodison həxədə qəp jedə.
4.1.1.	Hərfi iyən sıxani sərrost nıvıştedə.	Şoqird nıvıştə nıtğədə orfoqrafiya iyən motijə işorə ğaydon tətbiq kardedə.
3.2.1.	Omujë mətnon sərrost handedə.	Orfoepiya ğaydon çəş karde-karde qədə həcminə mətnon sərrost handedə.
3.2.2.	Sıxanon sərrost tələffuz kardedə-handedə.	Şoqird nıtği sədon cobəco iyən əvoni hıca daxılədə tələffuz kardedə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikri müəyyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli cəvobi omujbıə şikili iyən sıxani təyin kardedə.
4.1.2.	Hərfon elementon iyən çəvon formon müəyyənbiə xətt dırozi sərrost nıvıştedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “P, p” hərfi elementon iyən çəy formon müəyyənbiə xətt dırozi sərrost nıvıştedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim bə şoqirdon sıvol doədə:

– *Bə zandəqo balə çiç votedən?*

Şoqirdon cəvob doədən:

– *“Poynə”.*

Muəllim şoqirdonku xəbə sedə:

– *“Poynə” sıxani iminə sədo kome?*

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim çə şoqirdon nəzə bə dərskitobi 42-nə səyfə rostə kincədəbiə “poynə” şikili, çəyo bə çəpə kincədəbə “P, p” hərfi çəpə iyən dastənıvıştə şikili sərrosə kardedə.

Çəyo bəpeşt şoqirdon aspərdədəbə de şikilon koməqi çəvon jitonə doəbiə xanonədə “p” sədoən daxıl, diqər vadoəbiə sədoon vırə sərrost pəydo kardedən, əvoni hıca-hıca kardedən-handedən: (*pardə, pate, kəpot, parçin, poyiz, pencək*).

(St. 3.2.5.) Çəyo bəçəton bo şoqirdon həminə səyfədə “Sıxanon bəçəy vırə bınə. Cumlə bısəxt” nominə aspərdi tələbıro vadoəbiə sıxanon bə vırə noedən, cumlon soxtedən.

Poz sentyabrədə dəşədə.

İnə, bomı piti bıpat.

Dədə bomı ləp səşe.

PARK

[P] sədo iyən hərfi

Pp

1. Sıxanonədə “p” hərfi vıra pəydo bıke.

□ □ □ □ □

□ □ □ □ □

□ □ □ □ □

2. Sıxanon bəçəy vırə bınə. Cumlə bısəxt.

□ □ □ □ □

□ □ □ □ □

□ □ □ □ □

○ poz

○ piti

○ ləp

... Sentyabrədə dəşədə.

İnə, bomı ... bıpat.

Dədə bomı ... səşe.

42

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim dərskitobi 43-nə səyfədə doəbiə şikili məzmuni mivofiqbiə “Park” nominə qıləy qədə mətn ozivon vardedə:

İdədə Həsənə mamu de ıstə nəvə Əli bə park şəbe. Əli parkədə de əğilon xəyli hənək kardışe. Əli yolə moə Adilə nənən bəvono zanbulədə xorək, iyən mivə noəşbe. Hənəki bəpeşt Həsənə mamu bəştə nəvə banan doşe. Əli bananış harde, piyəşe çəy lu şodə bə zəmin. Həsənə mamu imi vindeədə, votışe:

– Park bəpe təmiz bımando. Har ki iyo zibil şodo, bəvədə park notəmiz bəbe. Parki bəpe təmiz oqəti, çımı balə!

Mətni hande orəxə bədiqə şoqirdon şikili əsosədə ıstə fikron sərbəst votero bəvon aspardon doə bedə:

– Əğilon, bə şikili diyəkən, çemu nivotə çiyon bivotən:

Ətrofədə xəyli doon hestin.

Zoə velosiped romedə.

Kinə boştəno hənək kardedə.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Muəllim şoqirdon “Park” movzuədəbiə ofəyəvonə fikron məsero bəvon koməqinə sıvolon doədə:

– Mətnədəbiə kon hər fon hələ dəvardə (omutə) nimon?

– Boçi zibili bə park şodə əbini?

De muəllimi sərəsəbikə sıvolon koməqəti şoqirdon “Park” movzuədəbiə fikron həniyən qeş formədə qəp jedən.

NIVIŞTE

(St. 4.1.1.) Çəyo bəpeştə muəllim “Park” mətni əsosədə bə şoqirdon “Mətnədə de ğalınə saiti biə sıxanon bəştə dəftər ovıştinən” aspardi doədə: (*mamu, ıstə, park, əğilon, kardışe, yolə-moə, Adilə, bəvono, zanbul, xorək və s.*).

HANDE

(St. 3.2.1.) Dərskitobi 43-nə səyfədə şoqirdon toşə ısa omutəbiə sıxanon koməqi “Sıxani məno pəydo bikə” nominə bızulə xarakterinə aspardi icro şərti əsosədə doəbiə cumlonədəbə əloməton ıstənədə ifadə bikə sıxani sərrost pəydo kardedən:

Kinon, vəyuon bəştə sə dəbastedən – pəlu

Xorəki hozı kardey – pətey

Bə qıləy vıra rost bey – pətey

Çiyi qırdə kardey, yəndi səpe noey – peçiney

(St. 3.2.5.) Çəyo bəpeşt muəllim dərskitobi 43-nə səyfədə doəbiə yolon sıxani bo şoqirdon handedə:

Sıpə dumı bıbıroş, pəs əbini.

Yol pard bəno, ruk dəbavarde.

Park

İdədə Həsənə mamu de ıstə nəvə Əli bə park şəbe. Əli parkədə de əğilon xəyli hənək kardışe. Əli yolə moə Adilə nənən bəvono zanbulədə xorək, iyən meyvaş noəbe. Hənəki bəpeşt Həsənə mamu bəştə nəvə bananış doe. Əli bananış harde, piyəşe çəy lu bə zəmin şodo. Həsənə mamu imi vindeədə, votışe:
– Park bəpe təmiz bımando. Har ki iyo zibil şodo, bəvədə park notəmiz bəbe. Parki bəpe təmiz oqəti, çımı balə!

?

- Mətnədə biə kon hər fon hələ dəvardə nimon?
- Boçi zibili bə park şodə əbini?
- Mətnədə de ğalınə saiti biə sıxanon bəştə dəftər ovıştinən.

3. Sıxani məno pəydo bikə.

Kinon, vəyuon bəştə sə dəbastedən.	peçine
Xorəki hozı karde.	pətey
Bə qıləy vıra rost bey.	pəte
Çiyi qırdə karde, yəndi səpe noe.	pəlu

Y • Sıpə dumı bıbıroş pəs əbini.
Y • Yol pard bəno, ruk dəbavarde.

43

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nivişta vərđişon bə formə dəşey-inkişof kardovneyro dərskitobi 43-nə səyfə jinə poədə doəbiə yolə iyən qədə “P, p” de husnixəti niviştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbiə mıvofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

DƏRS 24

2 saat

ƏLENQ – “Q” SƏDO İYƏN HƏRF

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
1.1.2.	Bəştə məsə fikri mınosibət bequli kardedə.	Şoqird iştə umumiyə zınəyon əsosədə bə quş doə məlumoti iştə fikri votedə.
3.2.3.	Curəbəcürə bədiyə mətnon (nəğilon, hekyon, şeiron) fərğin kardedə	Curəbəcürə janr iyən uslubədəbə mətnon dərəsey nımoysiş kardedə
3.2.2.	Sıxanon sərrost tələffuz kardedə-handədə.	Şoqird nıtği sədon cobəco iyən əvoni hıca daxılədə tələffuz kardedə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikri miyyəyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli cəvobi omujbiə şikli iyən sıxani təyin kardedə.
4.1.2.	Hər fon elementon iyən cəvon formon miyyəyənəbə xətt dirozı sərrost niviştədə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “Q, q” hər fi elementon iyən cəy formon miyyəyənbiə xətt dirozı sərrost niviştədə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim jinə “Pələnq” şeiri bo şoqirdon ozıvon vardedə:

*Niyon bə miyon xolon,
Çəş kardedə mərolon.
Çarde-çarde omedən,
Sədo məsdən – rəmedən.
Di-seqlə qəm peqətdə,
Vaşdə, iqləni qətdə.*

Muəllim bə şoqirdon sıvolon dodə:

- Şeir çiçi həxədəe?
- “Pələnq” sıxani oxonə sədo kome?

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon nəzə bə dərskitobi 44-nə səyfə rostə kincədəbiə “qo” şikili, cəyo bə cəpə kincədəbiə “Q, q” hər fi cəpə iyən dastəniyiştə şikili səbəro kardedə.

Çəyə bəçəton şoqirdon aspərdədəbiə de şikilon koməqi cəvon jintono doəbiə xononədə “Q” sədoən daxıl, diqər vadoəbiə sədoon

ƏLENQ

[Q] sədo iyən hər fi

Qq

Q q

1. Sıxanonədə “q” hər fi virə pəydo bıke iyən bə hecon co bıke.

44

dərskitob səy. 44

vırə sərrəst pəydo kardedən, əvoni hıçə karde-karde handedən:
(*qandım, quş, qofe, qır, qovon, anqıl, qon, qurə, qiozə, qilos*).

(St. 3.2.5.) Çimi bəpeşt muəllim bə şoqirdon aspardedə ki, 45-nə səyfədə “Sıxan bısəxt. Sıxanon bə dəftər ovıştın” nominə aspardi tələbıro co-co hıcon dəçkonin, sıxanıbeyon bısəxtin:
(*qavalu, qezi, qemij, qıtı, yonqo, anqıvin*).

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim bə dərısi nomi iyən bəçəy məzmuni omıj bıə şair Tofiq İlhomi “Əlenq” nominə qıləy qədə şeiri ozıvon vardedə:

*Əlenq, əlenq, potoşo,
Təylə tıfanq bə duşo.
Ovi peşom ruy sədə,
Moğnə bınə doy sədə.
Kəşon okə leynəsə,
Kılki, bınışt moğnəsə.
Balə beka, yol bıka.
Pozo bışı bə Məkkə.
Bə Məkkə şe səvobe,
Ki bışo, Hoci bəbe.*

Sıxan bısəxt. Sıxanon bə dəftər ovıştın.

qava, vin, qe, ti, qe, qo, qi, zi, yon, mij, anqi, lu.

Əlenq

Əlenq, əlenq, potoşo,
Təylə tıfanq bə duşo.
Ovi peşom ruy sədə,
Moğnə bınə doy sədə.
Kəşon okə leynəsə,
Kılki, bınışt moğnəsə.
Balə beka, yol bıka.
Pozo bışı bə Məkkə.
Bə Məkkə şe səvobe,
Ki bışo, Hoci bəbe.

Tofiq İlham

❓ Jiyədə rıya bıə sıxanon antonimi pəydo bıka.
❓ Kəşon okə leynəsə – cumlə çıko besə dəşədəş?

Qo marde, qoduşan arşıye.

Q q

45

dərskitob səy. 45

HANDE

(St. 3.2.3.) Şeiri hande orəxə bəpeşt muəllim jinə aspardon doədə:

– *Jitono rıya bıə sıxanon antonimi pəydo bıka.*

(Təbii ki, jitono xətt kəşəbə sıxanon antonimi pəydo karde tələb noəbıə aspardedə bə qrammatikə aidbıə antonimon nom iminə kəşə bedə. Əve ki, muəllim antonimon həxədə kirtə məlumot doədə votedə: antonimon bə iyəndı əksbıə sıxanonin. Məsələn, *şəv-ruj, siyo-sipi, ji-pe i.c.q...*

Şoqirdon antonimon mohiyəti dərəsə bəpeşt şeirədə jitono xətt kəşəbə sıxanon antonimi pəydo kardedən: (*təyli – pur, okə – dəvəst, bınışt – beşt, bışı – boy*)

Çəyo bəçəton muəllim iştə handə şeiri mənoon çand dərəcədə dərəsə osə (kontrol) kardero bəvon şeiri iqlə misro handedə, xəbə sedə:

– *Kəşon okə leynəsə – cumlə çıkonəy bəsə dəşədəş?*

(St. 3.2.5.) Çəyo bəçəton muəllim dərskitobi 45-nə səyfədə doəbıə yolon sıxanı bo şoqirdon handedə:

Qo marde, qoduşan arşıye.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nıvıştə vərđışon bə formə dəşə-inkışof kardovnero dərskitobi 45-nə səyfə jinə poədə doəbə yolə iyən qədə “Q, q” de husnixəti nıvıştəbıə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştınədən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğıymətnoe” baxşpoədə doəbıə mıvofiqə ğıymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbə bə nəzə sedə, ğıymətnoe bardədə.

Məzmunə standarton		Təlimi məqsədon
1.1.2.	Bəştə məsə fikri mınosibət bequli kardedə.	Şoqird iştə umumiyə zinəyon əsosədə bə quş doə məlumoti iştə fikri votedə.
2.1.1.	Mişohidə kardə əşyo iyən hodison həxədə iyən şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilo iyən realə jimono iştə vində conəvə iyən hodison həxədə qəp jedə.
4.1.1.	Hər fon iyən sıxanon sərrost nıvıştədə.	Şoqird nıvıştə nıtğədə orfoqrafiya iyən motijə işorə ğaydon tətbiq kardedə.
3.2.2.	Sıxanon sərrost tələffuz kardedə-handedə.	Şoqird nıtği sədoon cobəco iyən əvoni hıca daxılədə tələffuz kardedə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikri miəyyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli cəvobi omujbıə şikili iyən sıxani təyin kardedə.
4.1.2.	Hər fon elementon iyən çəvon formon miəyyənbiə xətt dirozı sərrost nıvıştədə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “Ç ç” hərfi elementon iyən çəy formon miəyyənbiə xətt dirozı sərrost nıvıştədə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim jinə yolon sıxani bə şoqirdon diğəti rosnedə:

– Çoki bıkə, oxoadə çoki bəvındeş.

Muəllim bə şoqirdon sıvolon doədə:

– Yolon sıxan çıci həxədəe?

– “Çoki” sıxan de kon hərfi bino bedə?

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon diğəti dərskitobi 46-nə səyfə rostə kincədəbiə bə “çəşəmiə” şikili, çəyo bə çəpə kincədəbiə “Ç, ç” hərfi çəpə iyən dastənıvıştə şikili səbəro kardedə.

Ləzi bədiqə şoqirdon aspərdədəbə de şikilon koməqi çəvon jintono doəbiə xanonədə “ç” sədoən daxıl, diqər vadoəbə sədoon vırə sərrost pəydo kardedən, əvoni hıca karde-karde handedən.

(çəş, çəllək, çətır, çay, çəkuc, çəkurtkə, çiməyn, çinar).

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim bə dərsi nomi iyən məzmuni omujbıə dərskitobi 47-nə səyfədə doəbiə “Çəmə Vətən” nominə qıləy qədə mətn ozıvon vardədə:

Çinqiz iminə sinifədə handedə. Har ruj əvən bənə co əğilon bə məktəb şədə. Çəvon məktəb dimərtəbəynə yolə binae. Yol beədə əvən bənə iştə yolə boə hərbiyədə xıdmət karde piyedəşe. Çəy boə Əşrəf marzədə xıdmət kardedə.

ÇƏMƏ VƏTƏN

[Ç] sədo iyən hərfi

Ç ç

1. Sıxanonədə “ç” hərfi vırə pəydo bıke iyən bə hecon co bıke.

A
B
C
Ç
D
E
Ə
F
G
H
X
I
i
J
K

46

İmruj muəllimi çəyku xəbə səşe:

– Çinqiz, vətən çiçe?

Çinqiz ləzi bə dumot şe, çəyo cəvob doşe:

– Har kəsi vətən çəy movardə vırə, məhole. Çəmə Vətən Azərbaycanə.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Mətni hande orəxə bəpeşt muəllim çə şoqirdon “Çəmə vətən” movzuədəbə ofəyəvonə fikron quş doero bəvon koməqinə sıvolon doədə:

– Azərbaycani həxədə çiç zinedəş?

– Botno vətən çiçe?

De muəllimi sərosə kardə sıvolon koməqi şoqirdon “Çəmə vətən” movzuədəbiə fikron həniyən qəş formədə qəp jedən.

NIVIŞTE

(St. 4.1.1.) Muəllim “Çəmə vətən” mətniro bə şoqirdon “Mətno ismon pəydo bıkə, bəştə dəftər ovıştın” aspardi doədə: (Çinqiz, məktəb, boə, Əşraf, vətən, Azərbaycan və s.)

Çimi bəpeştə muəllim şoqirdon husnixətə nivıştə vərđışon həniyən vey çok kardero dərskitobədə doəbiə qədə mətni bəvon bə dəftər ovıştine aspardedə:

Im çəmə çimənqoe. Çe di qomuşon, pəson, aspon həmə iyo çardedən. Şanqone əmə iştə molon təvülədə dəbastedəmon.

HANDE

(St. 3.2.5.) Dərskitobi 47-nə səyfədə doəbiə yolon sıxani muəllim bo şoqirdon handedə:

Ov çə rukiye, ro çə yoli.

Çanə otəşin biboş, ıştəni bəsutneş.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nivıştə vərđışon bə formə dəşə-inkışof kardovnero dərskitobi 47-nə səyfə jinə poədə doə-biə yolə iyən qədə “Ç, ç” de husnixəti nivıştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

Çəmə Vətən

Çinqiz iminə sinifədə handedə. Har ruj əvən bənə co əgilon bə məktəb şədə. Çəvon məktəb dimertəbaninə yolə binə. Yol bədə əvən bənə işlə yolə bəş hərbi-yədəş xidmət kardə pilyədə. Çəy boə Əşraf mərzədə xidmət kardədə.

İmruj muəllimi çəyku xəbə se:

– Çinqiz, vətən çiçe?

Çinqiz ləzi bə dumot şe, çəyo cəvəbiş doe:

– Har kəsi vətən çəy movardə vırə, məhole. Çəmə Vətən Azərbaycanə.

1 Azərbaycani həxədə çiç zinedəş?
2 Botno vətən çiçe?
3 Mətnə ismon pəydo bıkə, bəştə dəftər ovıştın.

Im çəmə çimənqoe. Çe di qomuşon, pəson, aspon həmə iyo çardedən. Şanqone əmə iştə molon təvülədə dəbastedəmon.

Y - Ov çə rukiye, ro çə yoli.
- Çanə otəşin biboş, ıştəni bəsutneş.

47

ĞIYMƏTNOE

dərskitob səy. 47

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbiə mivofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbə bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

Məzmunə standarton		Təlimi məqsədön
1.1.2.	Bəştə məsə fikri minosibət bequli kardedə.	Şoqird ıştə umumiyə zınəyon əsosədə bə quş doə məlumoti ıştə fikri votedə.
2.1.1.	Mışohidə kardə əşyo iyən hodison həxədə şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilo iyən realə jimono ıştə vində conəvə iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.3.	Curəbəcürə bədiyə mətnon (nəğilon, hekyon, şeiron) fərğin kardedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə ıştə vində conəvə iyən hodison həxədə qəp jedə.
3.2.2.	Sıxanon sərröst tələffuz kardedə-handedə.	Şoqird nıtği sədoon cobəco iyən əvoni hıca daxilədə tələffuz kardedə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikri miyyəyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli cəvobi omujbiə şikli iyən sıxani təyin kardedə.
4.1.2.	Hərfon elementon iyən çəvon formon miyyəyən bə xətt dırozi sərröst nıvıştədə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə "C, c" hərfi elementon iyən çəy formon miyyəyən bə xətt dırozi sərröst nıvıştədə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim jinə yolon sıxani bə şoqirdon dığət rosnedə:

– *Vətəni xərobotən vəhiştisə çoke.*

Muəllim bə şoqirdon parson doədə:

– *Yolon sıxan çiçi həxədə?*

– *"Vətən" voteəsə çiç dərəsədon?*

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon dığəti dərskitobi 48-nə səyfə rostə kincədəbiə "tac" şikili, çəyo bə çəpə kincədəbiə "C, c" hərfi çapə iyən dastənıvıştə şikili sərosə kardedə.

Tikəy bəçəton aspardədəbiə de şikilon koməqi çəvon jintono doəbiə xanonədə "C" sədoən daxil, diqər vadoəbiə sədoon vıra sərröst pəydo kardedən, hıca karde-karde handedən:

(*ceyran, cəfəri, cəbhə, kərpic, tocir, cəv, cadə, cıpə*).

QUŞ DOE-DƏRƏSE

(St. 1.1.2.) Muəllim bə dərsi nomi iyən məzmuni omujbiə dərskitobi 49-nə səyfədə doəbiə "Xocalı" nominə qıləy qədə mətn ozıvon vardədə:

Azərbayconı ən gəşənqə vironədə qıləyən Xocalıbe. İ həzo nəv sa nəvə diminə sori fevralə manqi 26-də erməni cəllodon in şəhərşon vırtı-volo karde. Həminə şəvi sutə kəon duəvul bə osmon rost be. Sardədə, şəxtədə pəbənəso, qucili vitə əğilon,

XOCALI

[C] sədo iyən hərfi

Cc

Ca

1. Sıxanonədə "C" hərfi vıra pəydo bıka iyən bə hecon co bıka.

A			
B	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
C	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Ç	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
D	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
E	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Ə	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
F	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
G	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
H	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
X	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
I	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
J	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
K	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

48

piyonşon ance, kişteşone. Çəmə çanədə cəmat şəhid be. “Xocalı” nomədə fociyə bə tarix eqine.
Erməniyon kardə vəşyənəti hiç vaxt yodo benibəşe.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Mətni hande orəxə bəpeşt muəllim çe şoqirdon “Xocalı” movzuədəbiə ofəyəvonə fikron qoşdoero bəvon koməqinə parson doədə:

– “Xocalı faciyyə” kəynə biə?

– Xocalı koncoye?

De muəllimi səbərəbikə parson koməqi şoqirdon “Xocalı” movzuədəbiə fikron həniyən qeş formədə qəp jedən.

HANDE

(St. 3.2.3.) Çəyo bəçəton muəllim handə “Xocalı” mətnə bə şoqirdon jinə aspardon doədə.

– Mətnədə siə ranqədə biə sıxani antonimi pəydo bikə.

Şoqirdon navi 24-nə dərsədə antonimon molyəti dərəseyro mətnə de siə ranqi doəbiə sıxanon antonimi pəydo kardədən. (*şəv – ruj, pi – cıvon*).

(St. 3.2.5.) Dərskitobi 40-nə səyfədə doəbiə *yolon sıxani* muəllim bo şoqirdon handedə:

Co kəsi zoəku bo əbini, co kəsi kinəku hov.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi niviştə vərđışon bə formə dəşey-inkişof kardovneyro dərskitobi 49-nə səyfə jinə poədə doəbiə yolə iyən qədə “C, c” de husnixəti niviştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

Xocalı

Azərbaycanın ən gəncə qəvəndə qıləyən Xocalıbe. İ həzo nəv sa nəvə diminə səri fevralə mançı 26-da erməni cəllodən in şəhəron vırtı-volo kardə. Həminə şəvi suta keon duəvul bə osmon rost be. Sardədə, şəxtədə pobənəso, qucılı vitə əğilon, piyonşon ance, kişteşone. Çəmə çanədə camaat şəhid be. “Xocalı” nomədə fociyə bə tarix eqine. Erməniyon kardə vəşyənəti hiç vaxt yodo benibəşe.

1 “Xocalı fociyyə” kəynə biə?
2 Xocalı koncoye?
3 Mətnədə siə ranqədə biə sıxani antonimi pəydo bikə.

C Co kəsi zoəku boə əbini, co kəsi kinəku hov.

C c

49

dərskitob səy. 49

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbə mivofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

IV BAXŞPORO QƏDƏ SUMMATİVƏ ĞİYMƏTNOE

1. Jinə sıxanonədə cumlə bısoxtos, dumoyəndəti çikonəy bənine?

1 – bedə 2 – do 3 – bəlelə 4 – yol 5 – vey

- A) 1, 2, 4, 3, 5
- B) 3, 2, 5, 4, 1
- C) 3, 2, 4, 5, 1

2. Ağılbılovoni (bızuli) cəvobi pəydo bıkə?

Əv kon doe, vil okardəni, əncəx mivə vardedə?

- A) Sef B) Əno C) İnci

3. Kon sıxan bə hıcon rost pəə kardə bıəni?

- A) an-qış-tə B) an-qi-vin C) ol-ət

4. Bə noxton vırə omuj omə sıxanon bınıvışt.

kitab punə astovə

- 1) nənəf, marzə...
- 2) dəftər, ğələm...
- 3) həşi, ovşum...

5. Kon cumlədə jiyədə xətt bıə sıxan əlomət ifodə kardedə?

- A) Əli, bə kə ov biyə.
- B) Bandədə ov biyə bedə.
- C) Biyə, kitobi Əli.

6. “Bə vişə **şimon**” cumlədə jiyədə xətt bıə sıxani antonimi pəydo bıkə?

- A) bəşemon B) nışimon C) rəsimon

Ğeyd (səkırt): Muəllimon ıstə ğıymətnoə əndoəzə (kriteriya) hozı kardedən, bə har qılə aspardi de mıəyyən bali ğıymət doedən iyən bimi omujbıə ğaydədə bə şoqirdon ğıymət nıvıştədən.

DƏRSON SAAT HİSOBİ BAXŞPO

V BAXŞPO

SƏVODƏ TƏLİMİ DOVR F, Z, X, J, Ğ HƏRFON

Dərs №	Mövzu	Məzmunə standarton	Saat hisobi	Dərskitobi səyfə	MMV səyfə
27.	Fil – “F” sədo iyən hərf	4.1.1., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.5., 4.1.2.	2	50-51	69-70
28.	Nəvuzə id – “Z” sədo iyən hərf	2.1.1., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.5., 4.1.2.	2	52-53	71-72
29.	Vavazon – “X” sədo iyən hərf	4.1.1., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.5., 4.1.2.	2	54-55	73-74
30.	Jəji – “J” sədo iyən hərf	4.1.1., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.5., 4.1.2.	2	56-57	75-76
31.	Ha əğilon, əğilon – “Ğ” sədo iyən hərf	4.1.1., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.5., 4.1.2.,	2	58-60	77-78
QƏDƏ SUMMATİVƏ ĞİYMƏTNOE			1		79
Yekun			11 saat	11 səyfə	11 səyfə

Məzmunə standarton		Təlimi məqsədon
4.1.1.	Hər fon iyən sıxanon sərrost handedə.	Şoqird nıvıştə nıtgədə orfoqrafiya iyən motijə işorə ğaydon tətbiq kardedə.
3.2.1.	Omujə mətnon sərrost handedə.	Orfoepiya ğaydon riayət kardedə, qədə həcminə mətnon sərrost handedə.
3.2.2.	Sıxanon sərrost tələffuz kardedə-handedə.	Şoqird nıtği sədoon cobəco iyən əvoni hıca daxilədə tələffuz kardedə.
3.2.5.	Mətno əsosiñə fikri miyyəyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli cəvobi omujbə şikili iyən sıxani təyin kardedə.
4.1.2.	Hər fon elementon iyən çəvon formon miyyəyənbiə xətt dirozı sərrost nıvıştədə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə "F, f" hər fi elementon iyən çəy formon miyyəyənbiə xətt dirozı sərrost nıvıştədə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim şoqirdonku xəbə sedə:

– Əv kon heyvone ki, çəy xortumış heste?

Şoqirdon votedən:

– "Fil".

İnteqrasiya (Riy.). Çəyo muəllim şoqirdonku parsədə:

– "Fil" sıxanədə çand qılə hər fi heste?

Şoqirdon "Fil" sıxanədəbə hər fon miqdori miyyəyən kardedən

Muəllim parsədə:

– "Fil" sıxanədə kon sədoon zinedon?

– Əvon əlifboədə de kom hər fi işorə bedən?

(Şoqirdon yolə iyən qədə "I, i", "L, l" hər fi dəftərədə nıvıştədən iyən bə muəllimi nişo doedən).

Muəllim sənibəton xəbə sedə:

– Bəs "Fil" sıxanədə şımə nızınə sədo kome? ("F" sədo) Əqər, şımə um hər fiyən – "F, f" omutəyon "Fil" sıxani nıvıştə bəzineyon.

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon dıgəti bə dərskitobi 50-nə səyfə rostə kincədəbə "fil" şikili, çəyo bə çəpə kincədə "F, f" hər fi çapə iyən dastənıvıştə şikili səbəro kardedə.

Şoqirdon çı movzu "Jinə şikilonədə "f" hər fi vıra pəydo bıka iyən bə hıcon co bıka" nominə 1-nə aspərdədə şikilon jintono doəbiə sıxanon hər fi sxemədə "f" sədoən daxil, vadoəbiə sədoon vıra sərrost pəydo kardedən, əvoni hıca-hıca handedən:

(boftey, kəfşən, tıfanq, dəftər, kərtof, haft, kəfte).

NIVIŞTE

(St. 4.1.1.) Çəyo bəçəton muəllim bə şoqirdon "Sıxan bısəxt iyən bə dəftər ovıştın" nominə aspərdi icro kardey aspərdədə. Ənə iyo şoqirdon de sıə ranqi doəbiə sıxanon havzə ranqə riyədə doəbiə sıxanon dəçkonədən, tojə sıxanon soxtədən iyən əvoni bəştə dəftər nıvıştədən: (aləfə hi, kitobə bo, paşmə bo, yolə tayə, mivə hi, olətə bo)

The image shows a page from a textbook with the following content:

- Header: **FİL**
- Section: **[F] sədo iyən hər fi**
- Large letters: **Ff** and a cursive *Ff* on a staff.
- Illustration: A basket of oranges.
- Exercise 1: "Jinə şikilonədə "F" hər fi vıra pəydo bıka iyən bə hecon co bıka." Below this are three images: a person sitting on a chair, a field with flowers, and a rifle. Each image has a grid of boxes for writing the letter 'F'.
- Exercise 2: "Sıxan bısəxt iyən bə dəftər ovıştın." Below this are four images: an orange, a sack of potatoes, a purple balloon with the number 7, and a pigeon. Each image has a grid of boxes for writing the letter 'F'.
- Bottom right: A small diagram with a question mark and the words "hi", "tayə", "bo" connected by arrows.
- Page number: 50

dərskitob səy. 50

HANDE

(St. 3.2.1.) Muəllim dərskitobi 51-nə səyfədə de movzu ələğənin doəbiə şair Əli Nasiri “Fil” nominə şeiri bo şoqirdon handedə:

*Lovnedə iştə dumi, Əğilon vitdən bə kəno,
Dəndə bə ov xortumi. Fil dənişdə boştəno.
İştə kallə oşandə, İnsonon çay dustone,
Bə əğilon ov peşandə. Çay vətən Hindistone.*

(St. 3.2.5.) Şeir hande orəxə bəpeşt muəllim şoqirdon sıxanə itoti osə (kontrol) kardero bəvon jinə sıvoli doədə:

– *Jintono riyə biə sıxani de kon sıxani əvəz kardey bəbe?*

Şoqirdonən tosə ıstəti tolişə zıvoni dərsono əxz kardə sıxanə itotədə istifodə kardedən, şeirədə jintono xətt kəşəbiə “kəllə” sıxani de “sə” sıxani əvəz karde bəbe votənə bə muəllimi nəzə rosnedən.

Çəyo muəllim bo şoqirdon handəbiə “Fil” şeiriku jinə aspardon doədə:

– *De sıə ranqi doə biə sıxani antonimi pəydo bikə.*

Navonə dərsonədə antonimi mohiyəti dərəsə şoqirdon mətnədə de sıə ranqi doəbiə sıxani antonimi pəydo kardedən: (*əğil—yol*)

Çimi bəçəton muəllim bə movzuro bə şoqirdon jinə kə aspardi doədə:

– *Hindistoni həxədə yolonku xəbə bıstəniyon.*

(St. 3.2.6.) Bə standarton mivofiqbə ğaydədə əğilonku çe şeiri məzmun xəbə sə bedə.

NIVIŞTE

(St. 4.1.1.) Muəllimi handə “Fil” şeiriku bə şoqirdon “*Şeirədə de samiti bino biə sıxanon pəydo bikə, bəştə dəftər ovıştin*” nominə aspardi doədə icro karde. (*lovnədə, dumi, dənoədə, xortum, peşandedə, vitedən, kəno, fil, dəniştedə, boştəno, çay, dustone, vətən, Hindiston*).

Çəyo muəllim bə şoqirdon jinə aspardi doədə:

– *Mətni bə dəftər bınvişt.*

HANDE

(St. 3.2.2.) Şoqirdon movzuədə “*Vadoə biə hıcon bə vırə bınə.*” nominə nubəti aspardədə şikilon jintono doəbiə sıxanon hərfi sxemədə vadoəbiə hıcon sərrəst pəydo kardedən, bə vırə noedən, əvoni handedən: (*fışəng, futbol, fayton*)

(St. 3.2.5.) Muəllim çı dərskitobi 51-nə səyfədə doəbiə yolon sıxani bo şoqirdon handedə:

*Fırsəti bə dıışmeni mədə.
Arifə (veyəzınə) lo çı tıko dəbəbe.
Kəşənədə pəse, kədə neçi.*

(St. 3.2.1.) Muəllim şoqirdon hande texnika iyən səriştəon çikonəy əxz karde osə (kontrol) kardero jinə mətni hande aspardədə:

Az kəfte oqətedəm. Bələlə doədə bo kəfte lonə hozo kardəme. Çəmi kəfteon veyni sipin. Az dərsi bəpeştə har ruj bəvon don doədəm.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi niviştə vərđışon bə formə dəşə-inkışof kardovnero dərskitobi 51-nə səyfo jinə poədə doəbiə yolə iyən qədə “F, f” de husnixəti niviştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinədən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbə mivofiqə ğiymətnoe cədvəlön əsosədə muəllim təlimi məğsədən kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

Fil

Lovnedə iştə dumi,
Dəndə bə ov xortumi.
İştə kallə oşandə,
Bə əğilon ov peşandə.
Əğilon vitdən bə kəno,
Fil dənişdə boştəno.
İnsonon çay dustone,
Çay vətən Hindistone.

Əli Nasiri

1. De sıə ranqi doə biə sıxani antonimi pəydo bikə.
2. Jiyədəş riyə biə sıxani de kon sıxani əvəz karde bəbe?
3. Hindistoni həxədə yolonku xəbə bıstən.

• Şeirədə de samiti bino biə sıxanon pəydo bikə, bəştə dəftər ovıştin.
• Mətni bə dəftər bınvişt.

3. Vadoə biə hecon pəydo bikə.

• Fırsəti bə dıışmeni mədə.
• Arifə (veyəzına) lo çı tıko dəbəbe.
• Kəşənədə pəse, kədə neçi.

Mı kəfte oqətedəm. Bələlə doədə bo kəfte lonə hozı kardə.
Çəmi kəfteon veyni sipin. Az dərsi bəpeştə har ruj bəvon don doədəm.

51

dərskitob səy. 51

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
2.1.1.	Mişohidə kardə əşyo iyən hodison həxədə şikilon əsosədə qəp jedə.	Şoqird nıǵı sədon cobəco iyən əvoni hıçə daxılədə tələffuz kardedə.
3.2.1.	Omujə mətnon sərrost handedə.	Orfoepiya ğaydon riayət kardedə, qədə həcmınə mətnon sərrost handedə.
3.2.2.	Sıxanon sərrost tələffuz kardedə-handedə.	Şoqird nıǵı sədoon cobəco iyən əvoni hıçə daxılədə tələffuz kardedə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikri miyyəyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli (aǵılbulovoni) cəvobi omujbıə şikli iyən sıxani təyin kardedə.
4.1.2.	Hərfon elementon iyən cəvon formon miyyəyənbiə xətt dirozı sərrost nıvıştədə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “Z, z” hərfi elementon iyən çəy formon miyyəyənbiə xətt dirozı sərrost nıvıştədə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim jinə yolon sıxani bə şoqirdon dıǵəti rosnedə:

– *Zıvon dəbəqijiye rosti bəvotə.*

Muəllim bə şoqirdon sıvol doədə:

– *Yolon sıxan çiči həxədə?*

– *“Zıvon” sıxani iminə sədo kome?*

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon dıǵəti bə dərskitobi 52-nə səyfə rostə kıncədəbiə “ZIRNO” şikli, çəyo bə çəpə kıncədəbə “Z, z” hərfi çəpə iyən dastəniştə sərosə kardedə.

Şoqirdon movzuku “*Jinə şikilonədə “z” hərfi vıra pəydo bıka iyən bə hıcon co bıka*” nominə 1-nə aspardədə şikilon jıtono doəbiə sıxanon hərfi sxemədə “z” sədoən daxil, həmə vadoəbiə sədoon vıra sərrost pəydo kardedən, hıçə-hıçə handedən:

(*zevel, zər; bumalarzə, zəli, zard, zambul, zoə, az, zəncəfil*).

(St. 3.2.1.) Muəllim bə dərsi nomi iyən məzmuni omujbiə “Nəvuzə id” nominə qıləy qədə mətni bə şoqirdon handedə:

Nəvuzə id bəmənə vey əzize. Əmə hejo de dilipuri, de şoyvo çəy roon bə çəşimon. Nav idi çə qılə çəşanbə heste: ov, otəş, vo, zəmin çəşanbon. Bə oroxnə çəşanbə kulşanbə (kulə şəv, kulə ruj) votedəmon.

Kulə şəvi haft kuyə otəş sənoedən, xıyzon qılə-qılə çəy səpə ovaştədə, votedən: “Noxəşiyon, sanqınətiyon otəş pəqəto, cəmə ruzi Xıdo bırosno. Çətinıyətıyon həmə bışun de kanə sori.”

NƏVUZƏ İD

[Z] sədo iyən hərfi

Zz

1. Sıxanonədə “z” hərfi vıra pəydo bıka iyən bə hıcon co bıka.

□ □ □ □ □

□ □ □

□ □ □ □ □ □ □ □

□ □ □ □ □

□ □ □ □ □

□ □ □ □ □ □ □ □

□ □ □ □ □

□ □ □ □ □ □ □ □

52

dərskitob səy. 52

Kuli bəpeştə Nəvuzə id omedə. İdə şəvi rujon de şəvon i bedən. Həmməkəs tojə olət tankardedə. Ğom-ğobilə bəyəndi kəy şedən, iyəndi təbrik kardedən. Bəd bəkəson dust bedən, de i yəndi dast qətedən. Həməyku çəkə ovqat bedə.

Nəvuzə idədə ən vey şoy-şoy bıkə əğilon bedən. İdə şəvi bə kəon kıştı ğandedən. İdə ruji maştəvo rəbədəli əştədən, vizə hənək kardedən, deyəndi moğnə jedən.

İdə ruji əvəsor dəşədə. Həvo qam bedə. Cəmat de kaştəmoni dastko bedə.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Mətni hande orəxə bədiqə muəllim şoqirdon “Nəvuzə id” movzuədəbiə ofəyəvonə fikron quşdoero bəvon koməqinə sıvolon iyən aspardon doədən:

- Nəvuzə id kon manqi dəşədə?
- Deyəndi bəd bıə kəson boçi idə ruji dust bedən?
- Nəvuzə idi adətonku qəp bijən.

De muəllimi səbəro bıkə sıvolon iyən aspardon koməqi şoqirdon “Nəvuzə id” movzuədəbiə fikron həniyən qeş formədə qəp jedən.

HANDE

(St. 3.2.5.) Muəllim dərskitobi 53-nə səyfədə doəbiə yolon sıxani bo şoqirdon handedə:

- Ov çı rukiye, ro çı yoli.*
- Zivon odəmi şinan bəka, telən.*
- Zımıstoni anboon tovisonədə pur bəkan!*

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nivıştə vərđışon bə formə dəşey-inkışof kardovnero dərskitobi 53-nə səyfə jinə poədə doəbiə yolə iyən qədə “Z, z” de husnixəti nivıştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

Navuzə id

Navuzə id bo amaro vey əzize. Əmə hejo de dilpuri, de soyvo qəy roon bə çəşimon. Nav idi çə qile çəşanbə heste: ov, otəş, vo, zəmin çəşanbon. Bə oroxnə çəşanbə kulşanbə (kula şəv, kula ruj) volədəmon.

Kula şəvi haft kuo otəş sənədən, xəyzon qile-qile çəy səpə ovaştədə, votədən: “Noxaşiyon, sanqinətियon həmə de kanə sori bişon.”

Kuli bəpeştə Nəvuzə id omedə. İdə şəvi rujon de şəvon i bedən. Həmmə tojə olət tankardedən. Avlodon bəyəndi kəy şedən, iyəndi təbrik kardedən. Bəd bəkəson dust bedən, de i yəndi dast qətedən. Həməyku çəkə ovqat bedə.

Nəvuzə idədə ən vey şoy-şoy bıkə əğilon bedən. İdə şəvi bə kəon kıştı ğandedən. İdə ruji maştəvo rəbədəli əştədən, vizə hənək kardedən, deyəndi moğnə jedən.

İdə ruji əvəsor dəşədə. Həvo qam bedə. Cəmat de kaştəmoni dastko bedə.

?

- Nəvuzə id kon manqi dəşədə?
- Nəvuzə idi adətonku qəp bijən.
- Deyəndi bəd bıə kəson boçi idə ruji dust bedən?

?

- *Ov çı rukiye, ro çı yoli.*
- *Zivon odəmi şinan bəka, telən.*
- *Zımıstoni anboon tovisonədə pur bəkan!*

53

dərskitob səy. 53

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbə mivofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbə bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

Məzmunə standarton		Təlimi məqsədon
4.1.1.	Hərfin iyən sıxanon sərrost handedə	Şaqirod nıvıştə nıtgədə orfoqrafiya iyən motijə işorə ğaydon sərrost handedə.
3.2.1.	Omuje mətnon sərrost handedə.	Orfoepiya ğaydon riayət kardedə, qədə həminə mətnon sərrost handedə.
3.2.2.	Sıxanon sərrost tələffuz kardedə-handedə.	Şoqird nıtği sədoon cobəco iyən əvoni hıca daxilədə tələffuz kardedə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikri miyyəyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli cəvobi omujbıə şikili iyən sıxani təyin kardedə.
4.1.2.	Hərfin elementon iyən çəvon formon miyyəyən bə xətti dirozı sərrost nıvıştədə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “X, x” hərfin elementon iyən çəy formon miyyəyən bə xətt dirozı sərrost nıvıştədə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim jinə “Xuq” şeiri bo şoqirdon ozıvon vardedə:

Doon bını kandedə,

Rəğon bə daşt mandədə.

Deştə de astə tişə,

Sındınədə rəğ-rişə.

Muəllim bə şoqirdon sıvolon doədə:

– Şeir çiçi həxədə?

– “Xuq” sıxani iminə sədo kome?

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon dığəti bə dərskitobi 54-nə səyfə rostə kincədə bə “xavzə” şikili, çəyo bə çəpə kincədə bə “X, x” hərfin çəpə iyən dastənıvıştə şikili səbəro kardedə:

Şoqirdon movzuku “Sıxanonədə “x” hərfin vıra pəydo bıka iyən bə hıcon co bıka” nominə 1-nə aspardədə şikilon jintono doə bə sıxanon hərfin sxemədə “X” sədoən daxil, həmə vadoə bə sıxanon vıra sərrost pəydo kardedən, əvoni hıca-hıca handedən: (*xoliça, xıyo, xımo, xolə, xuq, şox, mex, oxor*).

(St. 3.2.5.) Çəyo bəçəton şoqirdon de muəllimi koməqəti “Sıxanon bəyəndi omujəti pəydo bıkan” nominə 2-nə aspardədə 2 qılə co-co sunədə doə bə sıxanon sərrost dəçkoniyə bədiqə sıxanıbəyon soxtedən: (*ğədimə xoliça, taxtə kə, xəyə ko, çokə xanəndə*)

(St. 3.2.1.) Muəllim bə dərsi nomi iyən bəçəy məzmunı omujbıə “Vavazon” nominə qıləy qədə mətni bo şoqirdon handedə:

Xəyal deştə xıyzoni Bokuədə jiyədə. Har sor martə manqədə əvon bə di şedən. Əvəsorədə çəvon di vey ğəşənq bedə. İmsorən həvo çok dəvardədə bə. Xəyalı pıə Xəqani əviş bə ru bo kulmə qəte bardə bə. Bərdəm həvo deqış bə. Bərk vavaz qıne.

Xəyalı pıə votışe:

Xəyal, voş bəvoe. Boşamon bə kə.

Xəyal: Dədə, çikonco zinedəş ki, voş bəvoe?

dərskitob səy. 54

Xəqani: Xəyal, vavazon har qılə iştə ələmətonşon heste. Daştəvo qinəədə həmişə voş voədə.

Xəyal: Daştəvo çı kon tərəfikü qinədə, dədə?

Xəqani: Kobəsoni (şimal)-ğərbiku, çımı balə.

Xəyal: Bə Qiləvo?

Xəqani: **Qiləvo haymi (cənub)-şərgəiku qinədə.** Sivoy imon di qılən vavaz heste. Qərmij, qemijən votədən ğərbiku, xəzriyən kobəsoni (şimal)-şərgəiku qinədə.

(St. 3.2.5.) Muəllim mətni hande orəxə bəpeşt bə şoqirdon parson doədə:

– *Kon ranqədə bıə cumlə sıvol cumləə?*

Şoqirdon dərskitobəbiə bə “Vavazon” mətni sənibəton de dığəti diyə kardədən iyən parson cəvob doədən:

– *Zardə ranqədə bə cumlə sıvol cumləə (Dədə, çikonco zinedəş ki, voş bəvoe?).*

Muəllim mətniro nübəti parson doədə:

– *Jintono riyə bıə sıxanı de kon sıxanı əvəz karde bəbe?*

Şoqirdon jintono xətt kəşəbiə həmişə sıxanı pəydo kardədən. Əslədə im “həmişə” sıxanı sinonimi mıəyyən kardeye. (*həmişə – hejo*)

NIVIŞTE

(St. 4.1.3.) Tikəy bəçəton muəllim şoqirdon husnixət niviştə vərđışon həniyən çok kardero dərskitobədə doəbiə qədə mətni bəvon bə dəftər ovıştine aspardedə:

Çəmə məholədə vey həyvonon hestin. Çəvonədə qıləyən xuqe. Xuq vişədə bedə. Vey vaxt şanqone əvon bə soon dəşədən, xiyo-pamədori, xavzə-zimistoniyon hardədən. Xuqi vey qətero soon bə parçin qətedən.

HANDE

(St. 3.2.5.) Ləzi bədiqə muəllim dərskitobi 55-nə səyfədə doəbiə *yolon sıxanı* bo şoqirdon handedə:

Xido həxi bə nohəxi ədəni.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi niviştə vərđışon bə formə dəşə-inkışof kardovnero dərskitobi 55-nə səyfə jinə poədə doəbiə yolə iyən qədə “X, x” de husnixəti niviştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbiə mivofiqə ğiymətnoe cədvəlön əsosədə təlimi məğsədön kon dərəcədə realizəbe ğiymət noə bedə.

Vavazon

Xəyal dəstə xeyzoni Bokuədə jiyədə. Har sor marte manqədə əvon bo di şədən. Əvasonədə əvon di vey şəngəni bədə. İmsoron həvo çok dəvardədəbe. Xəyal piə Xəqani əviş bə ru bo kulmə qəte bərdəbe. Bərdəm həvo deqış bə. Bark vavaz qıniye. Xəyal piə votışe: Xəyal, voş bəvoe. Bişamon bə kə.

Xəyal: Dədə, çikonco zinedəş ki, voş bəvoe?

Xəqani: Xəyal, vavazon har qılə iştə ələmətonşon heste. Daştəvo qinəədə həmişə voş voədə.

Xəyal: Daştəvo çə kon tərəfikü qinədə, dədə?

Xəqani: Kobəsoni (şimal)-ğərbiku, çəmi balə.

Xəyal: Bə Qiləvo?

Xəqani: **Qiləvo haymi (cənub)-şərgəiku qinədə.** Sivoy imon di qılən vavaz heste. Qərmij, qemijən votədən ğərbiku, xəzriyən kobəsoni (şimal)-şərgəiku qinədə.

?

- Kon ranqədə bıə cumlə pərsə cumləə?
- Jiyədəş riyə bıə sıxanı de kon sıxanı əvəz karde bəbe?
- Yolonku “daştəvo” sıxanı mənə xəbə bisən.

Çəmə məholədə vey həyvonon hestin. Çəvonədə qıləyən xuqe. Xuq vişədə bedə. Vey vaxt şanqone əvon bə soon dəşədən, xiyo-pamədori, xavzə-zimistoniyon hardədən. Xuqi vey qətero soon bə parçin qətedən.

Xido həxi bə nohəxi ədəni.

X x

55

dərskitob səy. 55

Məzmunə standarton		Təlimi məqsədon
4.1.1.	Hər fon iyən sıxanon sərrost handedə	Şaqirod nıvıştə nıtgədə orfoqrafiya iyən motijə işorə ğaydon sərrost handedə.
3.2.1.	Omujə mətnon sərrost handedə.	Orfoepiya ğaydon riayət kardedə, qədə həcminə mətnon sərrost handedə.
3.2.2.	Sıxanon sərrost tələffuz kardedə-handedə.	Şoqird nıtği sədoon cəbəco iyən əvoni hıca daxilədə tələffuz kardedə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikri miyyəyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli (ağılbılovoni) cəvobi omujbıə şikili iyən sıxani təyin kardedə.
4.1.2.	Hər fon elementon iyən çəvon formon miyyəyənbiə xətt dırozi sərrost nıvıştedə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə "J, j" hərfi elementon iyən çəy formon miyyəyənbiə xətti dırozi sərrost nıvıştedə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim jinə yolon sıxani bə şoqirdon dığəti rosnedə:

– *Jintono niştedəni, pentonoən virəş ni.*

Muəllim bə şoqirdon sıvol doədə:

– *Yolon sıxan çiçi həxədəe?*

– *"Jintono" sıxani iminə sədo kome?*

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon nəzə bə dərskitobi 56-nə səyfə rostə kıncədəbiə "Jaket" şikili, çəyo bə çəpə kıncədəbiə "J, j" hərfi çəpə iyən dastəniştə şikili səbəro kardedə.

Şoqirdon movzuku "*Kon şikili nomədə "j" sədo ni?*" nominə 1-nə aspardədə şikilon jintono doəbiə sıxanon hərfi sxemədə "j" sədobə sıxanon pəydo kardedən (*qujd, qərəj, mija*) handedən. Dıqlə sıxanədə (*kivi, mändəlen*) "J" sədo nıbey qeyd kardedən.

(St. 3.2.5.) Çimi bəçəton şoqirdon de muəllimi koməqi movzuku "*Sıxanon bəyəndi omujəti pəydo bıkən*" nominə 2-nə aspardədə 2 qılə co-co sunədə doəbiə sıxanon sərrost dəçkonədən, sıxanıbəyon soxtedən: (*yaşinə piyəjen, qədə mujnə, kəy ləjim, məktəbi jurnal, ləvənqinə kija*)

(St. 3.2.1.) Muəllim bə dərsi nomi iyən məzmunə omujbıə "Jəji" nominə qıləy qədə mətni bo şoqirdon handedə:

Əjdər de əğılon bo futbol hənək karde şəbin. Bə kə oqardeədə roədə qıləy jəjişon vinde. Əvşon qəte vardişone bə kə, dənışone bə ğoti.

Şanqovəsə Əjdəri pıə bə kə omeədə vindışe ki, çəy zoə de jəji hənək kardedə. Çəyku xəbəş se:

The worksheet is titled "JƏJI" and focuses on the letter "J". It includes a section for identifying the letter "J" in various contexts (e.g., jacket, juice, jacket) and a matching exercise where students connect words to their corresponding images. The matching exercise includes words like "sınninə", "mujnə", "qədə", "piyəjen", "kəy", "jurnal", "məktəbi", "kija", "ləvənqinə", and "ləjim".

dərskitob səy. 56

– Əjdər, tı jəji bə kə boçi vardə?

Əjdər:

– Dədə, az bo jəji lonə bədutem, əy kədə obəqətem.

Əjdəri piə:

– Əjdər, jəji çı kəy həyvon ni. Əy kədə oqəte əbini. Tı hiç zinedəş jəji çiç hardedə?

Əjdər bə dumot şe, bə ji fikir nome, votışe:

– Dədə, jəji çiç hardedə ki?

Əjdəri piə:

– Vindəş, Əjdər, tı hiç zinedəniş jəji çiç hardedə, əy çokonə obəqətes? Əv oxo vəşi bəmarde!

Əjdər iştə səhvi dərəse, jəjiş bə so vadoe.

(St. 3.2.5.) Muəllim mətni hande orəxə bədiqə şoqirdon mətni məzmuni çıxurə əxz karde osə (kontrol) kardero bəvon jinə sıvolon doədə:

– Jəji çiç hardedə?

– Şimə zine Əjdəri səhv çiç be?

– Jəji kədə oqəte bəbe?

Çimi bəpeşt muəllim şoqirdon sıxanə itoti osə (kontrol) kardey iyən ziyodə kardeyro aspardə tipinə parson doədə:

– Mətnədə de sıə ranqi nivıştəbiə sıxani de kom sıxani əvəz kardey bəbe? (oqardeədə - omeədə).

NIVIŞTE

(St. 4.1.1.) Muəllim “Jəji” mətniku bə şoqirdon “Mətnədə biə sıvolə cumlon bə dəftər binivışt” aspardi doədə:

– Əjdər, tı jəji bə kə boçi vardə?

– Dədə, jəji çiç hardedə ki?

– Vindəş, Əjdər, tı hiç zindəniş jəji çiç hardedə, əy çokonə obəqətes?

HANDE

(St. 3.2.5.) Çəyo bəpeştə muəllim dərskitobi 57-nə səyfədə doəbiə yolon sıxanon bo şoqirdon handedə:

Dust bevacə rujədə ziney bəbe.

Qujd hardə kijə tik şat bəbe.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nivıştə vərđışon bə formə dəşe-inkışof kardovnero dərskitobi 57-nə səyfə jinə poədə doəbiə yolə iyən qədə “J, j” de husnixəti nivıştəbiə nımunon şoqirdon bə dəftər ovıştinedən.

QƏPJE

(St. 3.2.4.) Muəllim bə şoqirdon bə mətni məzmuni omuj omə şikil kəşə iyən bəçəy duməyəndiəti omuj mətni qəpje aspardə.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbiə mivofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

Jəje

Əjdər de əjlon bo futbol hanək karde şəbe. Əvon be kə oqardeədə roədə qıləy jəjeşon vinde. Qətişone əv, vərđışone be kə, dənışone be ğöli.

Şənoqəse Əjdəri piə bə kə omeədə virdişi ki, çəy zəo de jəje hanək kardədə. Çəykuş xəbə se:

– Əjdər, tı jəje bə kə boçi vardə?

Əjdər:
– Dədə, az bo jəje lonə bədutem, əy kədə obəqətem.

Əjdəri piə:
– Əjdər, jəje çə kəy həyvon ni. Əy kədə oqəte əbini. Tı hiç zinedəş jəje çiç hardedə?

Əjdər bə dumot şe, bə ji fikir nome, votışe:
– Dədə, jəje çiç hardedə ki?

Əjdəri piə:
– Vindəş, Əjdər, tı hiç zinedəniş jəje çiç hardedə, əy çiko obəqətes? Əv oxo vəşi bəmarde!
Əjdər iştə səhvi dərəse, jəjeş bə so vadoe.

?

- Jəje çiç hardedə?
- Şimə zine Əjdəri səhv çiçbe?
- Jəje kədə oqəte bəbe?
- Mətnədə de sıə ranqi nivıştəbiə sıxani de kom sıxani əvəz karde bəbe?

Mətnədə biə parsə cumlon bə dəftər binivışt.

- *Dust bevacə rujədə zine bəbe.*
- *Qujd hardə kijə tik şat bəbe.*

57

dərskitob səy. 57

Məzmunə standarton		Təlimi məqsədon
4.1.1.	Hər fon iyən sıxanon sərrost handedə.	Şaqirod nıvıştə nıtğədə orfoqrafiya iyən motijə işorə ğaydon sərrost handedə.
3.2.1.	Omuja mətnon sərrost handedə.	Orfoepiya ğaydon riayət kardedə, qədə həcminə mətnon sərrost handedə.
3.2.2.	Sıxanon sərrost tələffuz kardedə-handedə.	Şoqird nıtği sədon cobəco iyən əvoni hıca daxılədə tələffuz kardedə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikri miyyəyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli (ağılbılvoni) cəvobi omujbıə şikli iyən sıxani təyin kardedə.
4.1.2.	Hər fon elementon iyən cəvon formon miyyəyənbiə xətt dırozi sərrost nıvıştədə iyən dəçkonədə.	Yolə iyən qədə “Ğ, ğ” hərfi elementon iyən cəy formon miyyəyənbiə xətt dırozi sərrost nıvıştədə iyən dəçkonədə.

MOTIVASIYA

Muəllim jinə yolon sıxani bə şoqirdon dığəti rosnədə:

– *Əğil bənə vili qəv obəka.*

Muəllim bə şoqidron sıvolon doədə:

– *Yolon sıxan çiçi həxədə?*

– *“Əğil” sıxani dıminə sədo kome?*

HANDE

(St. 3.2.2.) Muəllim şoqirdon dığəti bə dərskitobi rostə kincədəbə “ĞƏZƏN” şikli, cəyo bə cəpə kincədəbiə cə tolişə əlifbo oxonə hərfi (“Ğ, ğ”) cəpə iyən dastənıvıştə şikli səbəro kardedə.

Şoqirdon movzuku *“Jinə şikilonədə “ğ” hərfi vırə pəydo bıkə iyən bə hıcon co bıkə”* nominə 1-nə aspərdədə şikilon jintono doəbiə sıxanon hərfi sxemədə “ğ” sədoən daxıl, həmə sədoon vırə sərrost pəydo kardedən, əvoni hıca-hıca handedən. (*ğələ, vərəğ, ğərmon, toğ, əğil*).

(St. 3.2.5.) Şoqirdon movzuku *“Sıxan bısoxt iyən bıhand”* nominə 2-nə aspərdədə 2 qılə co-co havzə riye sunədə doəbiə hıcon sərrost dəçkonədə, tojə sıxanon soxtedən: (*əğil, nəğil, dəğil, nığil, ağıl*)

(St. 3.2.1.) Muəllim dərskitobi 59-nə səyfədə de movzu əloğənin doəbiə *“Ha əğilon, əğilon”* şeiri bo şoqirdon handedə:

Ha **əğilon**, əğilon,
 Çəmə şəkə, noğolon.
 Şımə həmmə nozəyon,
 Çe sufrə qiozəyon.
 Bəyəndi bo-hovəyon,
 Zəmini ostovəyon.
 Çe ğəşənqə ın kinon,
 Vılə çanqə ın kinon.
 Bənə kijə handedən.
 İştə səon randedən,
 Çəğono vil dəçındən,
 Kitobədən oçındən.

Şedən bə məktəb həni,
 Jığə omeydə bəmi
 Vili səpe vil beşə,
 Bə təmşə bıl bıl beşə.
 Omutənən hisobi,
 Bıhandənən kitobi.
 Vey ğədime ın vətən.
 Çəmə bobon iqid bən.
 Əvon Həzi, Babəkin,
 Çəmə çəşi bəbəkin.
 Çı ko kardən, xos bıkən,
 Xəlği nomi rost bıkən.

HA ƏĞILON, ƏĞILON

[Ğ] sədo iyan hərf

1. Jinə şiklonədə "ğ" hərfi vıra pəydo bika iyan bə hecon co bika.

2. Sıxan bisoxt iyan bihand.

dərskitob səy. 58

Ha əğilon, əğilon

Ha əğilon, əğilon,
Çəmə şəkə, noğilon.
Şinə həmmə nozəyon,
Çə səfirə qıyozəyon.
Bəyandı bə-rovəyon,
Zəmini astovəyon.
Çə gəşənqə in kinon,
Vilə gənqə in kinon.
Bəmə kişə handədon.
İşlə sənə rəndədon.
Çəğəno vil dəğədon,
Kitobədon oçədon.

Şədon bə məktəb həni,
Jiçə oməydo bəni
Vil səpə vil bəşə,
Bə tərigo bulub bəşə.
Omütənən hiçəbi,
Bihəndənən kitəbi.
Vəy gədimə in vətən.
Çəmə bobon iğid bişən.
Əvon Həzi, Babəkən,
Çəmə çəşi bəbəkən,
Çi ko kardən, xos bikan,
Xəlği nomi rost bikan.

Vəliqah Əliyev

1. Sıxə rənqədə doə bıə sıxani antonimi pəydo bika.
2. Xəlği nomi rost bikan. – cumlə çiko bəşə dəpədəş?

3. Qin bıə ğızılı pəydo kardə bəbə, qin bıə vaxti ne.

dərskitob səy. 59

TOLİŞƏ ƏLİFBƏ

çapə giki	dastən-vəşəy	hərflə nom	çapə giki	dastən-vəşəy	hərflə nom
Aa	ʌa	a	Qq	ʒj	qe
Bb	ʙb	bə	Ll	ʟl	el
Cc	ʕc	çə	Mm	ʙm	em
Çç	ʕç	çə	Nn	ʙn	en
Dd	ʔd	də	Oo	ʔo	o
Ee	ʕe	e	Pp	ʔp	pe
Əə	ʔə	ə	Rr	ʕr	er
Ff	ʔf	fə	Ss	ʕs	se
Ğğ	ʒj	ğə	Şş	ʕş	şe
Hh	ʕh	hə	Tt	ʕt	te
Xx	ʕx	xə	Uu	ʟu	u
İi	ʕi	i	Vv	ʟv	ve
Jj	ʕj	je	Yy	ʟy	ye
Kk	ʕk	ka	Zz	ʟz	ze

Tolışə əlifbədə 29 qılə hərf heste. Hər hərfi iştə vıraş heste. İminə hərf «a», oxominə hərf «z» hərfə.

Əlifbə hərfon de mişəyən restə i yəndi dumo omeyə.

Kitob, jə, qə, linq, pi, həmsuə, dəşmə, neçə – sıxanən de əlifbə restə bınıvışt.

dərskitob səy. 60

(St. 3.2.5.) Çəyo bəçəton muəllim handə “Ha əğilon, əğilon” şeriku bo şoqirdon jinə aspardon doədə: – Sıxə rənqədə doə bıə sıxani antonimi pəydo bika.

Navnəni dərsonədə antonimon molyəti dərəsəro mətno de sıxə rənqi doəbiə sıxanən antonimi pəydo kardədon. (əğilon – yolon).

Çimi bəpeşt muəllim handə şeri şoqirdon tərəfo çikonəy əxz kardə be mişəyən kardero jinə parson doədə:

– “Xəlği nomi rost bikan” – In cumlə çokonə dərəsədəş?

(St. 3.2.5.) Ləzi bəçəton muəllim dərskitobi 59-nə səyfədə doəbiə yolon sıxani bo şoqirdon handedə: – Qin bıə ğızılı pəydo kardə bəbə, qin bıə vaxti ne.

NIVIŞTE

(St. 4.1.2.) De muəllimi aspardi nivıştə vərđışon bə formə dənoey, inkişof kardovneyro dərskitobi 59-nə səyfə jinə pəədə doəbə yolə iyən qədə “Ğ, ğ” hərfi de husnixəti nivıştə nimunə şoqirdon bə dəftər ovıştədon.

HANDE

(St. 3.2.2.) Təbii ki, dərskitobi oxonə hərfbiə “Ğ, ğ” hərfiyən bə şoqirdon tədris kardə dərsonə muəllim orəxədə çəvon dığəti dərskitobi 60-nə səyfədə bıə “Tolışi əlifbə” səbəro kardədon, jinə məlumoti handedə:

Tolışi əlifbədə 29 qılə hərf heste. Hər hərfi iştə vıra hestışe. İminə hərf «a», oxominə hərf «z» hərfə. Əlifbə hərfon de mişəyən restə iyəndi dumo omeyə.

(St. 4.1.1.) Muəllim çimi bəçəton şoqirdon əlifbə çicurə əxz kardə osə (kontrol) kardero “kitob, jə, qə, linq, pi, həmsuə, dışmə, neçə – sıxanən de əlifbə restə bınıvışt” aspardi bəvon doədə:

Dışmə, həmsuə, jə, kitob, qə, linq, neçə, pi

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpəədə doəbə mivofiqə ğiymətnoe cədvələn əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbə bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

V BAXŞPORO QƏDƏ SUMMATİVƏ ĞIYMƏTNOE

1. Sıxanon omujəti pəydo bıkə:

ənəxəbədə	odəm
nobələdə	taxtə
miyonə	tayə
aləfə	oməy
şahmoti	məktəb

2. Cumlə bısoxt:

- 1) handedəmon sinifədə iminə əmə
- 2) pıə bardəbe bə bo kulmə qəte Xəyali ru əvıış Xəqani
- 3) de bo şəbim az futbol əğılön karde

3. Kon resədə hərfön de əlifbo resə rost doə bıə?

- A) ə, e, x, t, z, y B) j, o, ş, v, y, z C) f, ğ, r, p, i, u

4. Sıxani pəydo bıkə.

Bı sıxanədə se qılə hərf heste. İminə hərf əlifboədə visti seminə, diminə hərf şəşminə, seminə hərf həştminə vırədəe.

5. Çe şairon nomon de əlifbo resə bınıvışt.

Səməd Vurğun, Əli Nasir, Vəlişah Əliyev, Bəxtiyar Vahabzadə, Zulfuğar Əhmədzadə, Tofiq İlhom, Şəkər Aslan

6. Çe kandulə do sədo bərk bome – yolon sıxanədə “bome” sıxan:

- A) Əşyo nomi ifodə kardedə. B) Əşyo əloməti ifodə kardedə.
C) Əşyo hərəkəti ifodə kardedə.

7. Bə noxton vırə kon sıxani nıvışte lozime?

... de ıstə xortumi ov peşomedə.

- A) Zandəqo B) Dəvə C) Fil

8. Bə noxton vırə ın sıxani nıvışte əbini.

... voə voedə.

- A) Zinə B) Betono C) Isət

Ğeyd (səkırt): Muəllimon ıstə ğıymətnoə əndoza (kriteriya) hozı kardedən, bə har qılə aspardi de miəyyən bali ğıymət doedən iyən bimi omujbıə ğaydədə bə şoqirdon ğıymət nıvıstedən.

DƏRSON DE SAAT HİSOBİ BAXŞPO

VI BAXŞPO

İNƏ VƏTƏN

Dərs №	Mövzu	Məzmunə standarton	Saat hisobi	Dərskitobi səyfə	MMV səyfə
32.	Heydər bobo	3.2.1., 2.1.1., 3.2.5., 4.1.1.,	2	61	81-82
33.	Şəhidon xiyobon	3.2.1., 3.2.5.,	2	62	82-83
34.	Az vətəni əsqərim	3.2.1., 3.2.3, 3.2.5., 4.1.1.,	3	63-64	83-85
35.	Çəmə Həzi	3.2.1., 3.2.5., 4.1.1.	3	65	85-86
QƏDƏ SUMMATİVƏ ĞİYMƏTNOE			1		87
Yekun			11 saat	5 səyfə	7 səyfə

Məzmunə standarton		Təlimi məqsədön
3.2.1.	Omujë mətñon sərrost handedə.	Orfoepiya ğaydon riayət kardedə, qədə həcminə mətñon sərrost handedə.
2.1.1.	Mışohidə kardəbə conəvə iyən hodison hə-xədə iyən şikilon əsosədə qəp jedə.	Şikilədə yaən realə jimonədə iştə vində əşyo iyən hodison sərrost qəp jedə.
3.2.5.	Mətño əsosinə fikri müəyyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli (ağılbilovoni) cəvobi omuj-biə şikili iyən sıxani təyin kardedə.
4.1.1	Hər fon iyən sıxanon sərrost handedə.	Şaqirod nıvıştə nıtgədə orfoqrafiya iyən motijə işorə ğaydon sərrost handedə.

MOTIVASIYA

Muəllim şoqirdonku xəbə sedə:

– Əğilon, çəmə prezident İlham Əliyevi pıə nom çiçe?

Şoqirdon həmə votedən:

– *Heydər bobo!*

HANDE

(St. 3.2.1.) Çəyo muəllim bə dərsi nomi iyən bəçəy məzmunı omujbiə “*Heydər bobo*” nominə qıləy qədə mətñi bo şoqirdon handedə:

Mayə manqi dabe. Elşad muəllimi iminə sinifi əğilon bə Heydər park bardəşbe. Park hartərəfə de vilon dərəsnə bəbe. Həvoən vey ğəşənqbe. Əğilon şoyvo kardedəbin. Parki oxoədə bə yolə heykəli rəsədə Elşad muəllimi əğilonku xəbəş se:

– Əğilon, zinedon im çiki heykəle?

Əğilon i qəvədə cəvob doşone:

– *Heydər bobo. Çəmə xəlği xiloskor!*

– *Bəli, ağılməndə balon, im çəmə umummilli lider Heydər*

Əliyevi heykəle. Imruj mayə manqi 10 çəy movardə ruje. Çəmə xəlğ in ruji bənə yolə idi dəvonədə.

QƏPJƏ

(St. 2.1.1.) Mətñi hande orəxə bəçəton muəllim şoqirdon “*Heydər bobo*” movzuədəbiə ofəyəvonə fikron quş doero bəvon koməqinə sıvolon iyən aspardon doədə:

– *Mayə manqi 10-də çəmə xəlğ kon idi ğeyd kardedə?*

– *Heydər Əliyevi həxədə çiç zinedəş?*

Muəllim de sərəskərdə sıvolon koməqi şoqirdon “*Heydər bobo*” movzuədəbə fikron həniyən qeş formədə qəp jedən.

HEYDƏR BOBO

Mayə manqi dabe. Elşad muəllimi iminə sinifi əğilon bə Heydər park bardəşbe. Park hartərəfə de vilon dərəsnə bəbe. Həvoən vey ğəşənqbe. Əğilon şoyvo kardedəbin. Parki oxoədə bə yolə heykəli rəsədə Elşad muəllimi əğilonku xəbəş se:

– Əğilon, zinedon im çiki heykəle?
Əğilon i qəvədə cəvob doə:
– Heydər bobo. Çəmə xəlği xiloskor!
– Bəli, ağılməndə balon, im çəmə umummilli lider Heydər Əliyevi heykəle. Imruj mayə manqi 10 çəy movardə ruje. Çəmə xəlğ in ruji bənə yolə idi dəvonədə.

?

- Mayə manqi 10-də çəmə xəlğ kon idi ğeyd kardedə?
- Heydər Əliyevi həxədə çiç zinedəş?
- De sıə ranqi doə biə sıxani de kon sıxani deqış karde bəbe?

! Avlodəti ifodə karde sıxanon pəydo bika.

Çə pıə, moə moə – nənə

Çə pıə, moə pıə –
Çə moə hovə –
Çə moə boə –
Çə pıə hovə –
Çə pıə boə –

61

dərskitob səy. 61

HANDE

(St. 3.2.5.) Muəllim tikəy bədiqə şoqirdon sıxanə itoti osə (kontrol) kardero sıvolon doədə:

– *De sıa ranqi doəbiə sıxani de kon sıxani dəqiş karde bəbe?*

Şoqirdon tobə isət tolışə zıvoni dərsənədə əxz kardə sıxanə itotonədə istifodə kardedən, mətno jintono riyə kəşəbiə *ğəşənqbe* sıxani de *çokbe* sıxani əvəz karde bəbe fikri bə muəllimi dığəti rosnedən.

NIVIŞTE

(St. 4.1.1.) Çəyo bəçəton muəllim bə şoqirdon “Avlodəti ifodə kardə sıxanon pəydo bıkən” nominə aspardi icro kardey aspardedə. Şoqirdon ənə iyo doəbiə izoh iyən nımunon əsosədə ğohuməti ifodə bıkə sıxanon pəydo kardedən, əvoni iyəndi vədə nıvıştedən.

Çe pıa, moə moə – nənə

Çe pıa, moə pıa – yoləpıa

Çe moə hovə – xalə

Çe moə boə – day

Çe pıa hovə – bibi

Çe pıa boə – amu

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbiə mıvofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə, ğiymətnoe bardədə.

DƏRS 33

ŞƏHİDON XIYOBON

2 saat

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
3.2.1.	Omuje mətnon sərrost handedə.	Orfoepiya ğaydon riayət kardedə, qədə həcminə mətnon sərrost handedə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikiri miyyəyən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli (ağılbilovoni) cəvobi omujbiə şikili iyən sıxani təyin kardedə.

MOTIVASIYA

Muəllim şoqirdonku parsədə:

– *Əğilon, şəhid kie?*

Şoqirdon cəvob doədən:

– *Şəhid vətəni roədə ıstə conı ğıbon doə odəme.*

HANDE

(St. 3.2.1.) Çəyo muəllim bə dərəsi nomi iyən məzmunı omujbiə “Şəhidon xiyobon” nominə qıləy qədə mətni bo şoqirdon handedə:

İ həzo nəv sa nəveminə sori yanvarə manqi vist çəmə xəlği boştə ozodətiro pəbə ruje. Həminə ruj Azərboyconı xəlğ vətəni ozod vindeyro Boku şəhəri Ozodi meydonədə qırdə be. Soveti imperiyə əholi irodə arıştəyro bə Boku 12 həzo sərboz vardışe. De tanqi, de ən miosirə silahon bə təylə dastə aşışə əholi həmlə kardeşone.

Həminə ruj Bokuədə xəyli əholi şəhid be. İmperiyə ləşqəron bə co şəhəronən hicum kardışone. Yanvari 26-də bə Lankon omin, iyoen xəyli odəm şəhid be.

Azərbayconı har vırədə şəhidon tıbəsoon, şəhidon xiyobonon bə əməl omin. Çəvon ən yolə qılə Boku Şəhidon Xiyobone.

Şəhidon har vaxt çəmə yodədən. 20 Yanvar çəmə xəlgə şərəfinə tarixə.

(St. 3.2.5.) Mətni handey orəxə bədiqə muəllim şoqirdon umumiyə dınyozinə osə kardeyro jinə parsi doədə:

– Şəhidon konco dəfn kardışone?

Şoqirdon cəvob doədən:

– Şəhidon Xiyabonədə.

Çəyo bəçəton muəllim movzu əsosədə bə şoqirdon jinə kə aspardon doədə:

– Soveti imperiyə həxədə yolonku xəbə bıstəniyon.

ŞƏHİDON XİYOBN

I hazo nəv sa nəvəminə sori yanvarə manqi vist çəmə xəlgə boşa ozodətro pebə ruje. Həminə ruj Azərbaycanı xəlgə vətəni ozod vındero Boku şəhəri Ozodi meydonədə qırde be. Soveti imperiyə əholi irədə anıştero bə Boku 12 həzo sərbəziz vırde. De tanqi, de ən mosire silohon bə təylə dəstə əşişə əholişon hamla kardedə.

Həminə ruj Bokuədə xəyli əholi şəhid be. İmperiyə ləşqəron bə co şəhəronən hicum kardışone. Əvon Yanvari vıstə şəşədə bə Lankon omin, iyoen xəyli odəm şəhid be.

Azərbayconı har vırədə şəhidon tıbəsoon, şəhidon xiyobonon bə əməl omin. Çəvon ən yolə qılə Boku Şəhidon Xiyobone.

Şəhidon har vaxt çəmə yodədən. Yanvari vist çəmə xəlgə şərəfinə tarixə.

 Şəhidonon konco dəfn kardedə?
Soveti imperiyə həxədə yolonku xəbə bısan.

62

ĞIYMƏTNOE

dərskitob səy. 62

MMV vəsədə “Ğiyəmətnoe” baxşpəədə doəbiə mıvofiqə ğiyəmətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbe bə nəzə sedə, ğiyəmətnoe bardədə.

DƏRS 34

AZ VƏTƏNİ ƏSQƏRİM

3 saat

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
3.2.1.	Omujə mətnon sərrost handedə.	Orfoepiya ğaydon riayət kardedə, qədə həcminə mətnon sərrost handedə.
3.2.3.	Curəbəcürə bədiiyə mətnon (nəğilon, hekyon, şeiron) fərğin kardedə.	Curəbəcürə janr iyən uslubədəbiə mətnon dərəsey nımoyiş kardedə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikri mıyyəən kardedə iyən soyə formədə ifodə kardedə.	Bəştə handə bızuli (ağıl bıləvoni) cəvobi omujbə şikili iyən sıxani təyin kardedə.
4.1.1	Hər fon iyən sıxanon sərrost handedə	Şoqirod nıvıştə nıtgədə orfoqrafiya iyən motijə işorə ğaydon sərrost handedə.

MOTIVASIYA

Muəllim şoqirdonku parsədə:

– Əğilon, çəmə zəminon ki dışmenonku çəş kardə?

Şoqirdon cəvob doədən:

– “Əsqəron”, “sərbəzon”

HANDE

(St. 3.2.3.) Çəyo muəllim bə dərsi nomi iyən məzmunı omujbıə şair Tofiq İlhəmi “Az vətəni əsqərim” nominə şeiri bo şoqirdon ozıvon vardedə:

Məvot hələ befoydəm,
Hələ de tətə poydəm.
Qədə-qədə yol bedəm,
Az vətəni əsqərim.
Məktəbədə handedəm,
Elmi çoli kandedəm.
Həxi roədə mandedəm,
Az vətəni əsqərim.
Har kəsi zu elmədəe,
Bezınə ko zilmədəe.
Ğıvə rostə kəlmədəe,
Az vətəni əsqərim.

Həzi, Babək nomine,
Rufonışon demine.
Xido bəmi zomine,
Az vətəni əsqərim.
Bəğandem dıšmeni kəy,
Hiç firsət ədənim bəy,
Bə aşışi bəkam səy,
Az vətəni əsqərim.
Peştədəm Azərbaycan,
Çımune qeşə məydon.
Bənə Tolışi bandon
Az vətəni əsqərim.

(St. 3.2.5.) Muəllim şoqirdon ın şeiri çokonə dərəse osə kardeyro jinə sıvolon doedə:

– Şeirədə de sıə rənqi nişo doəbiə misrə çokonə dərasedəş? *Peştədəm Azərbaycan*

Çəyo bəçəton muəllim bə şoqirdon de movzu ələğəninbıə jinə kə aspardi doedə:

– Həzi iyən Babək ki bın? Çəvon həxədə yolonku xəbə bıstəniyon.

AZ VƏTƏNİ ƏSQƏRİM

 *Məvot hələ befoydəm,
Hələ de tətə poydəm.
Qədə-qədə yol bedəm,
Az vətəni əsqərim.*

*Məktəbədə handedəm,
Elmi çoli kandedəm.
Həxi roədə mandedəm,
Az vətəni əsqərim.*

*Har kəsi zu elmədəe,
Bezınə ko zilmədəe.
Ğıvə rostə kəlmədəe,
Az vətəni əsqərim.*

*Həzi, Babək nomine,
Rufonışon demine.
Xido bəmi zomine,
Az vətəni əsqərim.*

*Bəğandem dıšmeni kəy,
Hiç firsət ədənim bəy,
Bə aşışi bəkam səy,
Az vətəni əsqərim.*

*Peştədəm Azərbaycan,
Çımune qeşə məydon.
Bənə Tolışi bandon
Az vətəni əsqərim.*

Tofiq İlhəmi

 1. Matnədə de sı doə biə cümle çiko bəsə deşədəş?
2. Həzi de Babək ki biə? Çəvon həxədə yolonku xəbə bıstən.

63

dərskitob səy. 63

Ləvənqin

 Tolışi vey təminə xorəkoniş heste. Çəvonədə qıləyən ləvənqine. Tolışi curəbəcürə xorəkənədə ləvənqin oko doə bedə. Ləvənqinə kijə, ləvənqinə moy, ləvənqinə miv tolışi mətbəxi ən ləzzətlinə xorəkoniş. Bə Tolışi məhol mehmon omə har kəs ləvənqin hardə piyədəş. Əzizə rujonədə, idonədə tolışon ləvənqinə kijə de pilo patedən. Kule şəvi har kədə bəpe ləvənqinə moy bıto. Tolışe ləvənqin bə nome.

 Cümle bısot.

1. şartuk iset diyonədə kaştədən çəmə kallı.
2. əncəx tolışe məholədə amburə do bedə.
3. kumədə kərdə pərsıqlı xəyli çəmə lonəş.
4. sıxani bədon yoli bə quş.
5. qəp hardədə mejan xorek.
6. dəbast şələ diyəkə baştə zu.
7. nomerdi çanq merdi bə mədə.

 Qıləy şələ linqə lorun omə niştə çe şələ rəzizə. Şələ rəz larzə, şələ linqə lorun nılarzə, şələ rəz larzə, şələ linqə lorun nılarzə.

64

dərskitob səy. 64

NIVIŞTƏ

(St. 4.1.1.) Çəyo muəllim şoqirdon husnixəti nıviştə vərđışon həniyən çok kardero dərskitobədə doəbiə “Ləvənqin” nominə qədə mətni bə dəftər ovıştinə aspardedə.

Tolışi vey təminə xorəkoniş heste. Çəvonədə qıləyən ləvənqine. Tolışi curəbəcürə xorəkənədə ləvənqin oko doə bedə. Ləvənqinə kijə, ləvənqinə moy, ləvənqinə miv tolışi mətbəxi ən ləzzətlinə xorəkoniş.

Bə Tolışi məhol mehmon omə har kəs ləvənqin hardə piyədəş.

Əzizə rujonədə, idonədə tolışon ləvənqinə kijə de pilo patedən. Kulə şəvi har kədə bəpe ləvənqinə moy bibu.

Tolışi ləvənqin bə nome.

Muəllim çəyo bəçəton bə şoqirdon “Cumlə bısoxt” nominə diqərə aspardi tələbıro 7 muxtəlifə ranqinə riyədə doəbiə sıxanonədə cumlə soxtə iyən əy bə dəftər nıvışte aspardedə

1. *şartuk ısat diyondə kaştedən çəmə kali = Çəmə kali diyondə ısat şartuk kaştedən.*
2. *əncəx Tolışə məholədə çı amburə do bedə = Amburə do əncəx çe Tolışə məholədə bedə.*
3. *kumədə kardə pəristile xəyli çəmə lonəş = Çəmə kumədə xəyli pəristile lonəş kardə.*
4. *sıxani bədon yoli bə quş = Bə yoli sıxani quş bədon.*
5. *qəp hardeədə məjən xorək = Xorək hardeədə qəp məjən.*
6. *dəbast şələ diyəkə bəştə zu = Bəştə zu diyəkə, şələ dəbast.*
7. *nomerdi çanq mərdi bə mədə = Mərdi bə nomerdi çanq mədə.*

HANDE

(St. 3.2.1.) Çəyo şoqirdon dərskitobədəbiə 64-nə səyfədə doəbiə “Zıvonarışteyon” sərrost tələffuz kardədən, əy bitov formədə handedən:

Qıləy şatə linqə lorun ome nişte çı şatə rəzısə. Şatə rəz larze, şatə linqə lorun nılarze, şatə rəz larze, şatə linqə lorun nılarze.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpoədə doəbiə mıvofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə muəllim təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbə bə nəzə sedə ğiymətnoe bardədə.

DƏRS 35

ÇƏMƏ HƏZİ

3 saat

Məzmunə standarton		Təlimi məğsədon
3.2.1.	Omujə mətnon sərrost handedə.	Orfoepiya ğaydon riayət kardədə, qədə həcminə mətnon sərrost handedə.
3.2.5.	Mətno əsosinə fikri mıəyyən kardədə iyən soyə formədə ifodə kardədə.	Bəştə handə bızuli (ağılbılovoni) cəvobi omujbıə şikili iyən sıxani təyin kardədə.
4.1.1	Hər fon iyən sıxanon sərrost handedə.	Şoqird nıvıştə nıtğədə orfoqrafiya iyən motijə işorə ğaydon sərrost handedə.

MOTIVASIYA

Muəllim şoqirdonku parsedə:

– *Əğilon, dıışmen bəçəmə kişvəri hıcum kardeədə çiç bedə?*

Şoqirdon cəvob doədən:

– *Mıhoribə, canq*

HANDE

(St. 3.2.1.) Çəyo muəllim bo şoqirdon bə dərsi nomi omuj omə “Çəmə Həzi” nomədə qədə mətni handedə:

Mayə manqi 9 dinyo vey kişvəronədə faşizmi səpe gələbə ruji hisob bedə. Azərboyconədən həmonə ruji bənə idi gəyd kardədən. Ə ruji maştəvo çı Azərboyconı Prezident Bokuədə “Şəhidon xiyobon”ədə dəfn kardə bış Həzi Aslanovi gəbi ziyarət kardədə, əyo çambə noədə.

Həzi Aslanov çəmə məholi ən mərədə zoonədə qıləye. Əv, Lankonədə moədə bış. Bə canq şeədə əv cəmi 31 sinnədəbə. Canqədə əv iştəni bənə yolə sərəkərdə təsdiğ karde zinedə. Qeneral-mayor Həzi Aslanov dəstə əlayi dıšmeni çanədə tanki, bəyjiyə gırvon məhv kardədə. Daveon qıləyədə əv çı dıšmeni i batalyon pıyodə ləşqəri, xəyli tank iyan avtomobili poymol kardədə. Bəçəy yolə xıdmatonro iminə kərə bəy Sovet İttifoqi Gəhrəmon nom doə bedə.

Canqi oxoədə Həzi Aslanov daveədə şəhid bedə. Peş çəy şəhidbə əv diminə kərə bə Sovet İttifoqi Gəhrəmoni nomi təğdim kardə bedə.

Çəmə xəlg iştə jıqo iqidə zoon hiç vaxt yodo bekarədəni. Vaxt ome, bənə Həzi iqidə zoon Gərabəğşonən ozod karde, çəmə seranqə pərçəmşon Şuşadə ejəne!

ÇƏMƏ HƏZİ

Mayə manqi 9 dinyo vey kişvəronədə faşizmi səpe gələbə ruji hisob bedə. Azərboyconədən həmonə ruji bənə idi gəyd kardədən. Ə ruji maştəvo çı Azərboyconı Prezident Bokuədə “Şəhidon xiyobon”ədə dəfn kardə bış Həzi Aslanovi gəbi ziyarət kardədə, əyo çambə noədə.

Həzi Aslanov çəmə məholi ən mərədə zoonədə qıləye. Əv, Lankonədə moədə bış. Bə canq şeədə əv cəmi 31 sinnədəbə. Canqədə əv iştəni bənə yolə sərəkərdə təsdiğ karde zinedə. Qeneral-mayor Həzi Aslanov de iştə əlayi dəğməni çanədə tanki, bəyjiyə gırvon məhv kardədə. Daveon qıləyədə əv çı dıšmeni i batalyon pıyodə ləşqəri, xəyli tank iyan avtomobili poymol kardədə. Bəçəy yolə xıdmatonro iminə kərə bəy Sovet İttifoqi Gəhrəmon nom doə bedə.

Canqi oxoədə Həzi Aslanov daveədə şəhid bedə. Peş çəy şəhidbə əv diminə kərə bə Sovet İttifoqi Gəhrəmoni nomi təğdim karde bedə.

Çəmə xəlg iştə jıqo iqidə zoon hiç vaxt yodo bekarədəni. Vaxt ome, bənə Həzi iqidə zoon Gərabəğşonən ozod karde, çəmə seranqə pərçəmşon Şuşadə ejəne!

?

- 1 Jiyədəş riyə bış sıxanı de kon sıxanı əvəz karde bəbe?
- 2 Həzi Aslanovi haxədə yolonku xəbə bışən.
- 3 Kon ranqədə bış cumlə nida cumləe?

Amburə do

Amburə do əncəx tolişə məholədə vınde bəbe. Dinyo co vişonədə əv pərəsedəni. Tolişon iştə so-bədə çı gıy oko doədən. Çəy çuədə ərəbə çəx, təvə dumə, keçə iyan co çiyon soxtə bəbe. Amburə çı bənə osını gıym bedə. Əncəx amburə do sorbəsor kam bedə. Əmə bəpe imkon nıdəmon ki, əv çəmə tolişə məholiku qin bışo. Amburə doym birniyə qinoe. Tolişə vişon çəmə sərvin. Amburə do çəy çəşə.

dərskitob səy. 65

(St. 3.1.2.) Mətni hande orəxə bədiqə muəllim şoqirdon sıxanə itoti osə kərero jinə sivolon doədə:

– Jiyədəş riyə bış sıxanı de kon sıxanı əvəz karde bəbe?

Şoqirdonən tosə isə tolişə zıvoni dəronədə əxz kardə sıxanə itotonədə istifodə kardədən, mətnədə jintono xətt kəşəbiə çambə sıxanı de vılə çanqə, əklil sıxanı əvəz kardə bəbe fikri bə muəllimi diğəti rosnədən.

Tikəy bədiqə muəllim bo şoqirdon handəbiə mətni əsosədə jinə sivolı doədə:

– Kon ranqədə bış cumlə nida cumləe?

Şoqirdon sənibəton bə mətni nəzə səğəndədən, oxonə cumlə həniyən hiss-həyəconin bey iyan cumlə oxoədə nido işorə noe vındədən:

Vaxt ome, bənə Həzi iqidə zoon Gərabəğşonən ozod karde, çəmə seranqə pərçəmşon Şuşadə ejəne!

Çəyo bəçəton muəllim bə movzuro bə şoqirdon jinə kə aspardi doədə:

– Həzi Aslanovi haxədə yolonku xəbə bışən.

NIVIŞTƏ

(St. 4.1.1.) Çəyo muəllim şoqirdon husnəxətə nivıştə vərđışon həniyən çok kardə qoroş dərskitobədə doəbiə “Amburə do” nominə qədə mətni bəvon bə dəftər ovıştiney aspardədə.

Amburə do əncəx çı tolişə məholədə vınde bəbe. Dinyo co vişonədə əv pərəsedəni. Tolişon iştə so-bədə çı amburə do çuy oko doədən. Çəy çuədə ərəbə çəx, təvə dumə, keçə iyan co çiyon soxtə bəbe. Amburə çı bənə osını gıym bedə. Əncəx amburə do sorbəsor kam bedə. Əmə bəpe imkon nıdəmon ki, əv çəmə tolişə məholiku qin bışo. Amburə doym birniyə qinoe. Tolişə vişon çəmə sərvin. Amburə do çəy çəşə.

ĞIYMƏTNOE

MMV vəsədə “Ğiymətnoe” baxşpəədə doəbiə mivofiqə ğiymətnoe cədvəlon əsosədə bə təlimi məğsədon kon dərəcədə realizəbə ğiymət doə bedə.

VI BAXŞPORO QƏDƏ SUMMATİVƏ ĞİYMƏTNOE

1 – 5-nə teston bə jinə mətni aidin.

Əli də Arif muəllimi bə kə şedəbe. Berdəm ıstə lınqı jintono 10 mənot pulış vinde. Əli bə dumot şe. Nızşnəşe çiç biko. Arif muəllimən in koş fame. Əve bə Əliş vote: – Əli, çemı balə, odəm pul pəydo kardeədə bəpe xəbə bısəno, in pul çikiye? Oxo co kəsi puli harde əbini, ım, hərəme. Əli ıstə səhvi dərəse.

1. Əli bə dumot şe, bəro ki:
 - A) Nızşnəşe də puli çiç biko.
 - B) Pulış bəştə dusti doe piyedəbe.
 - C) Pul vey tulin be.
2. Mətnədə bə kon parsi cəvob ni?
 - A) Əli çiçiş pəydo karde?
 - B) Əli bə kovrə şedəbe?
 - C) Əli de ki bə ro şedəbe?
3. Bə mətni kon yolon sıxan omuj omedə?
 - A) Çokə dusti bevəcə rujədə zıne bəbe.
 - B) Hərəmə mol bənə ovəyzi bome, bənə ovəyzi bəşe.
 - C) Xıdo həxi bə nohəxi ədəni.
4. Jitono riyə bıə kon sıxan hərəkət ifodə kardədə?
 - A) odəm
 - B) şedəbe
 - C) muəllim
5. Mətnədə bıə parsə cumlə kome?
 - A) Əli də Arif muəllimi bə kə şedəbe.
 - B) Əli, çemı balə, odəm pul pəydo kardeədə bəpe xəbə bısəno, in pul çikiye?
 - C) Oxo co kəsi puli harde əbini, ım, hərəme.
6. Əlomət ifodə kardə sıxanon kon resədə doə bıə?
 - A) aşmarde, vote, rəse
 - B) sard, sipi, tat
 - C) ov, tovə, kıtı
7. Kon cumlə oxoədə nida işorə noe lozime?
 - A) Tı maştə-maştə saat çandədə əştədəş
 - B) Əmə bə vişə şimon
 - C) Diyəkə çı ğəşənqə vişəe
8. Azər bə ... dərsi hozı bedəbe, əncəx məsəlonədə qıləyni vey ğəliz be. Bə noxton vırə kon sıxani nıvışte lozime?
 - A) riyaziyyat
 - B) Azərboyconı zıvon
 - C) tolışə-zıvon

Ğeyd (səkırt): Muəllimon ıstə ğıymətnəə əndozə (kriteriya) hozı kardədən, bə har qılə aspardi de mıyyəni bali ğıymət doədən iyən bimi omujbə ğaydədə bə şoqirdon ğıymət nıvıştədən.

Buraxılış məlumatı

Talış dili 1

Ümumi təhsil məktəblərinin 1-ci sinfi
üçün Talış dili fənni üzrə dərsliyin

METODİK VƏSAİTİ

Tərtibçi heyət:

Müəlliflər:

Aqil Gülağa oğlu Cəfərov
Rasim Arif oğlu Heydərov
Elvin Səfər oğlu Səmədov

Nəşriyyatın direktoru
Redaktor
Dil redaktoru
Kompüter dizaynı
Korrektor
Texniki redaktor
Rəssam

Rəhilə Soltanqızı
Əbülfəz Rəcəbli
Allahverdi Bayramov
Nərmin Məmmədova
Vüqar Mirzəyev
Ruslan Mahmudov
Dilbər Əhmədova

© Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin qrif nömrəsi: 2023-010

Müəlliflik hüquqları qorunur. Xüsusi icazə olmadan bu nəşri və ya xud onun hər hansı hissəsini yenidən çap etdirmək, surətini çıxarmaq, elektron informasiya vasitələri ilə yaymaq qanuna ziddir.

Hesab nəşriyyat həcmi 9,2. Fiziki çap vərəqi 11. Formatı $57 \times 82 \frac{1}{8}$.

Kəsindən sonra ölçüsü: 195x275. Səhifə sayı 72.

Şriftin adı və ölçüsü: məktəb qarnituru 12. Ofset kağızı. Ofset çapı.

Sifariş .Tiraj . Pulsuz. Bakı – 2023.

Əlyazmanın yığıma verildiyi və çapa imzalandığı tarix: 07.02.2023

Çap məhsulunu hazırlayan:

Çaşıoğlu Eİ MMC

Bakı şəhəri, M.Müşfiq küçəsi 2A.

Çap məhsulunu istehsal edən: